

1. ג'וסור - גשרים לאנשים עם אוטיזם (ע"ר 580637486)
2. חנין שומלי ת.ז. [REDACTED]
3. עדאלה – המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל (ע"ר 580312247)

כולן ע"י עוה"ד סלאם ארשייד ו/או חסן ג'בארין ו/או סוהאד בשארה
ו/או מאיסאנה מוראני ו/או נארימאן שחאדה - זועבי ו/או עדי מנסור
מעדאלה – המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל
רחוב יפו 94, ת"ד 8921, חיפה 3109001 ;
טל': 04-9501610 ; פקס: 04-9503140 ; דוא"ל: adalah@adalah.org
ליצירת קשר ישיר: טל' נייד: 0549914323 ; דוא"ל: salam@adalah.org

העותרים

נ ג ד

משרד החינוך
ע"י פרקליטות מחוז ירושלים (אזרחי),
רחוב מח"ל 7, מעלות דפנה, ירושלים. ת.ד. 49333, מיקוד: 9149301.
טל: 073-3928036 ; פקס: 02-6468053

המשיב

עתירה מנהלית

מוגשת בזאת עתירה מנהלית בה מתבקש בית המשפט הנכבד להורות למשיב לבוא ולנמק מדוע לא יוחרגו בתי הספר לחינוך מיוחד בחברה הערבית, ובכלל זה בתי ספר לתלמידים על הרצף האוטיסטי, מנוהל "העברות, שיבוצים והשלמות משרה בבתי הספר הערביים" (להלן: הנוהל) כך שהליך שיבוץ מורים וקליטתם בבתי ספר אלה יהיה זהה להליך שחל על בתי ספר רשמיים עבריים.

מקור הסמכות של בית המשפט הנכבד לדון בעתירה

עניינה של העתירה הוא בסירובו של המשיב לבטל את תחולתו של הנוהל על בתי ספר לחינוך מיוחד, ובכלל זה בתי ספר לאוטיזם, בחברה הערבית. על פי סעיף 5 לחוק בתי משפט לעניינים מנהליים, התש"ס-2000, בצירוף פרט 3 לתוספת הראשונה, העתירה מצויה בסמכותו של בית המשפט הנכבד בהיותה משיגה על החלטה של רשות בענייני חינוך. בנוסף, לבית משפט זה הסמכות המקומית לדון בעתירה וזאת בהתאם לתקנה 2(א) לתקנות בתי המשפט לעניינים מנהליים (סדרי דין) תשס"א-2000.

סכום אגרת בית המשפט: 2,014 ₪, בהתאם לפרט 20 בתוספת לתקנות בתי המשפט (אגרות), תשס"ז-2007.

מבוא

1. במשרד החינוך קיימת שיטה להעברת, שיבוץ והשלמת משרה של עובדי הוראה שהינה ייחודית למערכת החינוך הרשמית הערבית ואשר לא חלה על מערכת החינוך העברית. בעוד שבבתי הספר הרשמיים העבריים יש למנהלים שיקול דעת וסמכות בבחירת ומינוי צוותי ההוראה בהתאם למאפיינים המיוחדים של בית הספר וצרכי התלמידים, למנהלים בבתי הספר הערביים אין שיקול דעת וסמכות דומים אלא הם כפופים לשיבוצים המתבצעים לפי קריטריונים הקבועים בנוהל שהוציא המשיב. במילים אחרות, קיים הבדל משמעותי ביותר בין קליטתם של מורים יהודים לבין קליטתם של מורים ערבים במערכת החינוך הרשמית. רצ"ב נוהל "העברות, שיבוצים והשלמות משרה בבתי הספר הערביים" האחרון משנת הלימודים תשפ"ב 2021-2022 ומסומן ע/1.

2. נוהל זה מייצר אפליה כפולה בין עובדי הוראה. ראשית, עובדי ההוראה הערבים מופלים תחילה כאשר הם נמדדים לצורך שיבוץ בבתי הספר על פי קריטריונים שונים מאשר עובדי ההוראה היהודיים והם נדרשים לעבור מסלול נפרד ושונה לחלוטין בדרך לשיבוץ. שנית, הנוהל מייצר הפליה נוספת בין עובדי ההוראה הערבים כאשר הוא מחריג מתחולתו חלק מהם באופן שרירותי ולא ענייני. שכן, הוא מחיל את עצמו במסלול הערבי על חלק מעובדי ההוראה ומחריג חלק אחר מהם. כך, נקבע בעמ' 11 לנוהל כי הוראותיו לא חלים על עובדי ההוראה הבאים שמקבלים יחס מועדף: מורים חיילים במגזר הבדואי בוגרי תכנית חותם (תכנית משותפת של ארגונים שונים והמשיב להכשרת אקדמאים להוראה); מועמדים יהודים להוראת "עברית על הרצף" (תכנית ללימוד השפה העברית בבתי ספר בחברה הערבית); בני משפחות שכולות ועוד.

3. מעבר לכך, מדובר בנוהל הפוגע באיכות ההוראה בבתי ספר הערביים ומרחיב את הפערים בין מערכת החינוך הערבית לבין מערכת החינוך העברית תוך פגיעה בזכויות החוקתיות של תלמידים, הורים ומורים ערבים. פגיעה זאת היא תוצאה ישירה של נטילת סמכותם של מנהלי בתי הספר הערביים לבחור עובדי ההוראה, והחלפתה בשיבוצים המתבצעים באופן מכני ללא התחשבות בנתונים חשובים של המועמדים ולהפך התחשבות בקריטריונים בלתי רלוונטיים בחלקם כפי שיפורט בהמשך.

4. הפגיעה באיכות ההוראה נובעת מחוסר ההתייחסות במסגרת הנוהל לקריטריונים מקצועיים ורלוונטיים שהינם קריטיים להתפתחות התלמידים כגון הכשרה וניסיון ספציפיים בעבודה עם ילדים על הרצף. להבדיל מן המתרחש במסלול העברי לפי הנחיותיו של המשיב כפי שיפורט להלן, בנוהל שחל על מערכת החינוך הערבית ניתן מקום ומשקל בניקוד לקריטריונים בלתי מקצועיים או רלוונטיים שאינם תורמים דבר לתלמידים.

5. עתירה זו מתייחסת למקרה של בית הספר הרשמי "עמאר", או בשמו אז "אלמסאר", שהוא בית הספר הערבי היחיד בחיפה לתלמידים על הרצף האוטוסיטי. בשנת 2020, לקראת פתיחת חטיבת כיתות יסוד בבית ספר זה, שובצו בו עובדי הוראה, על בסיס הנוהל שחל על מערכת החינוך הערבית, שאין להם ניסיון בעבודה

עם ילדים אוטיסטים. זאת לאחר שקיבלו עדיפות בניקוד על-פני עובדי הוראה עם הכשרה וניסיון רלוונטיים, אשר עבדו עם תלמידי בית הספר במוסד פרטי בטרם העברת הכיתה למסגרת רשמית. עובדי ההוראה הללו בעלי הניסיון וההכשרה, שלא יכלו להתמנות בבית ספר "עמאר", עברו בחלקם ללמד במערכת הרשמית העברית לאחר שעברו ראיונות אצל מנהלי המוסדות.

6. המשיב מצדיק את קיומו של הנוהל בטענה כי הוא נותן מענה לאפיונים המייחדים את האוכלוסייה הערבית במדינה, שהם עודף מורים לעומת היצע המשרות בשטח והעדר מוביליות מישוב לישוב בהתאם להיצע העבודה, וכן כדי למנוע שיבוץ מורים מתוך שיקולים של לחץ משפחתי וקשרי היכרות המאפיינים לדעתו את החברה הערבית.

7. העותרים יטענו כי יצירת מסלולים נפרדים בדבר שיבוץ ותעסוקת עובדי הוראה בחינוך המיוחד על בסיס לאום הינה חריגה קיצונית מסמכות, שכן יצירת מסלולי הפרדה לאומיים מסוג זה במערכת החינוך מחייבת חקיקה מפורשת שאינה קיימת בעניינו. המחוקק הפריד את מערכות החינוך אך ורק מטעמים שקשורים לתוכני הלימוד: שפה, תרבות, היסטוריה ומורשת אך אין שום חקיקה המסמיכה את המשיב להתייחס באופן נפרד לתעסוקת עובדי הוראה ושילובם על בסיס לאום. נהפוך הוא, השיוך התרבותי או הלאומי אינו מרכיב רלוונטי לעניינו שכן עובד הוראה ערבי יכול ללמד במערכת החינוך העברית וההיפך הוא נכון. בדומה, אין הבדל בין האוכלוסיות השונות המצדיק את קיומם של מסלולי פיקוח שונים על מינוי עובדי הוראה.

8. ודוק, עניין שיבוץ עובדי הוראה ותעסוקתם שייך לספרה של חוק יסוד: חופש העיסוק וגם לחוק שוויון ההזדמנויות בעבודה, התשמ"ח-1988 (להלן: חוק שוויון ההזדמנויות בעבודה). לכן, בהעדר חקיקה ראשית מפורשת העומדת בתנאי פסקת ההגבלה בעניין שיבוץ ותעסוקה, אין שום סמכות למשיב ליצור מסלולי קליטה שונים על בסיס שיוך לאומי – יהיו טעמיו אשר יהיו.

9. מעבר להעדר חקיקה מסמיכה, מדובר בהבחנה לא עניינית, ועל כן מדובר בהפליה אסורה. ראשית, ההבחנה בין שני המסלולים אינה הבחנה ניטראלית וטכנית אלא משפיעה על איכות הלימודים. היא מייצרת פער איכותי ברמת הלימודים בין שתי המערכות הרשמיות בישראל דבר המאלץ הורים ערביים להעביר את ילדיהם למערכת העברית. שנית, הנימוק של המשיב לקביעת הנוהל מתבסס על דעה קדומה אסורה המתייגת באופן שלילי את כל עובדי ההוראה והמנהלים הערבים. עניין "מינוי קרובים" קיים בשני המגזרים וצריך לטפל בו, אך לא דרך שיטת שיבוץ היוצרת "תיוג אתני" ופוגעת בחינוך התלמידים. כך הוא נושא המוביליות שהוא ענין ארצי ולא מצדיק הבחנה בתעסוקה על רקע לאום. שלישית, הנוהל הינו שרירותי כיוון שלא מובן מדוע הוא לא חל על חלק מעובדי ההוראה הערבים: לא מובן מהו הקשר בין שיבוץ מורה ערבי במערכת החינוך הרשמית ששירת בצבא לבין זה שלא שירת בצבא, למשל, ומדוע "הקוד התרבותי השלילי" שחל על עובד ההוראה הערבי שלא שירת בצבא לא יחול על זה ששירת. הבחנות מסוג זה מעידות כשלעצמן על הבחנות לא ענייניות שפוסלות את מסלולי הפרדה שיצר הנוהל.

10. אמנם מדובר בנוהל שקיים מזה שנים רבות, אך עובדה זו לא עושה אותו כשיר שכן מדובר בהחלטה מנהלית ולא בחקיקה ראשית ישנה שחלה עליה "שמירת הדינים" שבחוקי יסוד. בנוסף, החלטה מנהלית זו אינה מעשה עשוי שלא ניתן לשינוי במיוחד כאשר היא יוצרת נזקים מדי שנה. למותר לציין כי, בית המשפט העליון

ביטל תכניות מקיפות ביותר ששררו במשך עשרות שנים בגלל שהן היו מפלות והיוו חריגה מסמכות. כך למשל, נפסלה תכנית ממשלתית של סיווג ישובים לאזורי עדיפות לאומית (בבג"ץ 11163/03 **ועדת המעקב העליונה לענייני הערבים בישראל נ' ראש ממשלת ישראל**, סא(1) 1 (להלן: **עניין ועדת המעקב**)) ותכנית ממשלתית של "שיקום שכונות" ששררה עשרות שנים (בג"ץ 727/00 **ועד ראשי הרשויות המקומיות הערביות בישראל נ' שר הבינוי והשיכון**, נו(2) 79).

הצדדים

11. העותרת מספר 1 הינה עמותה הפועלת לקידום ופיתוח שירותים, ובכלל זה הקמת מסגרות חינוכיות ושיקומיות, עבור אנשים עם אוטיזם ונכויות התפתחותיות אחרות בחברה הערבית, להגברת המודעות לצרכיהם ולקידום השתלבותם החברתית.
12. העותרת מספר 2 הינה יו"ר ועד ההורים בבית ספר "עמאר" מאז שנת 2020, והורה לילד בן 10 על הרצף האוטיסטי שלומד בכיתה ג' בבית הספר.
13. העותר מספר 3 הינו עמותת זכויות אדם, ובכלל זה פועל להגנה על זכותה של האוכלוסייה הערבית בישראל לשוויון בחינוך.
14. המשיב, משרד החינוך, הינו הגוף שהוציא את הנוהל נשוא עתירה דנן והגוף המוסמך לפקח על מערכת החינוך ומוסדותיה בהתאם לחוק פיקוח על בתי ספר, תשכ"ט-1969.

התשתית העובדתית

15. עניינו בנוהל הקובע שיטת שיבוץ והשלמת משרה של מועמדים להוראה ושל עובדי הוראה במערכת החינוך הערבית. נוהל זה מתעדכן ומתפרסם לקראת כל שנת לימודים באתר האינטרנט של המשיב, והוא נקבע ע"י לשכת המשנה למנכ"ל המשיב- אגף בכיר חינוך ערבי ואגף בכיר כוח אדם בהוראה.
 16. כבר באמצע שנות ה-80, התחיל המשיב להנהיג שיטת שיבוץ נפרדת למורים ערבים המבוססת על מתן ניקוד למורים על-פי קריטריונים המתפרסמים בפומבי וזאת בכדי, כטענת המשיב, להתמודד עם טענות ותלונות על שיבוץ מורים בבתי הספר הערביים שלא משיקולים ענייניים, וכדי להבטיח שהמורה בעל הניקוד הגבוהה ביותר ישובץ לכל משרה פנויה (מתוך דו"ח של מרכז המחקר והמידע של הכנסת **שיבוץ מורים ערבים במערכת החינוך 6-7, 2007**).
- לעיון בדו"ח המלא: https://fs.knesset.gov.il/globaldocs/MMM/235b6b58-e9f7-e411-80c8-00155d010977/2_235b6b58-e9f7-e411-80c8-00155d010977_11_7166.pdf
- צוין כי עניינו בשיטה למינוי עובדי הוראה לפי דירוג הנהוגה אך ורק בבתי הספר הערביים.

17. לעומת זאת, שיבוץ מורים בבתי הספר העבריים נתון לאחריות של מנהלי בתי הספר. שכן אלה הם האמונים על בחירת הצוות החינוכי בהתאם לצורכי המוסד ולמאפייניו. כך הובהר, בדו"ח שנתי 69 של מבקר המדינה משנת 2019, בפרק משרד החינוך: כוח אדם בהוראה - תכנון, הכשרה והשמה, בעמ' 1051-1050:

"משרד החינוך מסר בתשובתו מנובמבר 2018 כי האחריות לאיתור מתמחים ומורים חדשים היא של מנהלי בתיה"ס, בהיותם אמונים על בחירת הצוות החינוכי בהתאם לצורכי המוסד ולמאפייניו. אחריות זו היא חלק מהאוטונומיה שניתנת למנהלים, מאחר שהם אלה הנדרשים להבטיח שביה"ס ממלא את ייעודו באופן אפקטיבי. תפקידו של המשרד הוא, בין היתר, לאשר את המועמדים שנבחרו על ידי מנהלי בתיה"ס בכפוף להוראות כל דין. עוד ציין המשרד כי השמה היא לא חלק מתפקידי אגף כא"ב, והוסיף כי מינהל [עובדי הוראה] בוחן דרכים להשמה, אך היא תינתן כשירות למנהלי בתיה"ס, ולא כמדיניות כוללת המנוהלת ממטה המשרד".

ניתן לעיין בפרק המלא מתוך דו"ח מבקר המדינה כאן:

<https://www.mevaker.gov.il/sites/DigitalLibrary/Documents/69b/2019-69b-214-Morim.pdf>

18. אוטונומיה זאת ניתנת אך ורק למנהלי בתי ספר עבריים. בנוהל הכללי החל על כל מערכת החינוך הרשמית שהוציא המשיב "נוהל קליטת מועמדים ושיבוץ עובדי הוראה לשנה"ל תש"פ" נקבעו דרישות בסיסיות שעובד הוראה צריך למלא, כגון תואר אקדמאי, תעודת הוראה ובדיקת עבר פלילי, אך אין כל אזכור לוועדת שיבוצים המשבצת עובדי הוראה בהתאם לניקוד שצברו לפי קריטריונים ומלאכת קליטת עובדי ההוראה המתאימים נותרה בידי מנהל המוסד.

לעיון בנוהל זה: <https://meyda.education.gov.il/files/CoachAdam/nohalshibz.pdf>

19. לעומת זאת, הנוהל הייעודי של המשיב למערכת החינוך הערבית מטיל את הסמכות לשיבוץ מורים על וועדת השיבוצים.

20. יודגש כי מנהלי בתי הספר העבריים מותחים ביקורת על הנוהל הנפרד והמיועד להם. הביקורת היא על העובדה כי הגמישות הפדגוגית אותה מקדם המשיב במערכת החינוך לא חלה עליהם, ועל העובדה שהנוהל לא מאפשר להם לערוך ראיונות למועמדים בטרם שיבוצם בכדי להתרשם מהתאמתם לבית הספר ולחזון שלו או להתרשם מאופיים, היכולות הבין-אישיות שלהם והתאמתם לתפקיד (ראה למשל: "מנהלים בחינוך הערבי מתנגדים לשיבוץ האקראי של מורים: מונחתים מלמעלה", הארץ, 2021 בקישור: <https://www.haaretz.co.il/news/education/.premium-1.10320559>).

21. הקריטריונים הנ"ל לדירוג מועמדים ועובדי הוראה כוללים וותק במשרד החינוך, דרגת ההשכלה, הישגים בלימודים, מצב משפחתי, מרחק ממקום העבודה ועוד. בנוסף, הנוהל מקנה תוספת ניקוד לכלל עובדי ההוראה שעוברים בחינת בקיאות בשפה הערבית, למעט מועמדים להוראת עברית ואנגלית שמקבלים תוספת ניקוד לפי הציון שקיבלו בבחינת בקיאות בשפה אותה הם מלמדים, בחינות לעובדי הוראה

שמלמדים מקצועות המדעים והמתמטיקה, וכן מרכזי הערכה שבוחנים כישורים שונים כגון תכונות אישיות, תפיסות חינוכיות, עבודת צוות ועוד. למרות שהנוהל מדגיש כי ההשתתפות בבחינות ובמרכזי הערכה כאמור אינה בגדר חובה, הלכה למעשה מועמד המעוניין לעמוד בתחרות ולהשתבץ למשרה במערכת החינוך הערבית נאלץ להשתתף.

22. מלבד היותו מייצר מערכת חינוך נפרדת ונבדלת, הנוהל יוצר עיוות מהותי בשיבוץ המורים אשר פוגע באיכות השיבוץ, רמת הלימודים הניתנת בבתי הספר השונים והאפשרות להתאים את הצוות לצרכיהם ומאפייניהם הייחודיים של בתי הספר השונים. כך למשל, הניקוד לפי הנוהל הוא שרירותי ביותר ואינו נותן משקל ראוי לכישורים חשובים או לניסיון בהוראה: ניקח לדוגמה תואר דוקטורט שמקנה 15 נקודות, בחינת בקיאות אחת וקצרה בשפה הערבית שיכולה להיקנות עד 30 נקודות לפי ציון, ושנת ותק במשרד החינוך המקנה 4 נקודות בלבד. זאת מבלי להתייחס לנקודות המוענקות על סמך מרחק מבית הספר או המצב המשפחתי של המועמד.

23. בנוסף, לעיתים יוצא כי, על פי נוהל זה, עובדי הוראה שלימדו במשך שנים במסגרות פרטיות וצברו ניסיון בהוראה, לא מקבלים ניקוד מספק למינוי בבתי הספר הערביים הרשמיים. זאת כיוון שלפי הנוהל, הותק המזכה בניקוד הוא ותק בבתי הספר הרשמיים של משרד החינוך בלבד. התוצאה היא כי, מועמדים ללא ניסיון מקבלים עדיפות על פני אחרים בעלי ניסיון ומומחיות ומתמנים בבתי הספר הערביים. וזאת בניגוד לבתי ספר עבריים, שם מנהל בית הספר, כחלק מהסמכות ושיקול הדעת הנתון לו בבחירת עובדי הוראה, יכול להתרשם ולהתחשב בניסיון המקצועי של עובדי ההוראה גם במסגרות פרטיות.

24. הדברים מקבלים משנה חשיבות בהקשר של עובדי הוראה אשר צברו מומחיות בחינוך ובהוראה של ילדים בעלי צרכים מיוחדים, ובתוך זה בבתי ספר של חינוך מיוחד ושל אוטיזם, כאשר שנות ניסיון במערכת הלא רשמית הולכים לטמיון במערכת הזקוקה להם מאוד.

25. המחשה לבעייתיות זאת ניתן למצוא במקרה של בית ספר "עמאר". לפני פתיחתו של בית ספר זה, נפתחה כיתה תקשורתית לילדים על הרצף האוטיסטי בבית הספר הערבי הפרטי "הלב הקדוש" לשנה אחת בלבד בתקווה שאחרי שנה זאת הילדים יעברו לבית ספר "עמאר". ואכן, בשנת 2020 לקראת פתיחתו של בית ספר "עמאר", ועד ההורים של תלמידי הכיתה התקשורתית בבית ספר "הלב הקדוש" היה בדין ודברים זמן רב עם המשיב באשר לרצונם של ההורים להעביר למוסד חדש זה את צוות המורות והסייעות שליוו את ילדיהם בשנת הלימודים שקדמה לפתיחתו.

26. רצונם של ההורים ואף של מנהלת בית ספר "עמאר", נבע מהקשר המיוחד וההבנה שנוצרו בין הצוות לבין הילדים והוריהם, ובעיקר בשל מומחיות וניסיון הצוות בעבודה עם ילדים על הצרף האוטיסטי. דרישה זאת להמשכיות ולמינוי צוות מנוסה בחינוך אינה עניין של מה בכך, במיוחד כאשר מדובר בילדים על הרצף האוטיסטי המתקשים ליזום קשר חברתי עם סביבתם ונוטים לדבוק בשגרה קבועה. משכך, תהליך יצירת יחסי אמון והבנה בין הילדים הללו לבין הצוות החינוכי הוא חשוב ביותר ובבחינת אתגר הן לילדים והן לצוות ובנייתו דורשת זמן רב.

27. הצוות המוכשר ובעל הניסיון העשיר בעבודה עם ילדים על הרצף האוטיסטי לא עמד בקריטריונים ובשיטת הניקוד לפי הנוהל החל על בתי הספר הערביים. על כן, עובדי ההוראה שלימדו בבית ספר "עמאר" בשנתו הראשונה היו ללא ניסיון או הכשרה בעבודה עם ילדים המאובחנים עם אוטיזם למעט למחנכת הכיתה בבית ספר "הלב הקדוש" שהותר מינויה לאחר שההורים הבהירו כי לא ירשמו את ילדיהם בבית הספר אם לא תתמנה היא. יצוין שמורה מחנכת זאת שלשיטתו של המשיב אינה בעלת ניקוד מספיק למינוי, לעומת מועמדים ללא ניסיון שקיבלו ניקוד יותר גבוהה ממנה, הינה מורה לחינוך מיוחד, עם תואר שני, התמחות בניחות התנהגות וניסיון של מעל 10 שנים בעבודה עם תלמידים עם צרכים מיוחדים.

28. זאת ועוד, הצוות החינוכי המנוסה שמינוי נחסם בפני בית ספר "עמאר" עבר בחלקו לבית הספר העברי הרשמי "עופרים" – לתלמידים על הקשת האוטיסטית" שם למנהל בית הספר יש שיקול דעת ואוטונומיה במינוי עובדי ההוראה.

29. מדובר בדוגמה אחת הממחישה את העיוות, הבעייתיות ואת האפליה שנוצרים בעקבות מנגנון המאפשר מינוי צוותים מקצועיים בהתאם לצרכים המיוחדים של התלמידים בבתי הספר העבריים בלבד, כאשר בבתי ספר הערביים הנוהל מסכל מינוי כאמור ויכול להביא למינוי עובדי הוראה שלא עונים על צרכי הילדים ומאפייני בית הספר.

30. תוצאת הנוהל הייתה כי עובדי ההוראה המנוסים עברו לעבוד במערכת החינוך הרשמית העברית כאשר נמנע מהם להמשיך ולעבוד במערכת החינוך הרשמית הערבית.

31. תוצאה נוספת היא כי הורי תלמידים על הרצף האוטיסטי בחברה הערבית נאלצים לבחור בין שיבוץ ילדיהם במסגרות חינוך מותאמות להם שפתית ותרבותית, עם כל המשתמע מהדבר לרבות תכני לימוד מותאמים תרבותית וחופשות בחגים, לבין שיבוצים במסגרות העבריות בהן יש צוותי הוראה עם מומחיות וניסיון המאפשרים להם לענות על צרכי התלמידים ולקדם את התפתחותם.

32. בחוות הדעת של ד"ר כרים נסר (להלן: **חוות הדעת**), שהינו בעל תואר דוקטורט מהחוג לריפוי בעיסוק באוניברסיטת חיפה, חוקר שמתמקד במחקריו באוכלוסיית התלמידים על הרצף האוטיסטי, מרצה במרכזים להכשרת עובדי הוראה בחינוך המיוחד, ושימש בתפקידים טיפוליים וניהוליים במגוון רחב של מסגרות בתחום החינוך המיוחד, נכתבו הדברים הבאים בקשר לניסיונו בתחום:

"אציין מניסיוני שתי דוגמאות להשלכות השליליות של יישום נוהל השיבוץ במערכת החינוך הערבית. אלה הן שתי יוזמות להקמת מסגרות חינוכיות בחיפה לתלמידים על הרצף האוטיסטי מהחברה הערבית: הראשונה פתיחת כיתה של תלמידים על הרצף בביה"ס לחינוך רגיל "אלאחמדייה" והשנייה הקמת ביה"ס לאוטיזם "אלמסאר". מדובר במסגרות המשך לילדים עם אוטיזם אשר למדו בגנים התקשורתיים אותם ניהלתי.

עם סיום הלמודים בגנים, הילדים הצטרכו מסגרת המשך חינוכית (בית ספרית)... בשתי היוזמות נוהל השיבוץ מנע שיבוץ מורים מועמדים עם ניסיון וכישורים איכותיים מתאימים (אשר היה להם ניקוד נמוך של ותק במערכת החינוך הממלכתית) ו"בחר" מורים ללא ידע, ניסיון, כישורים או כלים לעבודה עם תלמידים על רצף האוטיזם. בשתי היוזמות, בחירת הצוותים נעשתה בסוף אוגוסט ולא אפשרה הכנה מקצועית. בשתי היוזמות ההורים היו מאוכזבים והפעילו לחצים כבירים לבחירת מורים עם ניסיון... מעבר לפגיעה המתמשכת בהתפתחות, קידום ולמוד התלמידים עצמם, בשתי היוזמות ההורים (וגם הגורמים המקצועיים) יצאו מתוסכלים, כאובים ועם פגיעה קשה באמון שלהם במערכת החינוך הרשמית. כתוצאה מכך, הורים לילדים צעירים על רצף האוטיזם מהחברה הערבית בחיפה מעדיפים לשבץ את ילדיהם במסגרות יהודיות בעיר, ולא במסגרות הייעודיות שנפתחו".

בעמ' 4 לחוות הדעת של ד"ר נסר, רצ"ב ומסומנת ע/2.

33. עוד מצוין בעמ' 3-4 לחוות הדעת כי הנוהל אף אינו מבחין בין סוגים שונים של חינוך מיוחד, למרות שעובד הוראה שקיבל הכשרה בחינוך מיוחד אינו בהכרח בעל הכשרה ללמד תלמידים על הרצף האוטיסטי:

"קיימת תמימות דעים בנוגע לחשיבות המכרעת של ידע וכישורים ספציפיים של עובדי ההוראה בתחום האוטיזם. מורים חייבים להיות עם ידע ספציפי באוטיזם ולהראות יכולות ליישום גישות ופרקטיקות חינוכיות ייעודיות יעילות, כגון גישות התנהגותיות, למידה מובנית, שימוש בתקשורת תומכת וחלופית, סיפורים חברתיים ועוד. ברור כי על המורים מוטלת אחריות עצומה, ולכן עניין הכשרתם, בחירתם, ושיבוצים בכיתות לתלמידים עם אוטיזם מקבל חשיבות קריטית.

בישראל, כמו בשאר מדינות המערב, יש הכרה בכך שתוכניות הלימודים לתואר הראשון בחינוך המיוחד אינן מכשירות את הצוותים לעבודה עם אוכלוסיית הילדים על רצף האוטיזם. מכאן, החוגים לחינוך באוניברסיטאות ובמכללות המובילות בארץ מציעות תכניות לתואר שני בהתמחות באוטיזם. תכניות אלה מוצעות לצוותים חינוכיים וטיפוליים ומספקות ידע נרחב באוטיזם, בגישות התערבות יעילות ובכלים ואסטרטגיות לעבודה פדגוגית וטיפולית יעילה ומותאמת למאפיינים הייחודיים של אוכלוסייה זו" (ההדגשה לא במקור).

34. גם המשיב מכיר בצרכים המיוחדים של תלמידים על הרצף האוטיסטי, הדורשים הכשרה מיוחדת, ובאתגרים שעומדים בפני צוות ההוראה שלהם, ועל כן הוציא בשנת 2017 מסמך שנקרא "כיתות לתלמידים על הרצף האוטיסטי במערכת החינוך הרגילה: רציונל, עקרונות ותכנית פעולה" (ניתן לעיון כאן: <https://edu.gov.il/hnm/heb/Documents/Autism.pdf>). ואולם, במציאות ולאור הוראות הנוהל נשוא עתירה דנן, העקרונות לבחירת עובדי ההוראה והכנתם לשנת הלימודים שבמסמך חלות רק על מערכת החינוך העברית.

35. מסמך זה משרטט את שלבי העבודה של הצוות החינוכי והניהולי בהיערכות לפתיחת כיתה תקשורתית לילדים אוטיסטים בתוך בתי ספר רגילים (בתי ספר שאינם מיועדים לתלמידים עם צרכים מיוחדים), גיוס הצוות, הכנת תכנית הלימודים ועוד. כך למשל, קובע המשיב במסמך כי "דרכי החשיבה הייחודיות המאפיינות תלמידים עם אוטיזם ינחו את הצוות החינוכי בבניית המטרות ודרכי העבודה בכל שעור"; מאפיינים אלה שיכולים להשפיע על חינוך התלמידים כוללים: קוהרנטיות מרכזית חלשה (נטייה לעבד גירויים באופן מקוטע עם התמקדות בפרטים יותר מאשר השלם), קשיים בהסתכלות על דברים מנקודת הראות של אנשים אחרים במובן של הבנת כוונותיו, רגשותיו, אמנותיו ורצונותיו, קשיים בהתארגנות למשימות ובפתרון בעיות ועוד מאפיינים מיוחדים המפורטים בעמ' 26-31 למסמך.

36. בחלק העוסק בגיוס הצוות, שהינו כאמור רלוונטי רק לבתי ספר עבריים, צוין בעמ' 7 למסמך כי: "מנהל בית-הספר, הפיקוח על החינוך המיוחד והמתי"א יבחרו את מחנכת הכיתה, מורה עמיתה ואת הצוות הרב-מקצועי. **מחנכת הכיתה והמורה העמיתה יהיו בעלות השכלה אקדמית בתחום החינוך המיוחד ובתחום האוטיזם**" (ההדגשה לא במקור).

37. הנה כי כן, ההבחנה על בסיס לאום במסלולי השיבוץ במערכת החינוך משפיעה על איכות הלימודים. בהתאם לכך, במערכת החינוך העברית מנהלי בתי הספר:

"מראיינים מועמדים, מתייעצים עם מומחים בתחום האוטיזם ועם הפיקוח ובוחרים את הצוות המתאים ביותר. מדיניות זו אמורה לאפשרי למנהלי ביה"ס להתכונן טוב יותר לפתיחת השנה: בחירת הצוותים המתאמים בעוד מועד, הכנת הצוות וגיבושו, הכנת התלמידים ומשפחותיהם ופתיחה נכונה של שנת הלימודים".

ולעומת זאת במערכת החינוך הערבית:

"הנהלה הייחודי של שיבוץ עובדי ההוראה במערכת החינוך הערבית יוצר מציאות שונה בתכליתה, ואף מנוגדת, מזו של מערכת החינוך העברית. שיבוץ עובדי ההוראה לפי "שיטת הניקוד" נעשה דווקא במטרה למנוע את מעורבותם של מנהלי ביה"ס, מנהלות המתי"א, ומומחים בתחום הבריאות והפיקוח על החינוך המיוחד. עובדה זו של הוצאת הגורמים המקצועיים מתהליך בחירת ושיבוץ עובדי ההוראה והפקדתו לקריטריונים קבועים ויבשים, לא מקצועיים וספציפיים, משמעותה ויתור על **השיקולים המקצועיים** שבבחירת הצוותים לטובת שיקולים אחרים... המערכת אכן תבחר מורים עם הכשרה לחינוך מיוחד, אבל לא בהכרח עם מומחיות באוטיזם או עם ניסיון כלשהו בתחום. הנפקות לכך היא ויתור על קידום התלמידים להשגת אוטונומיה והשתתפות עשירה ומלאה בחיים המשפחתיים והקהילתיים" (בעמ' 4 לחוות הדעת).

38. על כן, נוהל זה חותר נגד מטרות החינוך המיוחד ובכלל זה קידום יכולות התלמידים, שיפור תפקודם והקניית ידע ומיומנות להם:

"על מנת לקדם תלמידים על הרצף האוטוטיטי, עובדי הוראה ומטפלים חייבים להבין את הצרכים הקשורים במאפייניהם הייחודיים של התלמידים – כמו הצורך בשפה בהירה, עבודה מובנית, תבניתיות, רמזים ויזואליים או סביבה פיזית מותאמת מבחינה חושית – ולהיות עם ידע וכישורים ספציפיים בגישות ודרכי התערבות ייחודיות, ייעודיות ויעילות. על כן נוהל השיבוץ הקיים, שאינו פועל לשיבוץ מורים עם הידע והכישורים הנדרשים, ובמקרים לא מעטים, אף יוצר מצב של שיבוץ מורים פחות מתאימים מאחרים, פוגע בקידום הילדים עם הצרכים המיוחדים, מתבל בפיתוח כישוריהם ומונע מהם את האפשרות למימוש זכותם להשתתפות שוויונית ופעילה בחברה (בעמ' 5 לחוות הדעת).

39. דברים אלה מתבררים כיותר עגומים עת מסתכלים על מערכת החינוך המיוחד הערבית, אשר סובלת מחוסר שוויון בהקצאת משאבים ואינה עונה על צרכי התלמידים. לפי נתונים משנת 2016, התלמידים הערבים מהווים 24% מכלל תלמידי החינוך המיוחד במדינה. עם זאת, מספר בתי הספר לחינוך מיוחד בחברה הערבית נמוך משיעורם באוכלוסייה דבר אשר "עלול לפגוע בזכויות הילדים להתפתחות תקינה וקבלת טיפול הולם למיצוי כישורם, טיוב ומניעת החרפה של בעיות לימודיות, תפקודיות, רפואיות נפשיות וחברתיות" (מתוך דו"ח של מרכז המחקר והמידע של הכנסת **אנשים עם מוגבלות בחברה הערבית: נתונים כלליים ונתונים על תלמידים במערכת החינוך המיוחד**, 2017 בעמ' 3).

לעיון בדו"ח המלא: https://fs.knesset.gov.il/globaldocs/MMM/ab6dc206-b642-c611-80d6-00155d0acbc2/2_ab6dc206-b642-c611-80d6-00155d0acbc2_11_9128.pdf

לנוכח תמונת מצב זאת, קיימת חשיבות מוגברת בשמירה על איכות הוראה גבוהה במסגרות המעטות הקיימות בחברה הערבית.

40. יצוין כי, החרגת עובדי הוראה בעלי ניסיון במסגרות פרטיות מהוותק הנחשב לצורך מתן ניקוד אינה הקביעה השרירותית היחידה בנוהל זה. עמדתנו לעיל על כך שהנוהל מחריג באופן לא ענייני עובדי הוראה מסוימים מתחולתו. החרגות אלה ממחישות את השרירותיות שבנוהל ואת העובדה כי איכות ההוראה אינה מטרתו היחידה או אף את מטרתו הראשית. יתרה מכך: הפליה זאת בין עובדי ההוראה בתוך מערכת החינוך הערבית, מנוגדת לתכליתו כביכול של הנוהל לדרג עובדי ההוראה באופן אובייקטיבי ומדיד ולשבץ לכל משרה את עובד ההוראה בעל הדירוג הגבוהה ביותר. עולה השאלה למה תכלית זאת לא חלה על עובדי הוראה בדואים או בני משפחות שכולות ואחרים המוחרגים מתחולת הנוהל?

41. כחלק ממיצוי ההליכים שיפורט להלן, התקבלה תגובת המשיב לפיה הנוהל נותן מענה למאפייניה של מערכת החינוך הערבית – עודף מורים והעדר מוביליות של האוכלוסייה הערבית בהתאם להיצע העבודה – ולתופעה שנוצרה בעקבות המאפיינים הללו של שיבוץ עובדי הוראה בבתי ספר שלא משיקולים מקצועיים אלא על בסיס קשרי משפחה והיכרות וכיוצ"ב.

42. לטעמנו, מעבר לכך שאין הוראת חוק המותירה קביעת מסלולים נפרדים בדבר מינוי עובדי הוראה וסמכויות מנהלים בבתי הספר על רקע לאום, מדובר בנוהל שאין כל הצדקה לקביעתו. ניגוד עניינים וניצול לרעה של סמכויות יכול להתקיים בכל מערכת ניהולית ובכל בית ספר, אין מדובר במאפיין מיוחד של האוכלוסייה

הערבית, ועל כן מסר המחוקק למשיב סמכויות המאפשרות לו לפקח על עבודת בתי הספר ומנהליהם יהודים וערבים כאחד.

43. בנוסף, במבחן המציאות נוהל זה מסכל כל אפשרות למינויים של עובדי הוראה מקצועיים שעונים על צרכי התלמידים. להפך, הנוהל נותן עדיפות בדירוג לעובדי הוראה לפי שיקולים בלתי רלוונטיים בחלקם, במקום לתת עדיפות לניסיון והכשרה מקצועיים רלוונטיים, ועל כן הוא אף אינו מגשים את תכליתו של שיבוץ עובדי הוראה מקצועיים.

44. לא זו אף זו, אין קשר ענייני ורציונלי בין התכלית המוצהרת של המשיב לפיה מטרת הנוהל היא לשבץ עובדי הוראה על בסיס קריטריונים אחידים כדי להימנע מהשפעת "קרובים", לבין ההחלטה מתחלתו של חלק מעובדי ההוראה במערכת החינוך הערבית בהיותם כקבוע בעמ' 11 לנוהל: מורים חיילים במגזר הבדואי בוגרי תכנית חותם, מועמדים יהודים להוראת "עברית על הרצף", בני משפחות שכולות ועוד.

מיצוי הליכים ותגובת המשיב

45. ביום 06.08.2020 פנה מרכז עדאלה לראשונה בשם העותרים למנכ"ל המשיב דאז מר עמית אדרי ודרש את ביטול הנוהל ומתן אוטונומיה למנהלי בתי הספר במערכת החינוך הרשמית הערבית, ולמנהלת בית ספר "עמאר" בפרט, בבחירת עובדי ההוראה שילמדו בבתי הספר וזאת בדומה לאוטונומיה הניתנת למנהלים במערכת החינוך העברית, לקראת פתיחת שנת הלימודים בספטמבר.

46. בפנייה צוין כי מדובר בנוהל מפלה המייצר אבחנה לא עניינית בין מערכת החינוך הערבית לבין מערכת החינוך העברית ובהכרח מעמיק את הפערים באיכות החינוך ביניהן. בנוסף, צוין כי החלת הנוהל מנוגדת למטרות הקבועות בחוק חינוך מיוחד, התשמ"ח-1988 כיוון שמינוי עובדי הוראה באופן ממוחשב ולא על-פי יכולותיהם וניסיונם המקצועיים פוגע בצרכים החינוכיים של התלמידים הערבים בעלי צרכים מיוחדים.

רצ"ב פניית העותרים מיום 06.08.2020 ומסומנת ע/3.

47. ביום 09.08.2020, התקבל מענה באמצעות הדוא"ל מטעם לשכת מנכ"ל המשיב המאשר את קבלת המכתב. מאחר ולא נתקבל מענה לעניין המהותי, ביום 23.08.2020 נשלח למשיב מכתב תזכורת בבקשה לקבל את התייחסותו בהקדם האפשרי ובמיוחד ששנת הלימודים עומדת לפתוח.

רצ"ב מכתב התזכורת מיום 23.08.2020 ומסומן ע/4.

48. לאחר שליחת שני מכתבי תזכורת נוספים, ביום 1.11.2020 וביום 24.01.2021, התקבלה תגובה מלשכת היועצת המשפטית של המשיב ביום 25.01.2021. בתגובה זאת נטען כי הנוהל קיים לאורך עשרות שנים ונותן מענה למאפיינים המיוחדים של מערכת החינוך הערבית, שהינם עודף מורים לעומת היצע המשרות והעדר מוביליות של אוכלוסיות בהתאם להיצע העבודה, ולתופעה שנוצרה בעקבותיהם של קבלת עובדי הוראה, העברתם או השלמת משרתם שלא משיקולים מקצועיים אלא משיקולים של לחץ משפחתי, קשרי היכרות

וכיו"ב. בנוסף, צוין בתגובה כי הנוהל נותן מענה ייחודי למוסדות בהם לומדים תלמידים עם צרכים מיוחדים ובכלל זה תלמידים על הרצף האוטטיסטי בצורת שיקול הדעת שניתן לוועדת השיבוצים במינוי מועמדים ממקצועות הבריאות וממקצועות המטפלים.

רצ"ב מכתבי התזכורת מיום 1.11.2020 ומיום 24.01.2021 ומסומנים ע/5 ;
רצ"ב תגובת המשיב מיום 25.01.2021 ומסומנת ע/6.

49. ביום 28.02.2021, נשלחה תשובת העותרים למשיב. במסגרת התשובה צוין כי קיום הנוהל לאורך עשרות שנים אינו מרפא את הפגמים החוקתיים שבשימוש בו, ובתוך זה את העובדה כי הנוהל מבוסס על דעות קודמות באשר לטוהר המידות בקרב מקבלי החלטות בחברה הערבית ואינו עושה שימוש בכללי המשפט המנהלי, העומדים לרשותו של המשיב וחלים על כלל עובדי הציבור במדינה, אשר מספקים מנעד רחב של כלים להתמודדות עם ניגוד עניינים ושיקולים שאינם ממין העניין.

50. בנוסף, הובהר במכתב כי הנוהל לא נותן מענה למוסדות בהן לומדים ילדים בעלי צרכים מיוחדים בצורת שיקול הדעת הנתון לוועדת השיבוצים בהיותו בלתי רלוונטית בעניינו. זאת כיוון ששיקול דעת זה חל על מינוי מועמדים ממקצועות הבריאות והמטפלים בלבד – קרי לא על מועמדים להוראה. לבסוף, ציינו העותרים כי קביעת הנוהל נעשתה ללא סמכות הרי אין חקיקה מפורשת המותירה יצירת מסלולים נפרדים למינוי עובדי הוראה על בסיס לאום.

רצ"ב מכתב העותרים מיום 28.2.2021 ומסומן ע/7.

51. ביום 25.04.2021, ועקב חלוף הזמן, נשלח מכתב תזכורת למשיב בבקשה לקבל את תגובתו.

רצ"ב מכתב התזכורת מיום 25.4.2021 ומסומן ע/8.

52. ביום 06.05.2021, התקבל מענה מטעם המשיב אשר מפנה למכתבו מיום 25.01.2021 וחוזר על הטענה כי אין הצדקה לביטול הנוהל.

רצ"ב המענה של המשיב מיום 06.05.2021 ומסומן ע/9.

53. ביום 10.11.2021 פנו העותרים אל המשיב בבקשה לדעת אם לקראת שנת הלימודים הקרובה נשקלים שינויים חדשים בנוהל, וזאת לאור העמדה כי גובר הנזק על התועלת בשימוש בנוהל זה.

רצ"ב מכתב העותרים מיום 10.11.2021 ומסומן ע/10.

54. על אף חלוף הזמן, לא התקבל מענה מהמשיב לפנייה הקודמת. על כן, ביום 27.01.2022 פנו העותרים למנכ"לית המכהנת של המשיב גב' דלית שטאובר בדרישה לשקול מחדש את תחולת הנוהל על מערכת החינוך המיוחדת הרשמית בחברה הערבית וכן בדרישה לקבלת מידע אודות שינויים בנוהל לקראת שנת הלימודים הבאה ככל שהם מתוכננים. פנייה זאת הועברה גם ללשכת היועץ המשפטי לממשלה. עד לכתבת שורות אלו לא התקבל מענה ענייני לפנייה האחרונה.

רצ"ב מכתב העותרים מיום 27.01.2022 ומסומן ע/11.

הטיעון המשפטי

55. החלק המשפטי יתבסס על שני טיעונים מרכזיים. ראשית, המשיב חרג מסמכותו באופן קיצוני כאשר יצר נוהל מסוג זה ובניגוד לעקרון חוקיות המנהל שכן אין שום חקיקה המסמיכה אותו ליצור הבחנה בתעסוקת מורים ובהיקף סמכויות מנהלים על בסיס שיוך לאומי או תרבותי. שנית, מדובר בנוהל פסול הפוגע בזכויות יסוד של תלמידים, הורים ועובדי הוראה ערבים ע"י ערכית הבחנה לא עניינית בין שיטות שיבוץ עובדי הוראה שמגיעה לכדי הפליה פסולה.

56. לפני שנתקדם בטיעון נציין כי בעבר, דן בית המשפט העליון בנוהל זה כערכאת ערעור על החלטת בית הדין הארצי לעבודה בבג"ץ 4477/14 אנהאר זמירו נ' בית הדין הארצי לעבודה (נבו 22.12.2015) (להלן: **עניין זמירו**). מדובר בערעור שהגישה מורה קבועה במערכת החינוך הרשמית (להלן: **העותרת**) בבקשה להצהיר על בטלותו של סעיף בנוהל אשר קבע מועד אחרון לביצוע העברות של עובדי הוראה קבועים, בהיותו מפלה בין עובדי הוראה קבועים לבין עובדי הוראה זמניים, וכן בטלותו של סעיף נוסף שלא מטיל חובת הנמקה על המשיב כאשר הוא דוחה בקשות העברה. כתוצאה מיישומם של שני הסעיפים הנ"ל, נדחתה ללא הנמקה בקשתה של העותרת להעברתה לבית ספר באזור מגוריה. על כן, ביקשה העותרת צו עשה שיוורה למשיב להעבירה ללמד באחד מבתי הספר באזור מגוריה.

57. למותר לציין כי עתירה זאת אינה מתמקדת בשאלות הנ"ל. ועוד. בית המשפט העליון מתח ביקורת על נוהל זה אשר "מחייבת ירידה לשורשי נוהל ההעברות הנוכחי, לתכליתו ולאילו ציפים העומדים בבסיסו" שלא ניתן היה לבצע במסגרת עניין **זמירו** שגבולותיו שורטטו ע"י הצדדים ולא היווה "במה מתאימה לבחינה יסודית של נוהל ההעברות" (פסקה 8 לפסק דין כבוד השופט נ' הנדל).

58. לכן על אף שמדובר בנוהל עתיק, אין מעשה בית דין בנושא.

חריגה מסמכות: פגיעה בעקרון חוקיות המנהל

59. ייטען כי המשיב חרג מסמכותו באופן קיצוני ובניגוד לעקרון חוקיות המנהל כי אין הוראת חוק, שמסמיכה את המשיב ליצור שיטות העברה, שיבוץ, והשלמת משרה של עובדי הוראה שהינן נפרדות על בסיס לאום.

60. החקיקה הרלוונטית מכוחה פועל המשיב אינה מסמיכה אותו ליצור מסלולי הפרדה בתעסוקת עובדי הוראה ושיבוצם על בסיס שיוך לאומי או תרבותי. החקיקה הרלוונטית לעניינו, חוק לימוד חובה, התש"ט-1949, חוק חינוך ממלכתי, התשי"ג-1953, חוק פיקוח על בתי ספר, תשכ"ט-1969 ותקנות חינוך ממלכתי (סדרי הפיקוח), התשי"ז-1956 (להלן: **תקנות סדרי הפיקוח**) שהותקנו מכוחן, לא כוללות כל הוראה לפיה מוסמך המשיב ליצור שיטות שונות בדבר שיבוץ עובדי הוראה במערכת החינוך ומעורבות מנהלי בתי הספר בתהליך על בסיס לאום.

61. הדברים מקבלים משנה תוקף לאור העובדה כי המחוקק ציין מפורשות מהם המקרים שניתן לבסס עליהם הפרדה תרבותית, ולכן כל מקרה שסוטה מהמקרים האלה מחייב הסמכה מפורשת. המחוקק הכיר ביחודיות של מערכת החינוך הערבית, בקביעתו בסעיף 2(א) לחוק החינוך הממלכתי כי אחת ממטרותיו של החינוך הממלכתי היא:

"להכיר את השפה, התרבות, ההיסטוריה, המורשת והמסורת הייחודית של האוכלוסיה הערבית ושל קבוצות אוכלוסיה אחרות במדינת ישראל, ולהכיר בזכויות השוות של כל אזרחי ישראל".

גם בתקנה 2 לתקנות החינוך מיום 10.4.1933, נעשתה הפרדה בין בתי ספר עבריים לבין בתי ספר ערביים המתבססת על הבדלי שפה:

"בית ספר עברי פירושו בית ספר שהשפה העברית היא לשון ההוראה היחידה או העיקרית בו;
בית ספר ערבי פירושו בית ספר שהשפה הערבית היא לשון ההוראה היחידה או העיקרית בו"

62. ניתן לראות כי ההפרדה הנ"ל בין מערכת החינוך הערבית לבין מערכת החינוך העברית נובעת מההכרה של המחוקק בהבדלי שפה ותרבות בין האוכלוסיות השונות במדינה, ובצורך לשמור על זכויותיהן התרבותיות של האוכלוסיות הללו במערכת החינוך. אך אין הדבר נעשה בכדי להצדיק מדיניות של "נפרד אך שווה" בנהלים למינוי עובדי הוראה.

63. אילו רצה המחוקק להבחין בין היקף הסמכויות של בעלי תפקידים במערכת החינוך הערבית לבין מערכת החינוך העברית ובין אופן מינוי עובדי הוראה בהן, היה קובע זאת מפורשות. בתקנה 18 לתקנות סדרי הפיקוח נקבע כי "המנהל הכללי ימנה... את המורים לכל המוסדות לפי התקן והמצבה". קרי, הקריטריונים והמסלולים למינוי עובדי הוראה במערכת החינוך אמורים להיות אחידים ולא שונים על בסיס תרבותי או לאומי.

64. הדברים מקבלים משנה תוקף לאור הוראות הדין הקובעות איסור הבחנה בתעסוקה על בסיס תרבותי או לאומי, כמו חוק יסוד: חופש העיסוק, חוק שוויון ההזדמנויות בעבודה ובכלל זה הפסיקה הענפה האוסרת על הפליה בעבודה על בסיס מגדר, עדה או לאום.

65. הלכה פסוקה היא שכאשר פעולת הרשות עלולה לפגוע בזכויות יסוד של הפרט עליה "להצביע על הסמכה ברורה, מפורטת ומפורשת לפעולותיה בחקיקה ראשית ואין היא יוצאת ידי חובתה בהצבעה על הוראת חוק

כללית שיכולה להתפרש כמקור הסמכה לפעולתה" (פסקה 31 לפסק דין כבוד השופט ע' פוגלמן בבג"ץ 1550/18 עמותת הפורום החילוני נ' שר הבריאות (נבו 30.04.2020)).

66. בדומה, בעניין **ועדת המעקב** נקבע כי סמכותה השירותית של הממשלה אינה מותירה לה לקבוע אזורי עדיפות לאומית, באופן המדיר את האוכלוסייה הערבית במדינה ומפלה בינה לבין שאר האוכלוסייה, מבלי שיש הסדרים ראשוניים שנקבעו בידי המחוקק בעניין וכי "מכוח סמכותה השירותית ... אין הממשלה מוסמכת לפגוע בזכויות היסוד של היחיד. זכויות אלו מהוות חלק אינטגרלי במשפט ופגיעה בהן יכול שתיעשה רק בחוק הכנסת לבדו" (פסקה 20 לפסק הדין של כבוד השופט מ' חשין).

עוד ראו בעניין זה קביעות דומות שהיו בבג"ץ 2109/20 ע"ד שחר בן מאיר נ' ראש הממשלה (נבו 26.04.2020); בג"ץ 4455/19 עמותת טבקה - צדק ושוויון ליוצאי אתיופיה נ' משטרת ישראל (נבו 25.01.2021); בג"ץ 6824-07 ד"ר עאדל מנאע נ' רשות המסים, פ"ד סד(2) 479.

פגיעה בזכויות התלמידים הערבים לשוויון בחינוך

67. בעוד שתלמידים בעלי צרכים מיוחדים במערכת החינוך העברית מתחנכים בידי עובדי הוראה שנבחרו בידי מנהלי בתי הספר על סמך הכשרתם וניסיונם המקצועיים והתאמתם לצרכי בית הספר ותלמידו, היפוכו של דבר הוא נכון לגבי התלמיד הערבי. כפי שתואר בחלק העובדתי, הנוהל גורם לכך שבמסגרות החינוך הרשמיות בחברה הערבית מלמדים עובדי הוראה שנקלטו על בסיס קריטריונים שחלקם לא רלוונטי ושלא בהכרח עונים על צרכיהם של התלמידים וזאת לעומת בתי הספר העבריים שמתאפשר להם לשבץ עובדי הוראה המעלים את איכות החינוך בבתי הספר. לא אחת קרה כי עובדי הוראה איכותיים שלא הצליחו להשתבץ בבתי ספר במערכת החינוך הערבית הרשמית לפי הנוהל, עברו ללמד במערכת החינוך העברית.

68. משמעות הדבר היא כפולה. ראשית, זכותם של תלמידים ערבים לחינוך מיוחד נפגעת עת הם מקבלים חינוך שאינו עונה על מטרותיו של החינוך המיוחד כפי שהובאו לעיל. שנית, זכותם של תלמידים ערבים לשוויון בחינוך נפגעת עת הם מקבלים חינוך פחות איכותי מהחינוך אותו מקבלים מקביליהם היהודים רק מהסיבה שהם לומדים בבתי ספר ערביים. לא ניתן להשלים עם העובדה כי דווקא במקום שאמור להכין את התלמידים בעלי הצרכים המיוחדים להשתתפות שוויונית בחברה ולעגן את זכותם להשתתפות כזאת, הם מופלים לרעה על בסיס לאום. הלכה פסוקה היא כי הפגיעה בשוויון הינה יותר קשה ככל שהיא כרוכה בפגיעה בזכות לחינוך, וכי הזכות לחינוך כוללת לעתים את חובת המדינה לאפשר לכל פרט לקבל חינוך בסיסי באופן שוויוני (פסקה 15 לפסק הדין של כבוד השופט א' ברק בעניין **ועדת המעקב**).

69. הזכות לחינוך, ובכלל זה חינוך מיוחד, וכן הזכות לשוויון בחינוך הוכרו כולן כבר כזכויות יסוד בפסיקה העליונה (ראו למשל: בג"ץ 2599/00 **יתד- עמותת הורים לילדי תסמונת דאון נ' משרד החינוך**, פ"ד נו(5) 834 (להלן: **עניין יתד**); בג"ץ 1554/95 **עמותת "שוחרי גיל"ת נ' שר החינוך, התרבות והספורט**, נ(3) 002).

70. בעניין **יתד** אף נקבע כי "הפליה במימוש הזכות לחינוך עשויה, אם היא נעשית על רקע השתייכות קבוצתית, להיחשב כהשפלה הפוגעת בזכות לכבוד האדם" (פסקה 6 לפסק הדין של כבוד השופטת ד' דורנר). בדומה, בבג"ץ 07/5373 **אבו לבדה נ' שרת החינוך** (לא פורסם, פסק דין מתאריך 06.02.2011) נקבע כי "הזכות לשוויון בחינוך משיקה במישרין לזכות החוקתית לכבוד האדם. ההפליה ככלל, ובהשתקפותה בחינוך בפרט, יוצרת תחושת קיפוח ונחיתות, הפוגעת בכבוד הילד כאדם. הפגיעה בשוויון בחינוך כמוה כפגיעה בזכות חוקתית לכבוד האדם" (פסקה 30 ו-31 לפסק דינה של הנשיאה בייניש).

71. הזכות לקבלת חינוך מיוחד נקבעה גם בסעיף 3 לחוק חינוך מיוחד, תשמ"ח 1998 (להלן: **החוק**). מטרתו של החינוך המיוחד, כקבוע בסעיף 2 לחוק, הינן כדלקמן:

- (1) לקדם ולפתח את הלמידה, הכישורים והיכולות של התלמיד עם הצרכים המיוחדים ואת תפקודו הגופני, השכלי, הנפשי, החברתי וההתנהגותי ולהקנות לו ידע, מיומנויות, כישורי חיים וכישורים חברתיים;
- (2) לעגן את זכותו של התלמיד עם הצרכים המיוחדים להשתתפות שוויונית ופעילה בחברה, בכל תחומי החיים, וכן לתת מענה הולם לצרכיו המיוחדים באופן שיאפשר לו לחיות את חייו בעצמאות מרבית, בפרטיות ובכבוד, תוך מיצוי יכולותיו.

72. עוד נפסק ביחס למאפייני הזכות לחינוך מיוחד כי:

"הזכות לחינוך של ילדים בעלי צרכים מיוחדים לא תמומש אלא אם כן יזכו לחינוך מיוחד העונה על **צרכים אלה**. כך, המדינות החתומות על האמנה בדבר זכויות הילד מכירות בזכותם של ילדים שכושרים הנפשי או השכלי לקוי ליהנות מחיים מלאים והוגנים בתנאים המבטיחים כבוד, מקדמים עצמאות ומקלים על השתתפותם הפעילה בחיי הקהילה" (פסקה 7 לפסק הדין של כבוד השופטת ד' דורנר בעניין יתד) (ההדגשה לא במקור).

על כן, נקבע בעניין **יתד** כי המדינה אינה יוצאת ידי חובתה ע"י הבטחת חינוך מיוחד חנם רק לתלמידים הלומדים במסגרות המיועדות לחינוך מיוחד, אלא שחובתה זאת משתרעת על התלמידים הלומדים בכיתות לחינוך מיוחד במסגרות החינוך הרגיל וזאת לאור הערך המוסף לחינוך שבמסגרות הללו לחלק מהתלמידים.

73. עוד נפנה בעניין זה לפסקה 12 לפסק דינה של כבוד השופטת א' פרוקציה בבג"ץ 7426/08 **טבקה משפט וצדק לעולי אתיופיה נ' שרת החינוך פרופ' יולי תמיר**, סד(1) 820 (2010):

"בלא חינוך ובלא שוויון אמיתי בחינוך לא ניתן להגשים באופן מלא את עצמיותו של הפרט; בלעדיו, יקשה לקיים חברה בעלת איכויות תרבותיות, מקצועיות, ואנושיות. השוויון בחינוך הוא אמצעי חיוני להגשמת הזכות לחינוך בשלמותה, אך הוא גם ערך העומד לעצמו, כגורם הפוסל אבחנה בלתי לגיטימית בין שווים".

74. הנה כי כן, הנוהל מייצר אבחנה מלאכותית בין קבוצות שוויון אחת: תלמידים בעלי צרכים מיוחדים. הפליה בין אנשים על רקע לאום היא כיודע משתייכת לסוג ההפלות הגנריות הפוגעות בגרעין הקשה של כבוד האדם, ומוחזקת כפגיעה הנוגדת את חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, התשנ"ב-1992 (אהרן ברק, **כבוד האדם – הזכות החוקתית ובנותיה**, 2014 בעמ' 704).

פגיעה בזכות עובדי ההוראה הערבים לשוויון

75. עובדי ההוראה הערבים מופלים לרעה פעמיים: הם מופלים תחילה בהשוואה למקביליהם היהודים שאינם צריכים לעבור את מסלול הקליטה שבנוהל, שבמקרים רבים אינו מתחשב בנתונים מקצועיים שיש להם ואינו מעניק להם כל יכולת השפעה בדבר, כגון הוכחת יכולותיהם בראיון עבודה; והם מופלים שנית בהשוואה לעובדי ההוראה המותרגים מתחולת הנוהל ומקבלים בכך יחס מועדף.

76. בעוד שעובדי ההוראה בחינוך מיוחד בבתי ספר עבריים נקלטים על פי הכשרתם וניסיונם המקצועיים, התאמתם למשרה והרושם שנוצר אצל מנהל בית הספר לגבי התאמתם כאמור, עובדי הוראה בבתי ספר ערביים משובצים למשרות על-לפי שיטת ניקוד ממוחשבת המורכבת בחלקה משיקולים בלתי רלבנטיים, כגון מרחק מבית הספר או מצב משפחתי, ואינה נותנת את המשקל הראוי, אם בכלל, לניסיונם המקצועי בעבודה עם ילדים בעלי צרכים מיוחדים או להכשרה מקצועית ספציפית בחינוך מיוחד שיכולה להיות להם. כפי שצוין לעיל, לא אחת קרה כי עובדי הוראה ערביים שלא קיבלו ניקוד מספיק לשיבוץ לפי הנוהל התראיינו במערכת החינוך הרשמית העברית והתקבלו לעבודה.

77. בנוסף, גם בתוך המסלול שמייצר הנוהל לשיבוץ במערכת החינוך הרשמית הערבית יש הפליה בין עובדי ההוראה. עובדי הוראה שהקדישו שנים מחייהם במערכת החינוך הפרטית, שנמצאת תחת פיקוחו הישיר של המשיב, לא מקבלים שום הכרה או תוספת ניקוד בגין ניסיונם המקצועי בהוראה וזאת בניגוד לעובדי ההוראה שלימדו במסגרות רשמיות. כמו כן, עובדי ההוראה שמחורגים מתחולת הנוהל לא נדרשים לעבור אותו מסלול לשיבוץ ולא נדרשים לחכות למינוי בהתאם לקריטריונים היבשים והלא מקצועיים בחלקם של המשיב.

78. כתוצאה, נפגעת זכותם לשוויון של מועמדים ועובדי ההוראה הערבים עת הם מדורגים ומקבלים עדיפות בשיבוץ על-פי שיטה וקריטריונים שונים לחלוטין מעמיתיהם היהודים בעלי אותה השכלה ובעלי ניסיון והכשרה מקצועיים דומים; ועת הנוהל מייצר הפליה פנימית בתוכו בין עובדי ההוראה שמלמדים במערכת החינוך הערבית. על הפגיעה בזכות החוקתית לשוויון שנוצרת בעקבות אפליה על רקע השתייכות קבוצתית עמדה כבוד השופטת ד' דורנר בפסקה 4 לפסק דינה בבג"ץ 4541/94 **אליס מילר נ' שר הביטחון**, מט(4) 094 (1995) כשקבעה כי:

"אין דרך סבירה לפרש את הזכות לכבוד, כאמור בחוק היסוד, כך שהשפלתו של אדם לא תיחשב כפוגעת בזכות... אכן, לא כל פגיעה בשוויון עולה כדי השפלה... לא כך הדבר בסוגים מסוימים של הפליה לרעה

על רקע קבוצתי, ובתוכם הפליה מחמת מין, כמו גם הפליה מחמת גזע. ביסודה של הפליה כזו עומד ייחוס מעמד נחות למופלה, מעמד שהוא פועל יוצא ממהותו הנחותה כביכול. בכך טמונה, כמובן, השפלה עמוקה לקורבן ההפליה".

79. ייטען גם כי המשיב כמעסיק מפר בנוהל את סעיף 2(א) לחוק שוויון ההזדמנויות בעבודה, האוסר על מעסיק להפלות, בין עובדיו בתנאי עבודה או בין דורשי עבודה בקבלה לעבודה, מחמת גזע, דת, או לאום. ברור כי יש הפליה בין עובדי ההוראה והמועמדים להוראה שהנוהל חל עליהם לבין אלה שהנוהל לא חל עליהם בכל הנוגע לאופן בחינת בקשתם להעברה, השלמת משרה או שיבוץ במערכת החינוך הרשמית. בנוסף, מדובר בפגיעה ביכולתם של עובדי ההוראה הערבים אשר הנוהל חל עליהם לממש באופן שווה את זכותם לחופש העיסוק, הקבועה בסעיף 3 לחוק-יסוד: חופש העיסוק, עת מציב המשיב בפניהם מגבלות נוספות לכניסה למקצוע ההוראה במערכת החינוך הרשמית.

80. הנה כי כן, הנוהל מייצר הפליה כפולה: הפליה בין עובדי הוראה ערבים ליהודים ובין מערכת החינוך הערבית לבין מערכת החינוך העברית, והפליה נוספת בין עובדי ההוראה בתוך מסלול המינוי של מערכת החינוך הערבית כאשר חלקם נהנים מפטור מתחולת הנוהל ללא כל הנמקה.

פגיעה בזכות ההורים לבחור באופן שווה בחינוך עבור ילדיהם

81. במצב הדברים כיום, הורים רבים לילדים בעלי צרכים מיוחדים מהחברה הערבית נאלצים לרשום את ילדיהם בבתי ספר עבריים שם אין כבילה של שיקול הדעת המנהלי בבחירת עובדי הוראה בעלי הכשרה וניסיון רלוונטיים. למעשה, ההורים נאלצים לוותר על שיבוץ ילדיהם במסגרות מותאמות תרבותית ושפתית להם בכדי למנוע גרסיה בהתפתחותם ובחינוכם. על כן, ע"י קביעת נוהל המעמיק באופן משמעותי את הפערים באיכות בין מסגרת החינוך הערבית לבין זאת העברית, נשללת זכותם של ההורים הערבים לבחור במסגרות המתאימות עבור ילדים ולגדל אותם כראות עיניהם.

82. זכות ההורים לבחור בחינוך מתאים עבור ילדיהם הוכרה בפסיקה כזכות חוקתית הנגזרת מהזכות לחירות. בעניין זה נפנה לפסקה 7 לפסק הדין של כבוד השופט מ' שמגר בע"א 2266/93 פלוני, קטין נ' פלוני, (מט)1 (221 (1995), שם נקבע כי:

"זכותם של הורים לגדל ולחנך את ילדיהם כראות עיניהם היא זכות חוקתית יסודית, זכות טבעית הטבועה ועולה מן הקשר בין הורים לצאצאיהם. המסגרת המשפחתית אינה עומדת בצד המערכת החוקתית, אלא היא חלק אינטגרלי ממנה. במסגרת היחידה המשפחתית נתונות להורים זכויות המוכרות על-ידי המשפט החוקתי והמוגנות על-ידי. זכותם של הורים להחזיק בילדיהם ולגדלם, על כל הכרוך בכך, היא זכות חוקתית טבעית וראשונית, בבחינת ביטוי לקשר הטבעי שבין הורים לילדיהם (ע"א 577/83 היועץ המשפטי לממשלה נ' פלונית

[5]. זכות זו באה לידי ביטוי בפרטיות ובאוטונומיה של המשפחה: **ההורים אוטונומיים בקבלת החלטות בכל הנוגע לילדיהם חינוך, דרך חיים, מקום מגורים וכדומה, והתערבות החברה והמדינה בהחלטות אלה היא בבחינת חריג שיש ליתן טעם להצדיקו** (ההדגשה לא במקור).

לא מדובר בהבחנה עניינית ולגיטימית

83. ייטען כי, ההבחנה אותה עורך המשיב בנוהל בין עובדי ההוראה ומנהלי בתי הספר במערכות החינוך על בסיס לאום הינה הבחנה לא עניינית ולא לגיטימית ומגיעה לכדי הפליה פסולה. הלכה פסוקה היא שבכדי לקבוע אם הבחנה בין קבוצות מהווה הפליה פסולה, יש לבחון אם מתקיים בין הקבוצות שוני רלוונטי המקבל ביטוי בתכליתה של הנורמה יוצרת ההבחנה (פסקה מג' לפסק הדין של כבוד השופט א' רובינשטיין בבג"ץ 616/11 התאחדות הסטודנטים בישראל נ' ממשלת ישראל, סו(3) 819 (2014)).

84. המשיב מתייחס לעובדי ההוראה ומנהלי בתי הספר הערביים באופן שונה מעובדי ההוראה ומנהלי בתי הספר היהודיים וזאת למרות שאין כל שוני רלוונטי ביניהם בשים לב לתכליתו של הנוהל. כזכור, תכליתו של הנוהל הינה להבטיח כי כל מינוי של עובד הוראה בבתי הספר הערביים ייעשה באופן אובייקטיבי ומדיד כך שניתן לעמוד על מידת נכונותו. אין בין עובדי ההוראה ומנהלי בתי הספר הערביים לבין עובדי ההוראה ומנהלי בתי הספר היהודיים כל שוני רלוונטי המצדיק קביעת מסלולים נפרדים עם כללים שונים בעניין שיבוצם של עובדי ההוראה במערכת החינוך, הרי הצורך במינוי אובייקטיבי של עובדי הוראה, ללא שקילת שיקולים זרים, קיים בכל מערכת החינוך באותה מידה וללא הבדל של דת ולאום. יתרה מכך, הנוהל מכיל עוד הבחנה פסולה בתוכו בין עובדי ההוראה שהנוהל חל עליהם לבין קבוצת עובדי ההוראה המוחרגים מתחולתו ללא שיש ביניהם כל שוני רלוונטי המצדיק את החרגת הקבוצה האחרונה מהתכלית של הבטחת מינויים אובייקטיביים.

85. מעבר לזאת, נימוקו של המשיב המצדיק את ההבחנה האמורה הינו לא ענייני בהיותו לא מבוסס על תשתית עובדתית עדכנית ורלבנטית אלא על דעות קודמות באשר לטוהר המידות בחברה הערבית. דבריו של פרופ' ברק מדינה מתאימים לעניין זה:

"יש מקרים שבהם ההסתמכות על מאפיין קבוצתי גורמת עוול חמור. במקרים אלו, אפילו אם ההכללה רציונלית ואפילו אם יש שונות בתכונות רלוונטיות בין כל מי שמסווג לקבוצה מסוימת לבין האחרים, ההסתמכות על ההכללה היא הפרה של אילוץ מוסרי משום שהיא מבטאת התייחסות אל אנשים שלא כאל שווים... הפליה היא מעשה שמבטא הסתמכות על דעות קודמות שיש בהן עוינות או לכל הפחות אדישות לגורלם של בני הקבוצה, בצד אמונה בדבר נחיתותם המוסרית... לא די בעובדה שמדיניות שלטונית מבוססת על הבדלים רלוונטיים בין בני קבוצות חברתיות שונות כדי לשלול את סיווגה כמפלה או כדי להצדיק את הפגיעה בזכות. כמה טעמים לדבר... הזכות לשוויון נועדה לאפשר לאדם לפעול באופן חופשי מהגבלות הנובעות מהשתייכותו לקבוצה חברתית מסוימת, ובכלל זה החופש מכך

שייחוסו לו תכונות המאפיינות את בני הקבוצה שאילה הוא משתייך. שנית, גם אם מדיניות כלשהי היא רציונלית בהקשר הצר שבו היא עוסקת, היא עלולה לגרום בעקיפין לעיגון סטיגמות שליליות כלפי בני הקבוצה הנדונה גם בתחומים שבהם התפיסות החברתיות הללו אינן רציונליות" (ברק מדינה דיני זכויות האדם בישראל בעמ' 293-290, 2016).

86. באשר לעודף המורים וחוסר המוביליות בין יישובים, שהינם כזכור שני המאפיינים שלטענת המשיב גרמו לתופעה של קבלת עובדים, העברתם או השלמת משרתם שלא משיקולים עניינים, עדיין אין מדובר בנתונים המצדיקים את האבחנה שנעשתה בשיטת מינוי עובדים במערכת החינוך. חוסר מוביליות של אוכלוסיות בין יישובים בהתאם להיצע העבודה אינו ייחודי לחברה הערבית וגם המשיב לא הוכיח זאת. בדומה, אין כל הוכחה כי קיים עודף של מורים שהינם בעלי מומחיות ספציפית בחינוך המיוחד בחברה הערבית, דוגמת מומחיות באוטיזם, ובכל מקרה נתון כזה אינו מצדיק קביעת מדיניות של "נפרד אך שווה" בנהלי מינוי עובדי הוראה ובהיקף סמכויות מנהלי בתי הספר. בנוסף, אין לעודף במספרם של עובדי ההוראה קשר רציונלי לתכלית של הבטחת מינוי אובייקטיבי אשר מצדיק את קביעת הנוהל. להפך, עודף במורים משמעותו כי למנהל בית הספר יש יותר היצע לבחור ממנו את עובדי ההוראה האיכותיים והמתאימים ביותר לבית הספר.

87. לכן אין מדובר באבחנה רציונלית. קודם כל, המשיב לא הציג כל מחקר שמוכיח כי אצל מקבלי ההחלטות באוכלוסייה הערבית במדינה קיימת תופעה מוגברת של חוסר טוהר מידות. כמו כן, אין כל קשר רציונלי בין תכונה נטענת זאת של מנהלי בתי הספר הערביים, שלכל היותר דורשת פיקוח, לבין שיטת שיבוץ המשפיעה באופן ישיר על מימוש זכויותיהם המוגנות של עובדי הוראה ותלמידים הערבים. יצוין בעניין זה כי חלק מתפקידיהם של המפקחים במערכת החינוך לפי תקנות סדרי הפיקוח כוללים קיום הערכה ובקרה על המוסד החינוכי ובכלל זה על איכות הניהול, השתתפות ומעורבות בתהליכי קבלה לעבודה של מנהל מוסד, בהערכת עבודתו ובהפסקת כהונתו מטעמים פדגוגיים ועוד. במילים אחרות, עומדים לרשות המשיב כל הכלים לפיקוח על עבודת המנהלים ועל קבלת עובדי הוראה במערכת החינוך ללא כל צורך ביצירת שיטת מינוי נפרדת על בסיס לאום וללא כל צורך בנטילה גורפת של סמכויות ממנהלי בתי הספר הערביים. בנוסף, יצוין שוב כי החרגת חלק מעובדי ההוראה הערבים מתחולת הנוהל, דוגמת בני משפחות שכולות, ממחישה את השרירותיות שבנוהל והעדר הרציונליות באבחנות שהוא עושה.

88. אמנם, הפרדה בין מערכות החינוך לפי שפה ותרבות קיימת אך מדובר בהפרדה עניינית שתואמת את מטרות החינוך, ובכלל זה פיתוח אופקיהם התרבותיים של התלמידים ופיתוח יחס של כבוד לזכויות האדם ולחירויות הפרט ואוכלוסיות המיעוט במדינה. אין מדובר בהבחנה שנעשית על בסיס תכונה שלילית המיוחסת לקבוצת לאום מסוימת במדינה באופן הפוגע בכבודה.

89. יצוין כי בעניין דומה בו נוצרה הפרדה על רקע לאום בין אופן מינוי עובדים במערכות החינוך, הוגשה עתירה בבג"ץ 8193/04 ההתאחדות הארצית של ועדי ההורים הערביים בישראל ואח' נ' משרד החינוך ואח' (להלן: עניין ההתאחדות הארצית של ועדי ההורים הערביים) בדרישה לבטל את מעורבות השב"כ בהליכי מינוי מנהלים ומועמדים להוראה, שנעשתה באמצעות תפקיד ייחודי למערכת החינוך הערבית, וזאת לאור אופייה

המפלה. במסגרת עתירה זו ביקשה שרת החינוך דאז מועדת דוברת, ועדה שהורכבה משורה ארוכה של אנשי ציבור ומומחים, לבחון את שיטת מינוי עובדי ההוראה והמנהלים במערכת החינוך על בסיס הוראות הדין. אכן, בינואר 2005 הגישה ועדת דוברת את המלצותיה בעניין זה לשרת החינוך שכללו בין השאר את הדברים הבאים:

"אנו ממליצים שבעתיד לא יתקיים באגף לחינוך ערבי, או בשלוחה שלו, תפקיד דומה. מינהל החינוך האזורי ומשרד החינוך יהיו אחראים למנוע מינויים או לפטר מורים, מנהלים ובעלי תפקידים אחרים שאינם מקיימים את מטרות החינוך הממלכתי – יהודים וערבים כאחד" (ההדגשה לא במקור).

לעיון בדו"ח המלא של ועדת דוברת, והחלק הרלוונטי בעמ' 220:
https://www.makorrishon.co.il/nrg/images/stuff/news/Dovrat_05.01.05.pdf

הנה כי כן, מעבר לפגיעה בעקרון חוקיות המנהל, היות ולא מדובר בהבחנה עניינית בין שני המסלולים בעניין שיבוץ, העברת והשלמת משרה של עובדי הוראה, מדובר בהפליה אסורה.

על יסוד כל האמור לעיל, בית המשפט הנכבד מתבקש להורות למשיב כמבוקש בראשית העתירה וכן לחייב אתו בתשלום הוצאות משפט.

סלאם ארשייד, עו"ד

חיפה, 24.02.2022

תצהיר

הנני הח"מ חנין שומלי ת.ז. 029210028 מחיפה, לאחר שהוזהרתי כי עלי להצהיר את האמת וכי אהיה צפויה לעונשים הקבועים בחוק אם לא אעשה כן, מצהירה בזה כדלקמן:

1. הנני יו"ר ועד ההורים בבית ספר "עמאר" לילדים על הרצף האוטיסטי מאז התקופה הרלוונטית לעתירה, והורה לאברהים שומלי (ת.ז. 220633044) תלמיד כיתה ג' בבית ספר "עמאר" ובוגר הגן התקשורתי בבית הספר הפרטי "הלב הקדוש".
2. הנני מוסרת תצהירי זה בתמיכה לעתירה המוגשת לבית המשפט לעניינים מנהליים בירושלים בדרישה להחריג את בתי הספר לחינוך מיוחד, ובכלל זה את בתי הספר לאוטזום, מנוהל "העברות", שיבוצים והשלמות משרה בבתי ספר הערביים" של משרד החינוך.
3. אני מצהירה בזאת כי העובדות המובאות בפרק העובדתי לעתירה הינן נכונות למיטב ידעתי.
4. הריני להצהיר כי זהו שמי וזו חתימתי ותוכן תצהירי נכון ואמת.

חתימת המצהירה

אישור

אני הח"מ עו"ד סלאם ארשייד מספר רישיון 91319 מאשרת בזאת כי ביום 22.02.2022, הופיעה בפניי גב' חנין שומלי שזיהיתי אותה לפי ת.ז. מס' 029210028, ולאחר שהוזהרתי אותה כי עליה להצהיר את האמת, וכי תהיה צפויה לעונשים הקבועים בחוק אם לא תעשה כן, אישרה את נכונות ההצהרה הנ"ל וחתמה עליה בפני.

Salam Irsheid, Advocate
المحاميه سلام ارشييد
סלאם ארשייד, עו"ד
מס' רישיון: 91319
סלאם ארשייד, עו"ד

ייפוי כוח

אני החיימ חנין שומלי ת.ז. [REDACTED] מחיפה ממנה בזה את עו"ד חסן ג'בארין וואו סוהאד בשארה וואו מאיסאנה מוראני וואו נארימאן שחאדה- זועבי וואו עדי מנסור וואו סלאם ארשייד מעזאלה - המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל, להיות באי כוחי בעניין עתירה מנהלית שתוגש לבית המשפט לעניינים מנהליים בדרישה להחריג את בתי הספר לחינוך מיוחד, ובכלל זה לאוטיזם, מנוהל "העברות", שיבוצים והשלמות משרה בבתי הספר הערביים" של משרד החינוך.

מבלי לפגוע בכלליות המינוי הנ"ל יהיה בא כוחי רשאי לעשות ולפעול בשמי ובמקומי בכל הפעולות הבאות, כולן ומקצתן הכל בקשר לעניין הנ"ל והנובע ממנו כדלקמן:

- 1) לחתום ולהגיש כל תביעה או תביעה שכנגד, ו/או כל בקשה, הגנה, התנגדות, בקשה למתן רשות לערער, ערעור, הודעה טענה, תובענה, או כל הליך אחר הנוגע או הנובע מההליך הנ"ל ללא יוצא מן הכלל. ומבלי לפגוע באמור גם הודות ו/או לכפור בשמי במשפטים פליליים.
- 2) לחתום ו/או לשלוח התראות נוטריוניות או אחרות, לדרוש הכרזת פשיטת רגל, או פרוק גוף משפטי ולעשות את כל הפעולות הקשורות והנובעות מהעניין הנ"ל.
- 3) לבקש ולקבל חוות דעת רפואית מכל רופא או מוסד שבדק אותי או חוות דעת אחרת הנוגעת לעניין הנ"ל.
- 4) להופיע בקשר לכל אחת מהפעולות הנ"ל בפני בתי המשפט, בתי הדין למיניהם או מוסדות אחרים הן ממשלתיים והן אחרים עד לדרגה האחרונה.
- 5) למסור כל עניין הנוגע מהעניין האמור לעיל לבוררות ולחתום על שטר בוררים כפי שבא כוחי ימצא לנכון ולמועיל.
- 6) להתפשר בכל עניין הנוגע או הנובע מהעניינים האמורים לעיל לפי שקול דעתו של בא כוחי ולחתום על פשרה כזו בבית משפט או מחוצה לו.
- 7) לגבות את סכום התביעה או כל סכום אחר בכל עניין מהעניינים הנ"ל, לרבות הוצאות בימ"ש ושכ"ט עו"ד, לקבל בשמי כל מסמך וחפץ ולתת קבלות ושחרורים כפי שימצא לנכון ולמתאים.
- 8) להוציא לפועל כל פסי"ד או החלטה או צו לדרוש צווי מכירה או פקודות מאסר, לעשות כל הפעולות המותרות עפ"י חוק ההוצאה לפועל.
- 9) לנקוט בכל הפעולות ולחתום על כל מסמך או כתב בלי יוצא מהכלל אשר בא כוחי ימצא לנכון בכל עניין הנובע מהעניין הנ"ל.
- 10) להופיע בשמי ולייצגני בפני רשם הקרקעות, בלשכת מרשם מקרקעין, לחתום בשמי במקומי על כל בקשה הצהרה ומסמכים אחרים למיניהם ולבצע בשמי כל עסקה (דיספוזיציה) המוכרת ע"י החוק וליתן הצהרות קבלות ואישורים ולקבל כל מסמך שאני רשאי לקבלו עפ"י דין.
- 11) לייצגני ולהופיע בשמי בפני רשם החברות, רשם העמותות, רשם השותפות ורשם אגודות שותפות. לחתום בשמי במקומי על כל בקשה או מסמך אחר בקשר לרשום גוף משפטי, לטפל ברישומי או במחיקתו של כל גוף משפטי ולטפל בכל דבר הנוגע לו ולבצע כל פעולה בקשר לאותו גוף משפטי.
- 12) לטפל בשמי בכל הקשור לרישום פטנט, סימני מסחר וכן בכל זכויות אחרות המוכרות ע"י החוק.
- 13) להעביר ייפוי כוח זה על כל הסמכויות שבו או חלק מהן לעו"ד אחר עם זכות העברה לאחרים, לפטרם ולמנות אחרים במקומם ולנהל את עניני הנ"ל לפי ראות עיניו, ובכלל לעשות את כל הצעדים שימצא לנכון ומועיל בקשר עם המשפט או עניני הנ"ל מאשר את מעשיו או מעשי ממלאי המקום בתוקף ייפוי כוח זה מראש.

המלים הבאות ביחיד תכלולנה את הרבים ולהפך.

Salam Irsheid, Advocate
المحاميه سلام ارشييد
סלאם ארשייד, עו"ד
מס' רישיון: 91319

עורך דין

תאריך

חתימה

ולראיה באתי על החתום

הנני לאשר את החתימת מרשי הנ"ל.

ייפוי כוח

ת"ד 9

אני הח"מ אמל גיבארין ת.ז. [redacted] גשורים לאנשים עם אוטיזם, ממנה בזה את עו"ד חסן גיבארין וואו בייתי מיופה כוח עמותת ג'וסור - גשורים לאנשים עם אוטיזם, זועבי וואו עדי מנסור וואו סלאם ארשיי סוחדא בשארה וואו מאיסאנה מוראני וואו נארימאן שחאדה - זועבי וואו עדי מנסור וואו סלאם ארשיי מעזאלה - המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל, להיות באי כוחי בעניין עתירה מנהלית שתוגש לבית המשפט לעניינים מנהליים בדרישה להחריג את בתי הספר לחינוך מיוחד, ובכלל זה לאוטיזם, מנהל "העברות, שיכוצים והשלמות משרה בבתי הספר הערביים" של משרד החינוך.

מבלי לפגוע בכלליות המינוי הנ"ל יהיה בא כוחי רשאי לעשות ולפעול בשמי ובמקומי בכל הפעולות הבאות, כולן ומקצתן הכל בקשר לעניין הנ"ל והנובע ממנו כדלקמן:

- 1) לחתום ולהגיש כל תביעה או תביעה שכנגד, ו/או כל בקשה, הגנה, התנגדות, בקשה למתן רשות לערער, ערעור, הודעה טענה, תובענה, או כל הליך אחר הנוגע או הנובע מהחליף הנ"ל ללא יוצא מן הכלל. ומבלי לפגוע באמור גם להודות ו/או לכפור בשמי במשפטים פליליים.
- 2) לחתום ו/או לשלוח התראות נטריוניות או אחרות, לדרוש הכרזת פשיטת רגל, או פרוק גוף משפטי ולעשות את כל הפעולות הקשורות והנובעות מהעניין הנ"ל.
- 3) לבקש ולקבל חוות דעת רפואית מכל רופא או מוסד שבדק אותי או חוות דעת אחרת הנוגעת לעניין הנ"ל.
- 4) להופיע בקשר לכל אחת מהפעולות הנ"ל בפני בתי המשפט, בתי הדין למיניהם או מוסדות אחרים הן ממשלתיים והן אחרים עד לדרישת האחרונה.
- 5) למסור כל עניין הנוגע מהעניין האמור לעיל לבוררות ולחתום על שטר בוררים כפי שבא כוחי ימצא לנכון ולמועיל.
- 6) להתפשר בכל עניין הנוגע או הנובע מהעניינים האמורים לעיל לפי שקול דעתו של בא כוחי ולחתום על פשרה כזו בבית משפט או מחוצה לו.
- 7) לגבות את סכום התביעה או כל סכום אחר בכל עניין מהעניינים הנ"ל, לרבות הוצאות בימ"ש ושכ"ט עו"ד, לקבל בשמי כל מסמך וחפץ ולתת קבלות ושחרורים כפי שימצא לנכון ולמתאים.
- 8) להוציא לפועל כל פס"ד או החלטה או צו לדרוש צווי מכירה או פקודות מאסר, לעשות כל הפעולות המותרות עפ"י חוק ההוצאה לפועל.
- 9) לנקוט בכל הפעולות ולחתום על כל מסמך או כתב בלי יוצא מהכלל אשר בא כוחי ימצא לנכון בכל עניין הנובע מהעניין הנ"ל.
- 10) להופיע בשמי ולייצגני בפני רשם הקרקעות, בלשכת מרשם מקרקעין, לחתום בשמי במקומי על כל בקשה הצהרה ומסמכים אחרים למיניהם ולבצע בשמי כל עסקה (דיספוזיציה) המוכרת ע"י החוק וליתן הצהרות קבלות ואישורים ולקבל כל מסמך שאני רשאי לקבל עפ"י דין.
- 11) לייצגני ולהופיע בשמי בפני רשם החברות, רשם העמותות, רשם השותפות ורשם אגודות שותפות. לחתום בשמי במקומי על כל בקשה או מסמך אחר בקשר לרשום גוף משפטי, לטפל ברישומי או במחיקתו של כל גוף משפטי ולטפל בכל דבר הנוגע לו ולבצע כל פעולה בקשר לאותו גוף משפטי.
- 12) לטפל בשמי בכל הקשור לרישום פטנט, סימני מסחר וכן בכל זכויות אחרות המוכרות ע"י החוק.
- 13) להעביר יפוי כוח זה על כל הסמכויות שבו או חלק מהן לעו"ד אחר עם זכות העברה לאחרים, לפטרם ולמנות אחרים במקומם ולנהל את ענייני הנ"ל לפי ראות עיניו, ובכלל לעשות את כל הצעדים שימצא לנכון ומועיל בקשר עם המשפט או ענייני הנ"ל כאשר את מעשיו או מעשי ממלאי המקום בתוקף יפוי כוח זה מראש.

המלים הבאות ביחיד תכלולנה את הריבוס והתפך.
ולראיה באתי על החתום
[Signature]
חתימה

הנני לאשר את חתימת מרשי הנ"ל.

Salam Irsheid, Advocate
المحاميه صلاح ارشيد
סלאם ארשייד עו"ד
מס' רישיון: 91319
תאריך: 22.2
עורך דין

תצהיר

הנני הח"מ ד"ר אמל ג'בארין נושא ת.ז. [REDACTED] מ [REDACTED] / [REDACTED], לאחר שהוזהרתי כי עלי להצהיר את האמת וכי אהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא אעשה כן, מצהיר בזה בכתב כדלקמן:

1. הנני יו"ר הוועד המנהל של עמותת ג'וסור - גשרים לאנשים עם אוטיזם (ע"ר) הפועלת לקידום ופיתוח שירותים עבור אנשים עם אוטיזם ונכויות התפתחויות אחרות בחברה הערבית, ובכלל זה להקמת מסגרות חינוכיות עבורם.

2. הנני מוסר תצהירי זה בתמיכה לעתירה המוגשת בדרישה להחריג את בתי הספר לחינוך מיוחד, ובכלל זה את בתי הספר לאוטיזם, מנוהל "העברות", שיבוצים והשלמות משרה בבתי ספר הערביים של משרד החינוך.

3. אני מצהיר בזאת כי העובדות המובאות בפרק העובדתי לעתירה הינן נכונות למיטב ידעתי.

4. הריני להצהיר כי זהו שמי וזו חתימתי ותוכן תצהירי נכון ואמת.

חתימת המצהיר

אישור

אני הח"מ עו"ד סלם ארשיד, מספר רישיון 91319, מאשרת בזאת כי ביום 21/02/22, הופיע בפניי מר [REDACTED] שזיהיתי אותו לפי ת.ז. מס' [REDACTED] / המוכר לי אישית, ולאחר שהוזהרתי אותו כי עליו להצהיר את האמת, וכי יהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא יעשה כן, את נכונות ההצהרה הנ"ל וחתם עליה בפני.

Salam Irsheid, Advocate
سلاّم ارشيّد
مس' ريشيون: 91319

סלם ארשיד, עו"ד

ייפוי כוח

אני הח"מ שירן מאורק א'הן ת.ד. אב'קוו הדאלי ק-ח'פ'ה בהיותי מןופה כוח עדאלה, ממנה בזה את עו"ד חסן גיבארין וואו סוהאד בשארה וואו מאיסאנה מוראני וואו נארימאן שחאדה- זועבי וואו עדי מנסור וואו סלאם ארשייד מעדאלה - המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל, להיות באי כוחי בעניין עתירה מנהלית שתוגש לבית המשפט לעניינים מנהליים בדרישה להחריג את בתי הספר לחינוך מיוחד, ובכלל זה לאוטזים, מנוהל "העברות, שיבוצים והשלמות משרה בבתי הספר הערביים" של משרד החינוך.

מבלי לפגוע בכלליות המיני הנ"ל יהיה בא כוחי רשאי לעשות ולפעול בשמי ובמקומי בכל הפעולות הבאות, כולן ומקצתן הכל בקשר לעניין הנ"ל והנובע ממנו כדלקמן:

- 1) לחתום ולהגיש כל תביעה או תביעה שכנגד, ו/או כל בקשה, הגנה, התנגדות, בקשה למתן רשות לערער, ערעור, הודעה טענה, תובענה, או כל הליך אחר הנוגע או הנובע מההליך הנ"ל ללא יוצא מן הכלל. ומבלי לפגוע באמור גם להודות ו/או לכפור בשמי במשפטים פליליים.
- 2) לחתום ו/או לשלוח התראות נוטריוניות או אחרות, לדרוש הכרזת פשיטת רגל, או פרוק גוף משפטי ולעשות את כל הפעולות הקשורות והנובעות מהעניין הנ"ל.
- 3) לבקש ולקבל חוות דעת רפואית מכל רופא או מוסד שבדק אותי או חוות דעת אחרת הנוגעת לעניין הנ"ל.
- 4) להופיע בקשר לכל אחת מהפעולות הנ"ל בפני בתי המשפט, בתי הדין למיניהם או מוסדות אחרים הן ממשלתיים והן אחרים עד לדרגה האחרונה.
- 5) למסור כל עניין הנוגע מהעניין האמור לעיל לבוררות ולחתום על שטר בוררים כפי שבא כוחי ימצא לנכון ולמועיל.
- 6) להתפשר בכל עניין הנוגע או הנובע מהעניינים האמורים לעיל לפי שקול דעתו של בא כוחי ולחתום על פשרה כזו בבית משפט או מחוצה לו.
- 7) לגבות את סכום התביעה או כל סכום אחר בכל עניין מהעניינים הנ"ל, לרבות הוצאות בימ"ש ושכ"ט עו"ד, לקבל בשמי כל מסמך וחפץ ולתת קבלות ושחרורים כפי שימצא לנכון ולמתאים.
- 8) להוציא לפועל כל פס"ד או החלטה או צו לדרוש צווי מכירה או פקודות מאסר, לעשות כל הפעולות המתותרות עפ"י חוק ההוצאה לפועל.
- 9) לנקוט בכל הפעולות ולחתום על כל מסמך או כתב בלי יוצא מהכלל אשר בא כוחי ימצא לנכון בכל עניין הנובע מהעניין הנ"ל.
- 10) להופיע בשמי ולייצגני בפני רשם הקרקעות, בלשכת מרשם מקרקעין, לחתום בשמי במקומי על כל בקשה הצהרה ומסמכים אחרים למיניהם ולבצע בשמי כל עסקה (דיספוזיציה) המוכרת ע"י החוק וליתן הצהרות קבלות ואישורים ולקבל כל מסמך שאני רשאי לקבלו עפ"י דין.
- 11) לייצגני ולהופיע בשמי בפני רשם החברות, רשם העמותות, רשם השותפות ורשם אגודות שותפות. לחתום בשמי במקומי על כל בקשה או מסמך אחר בקשר לרשום גוף משפטי, לטפל ברישומי או במחיקתו של כל גוף משפטי ולטפל בכל דבר הנוגע לו ולבצע כל פעולה בקשר לאותו גוף משפטי.
- 12) לטפל בשמי בכל הקשור לרישום פטנט, סימני מסחר וכן בכל זכויות אחרות המוכרות ע"י החוק.
- 13) להעביר ייפוי כוח זה על כל הסמכויות שבו או חלק מהן לעו"ד אחר עם זכות העברה לאחרים, לפטרם ולמנות אחרים במקומם ולנהל את עניני הנ"ל לפי ראות עיניו, ובכלל לעשות את כל הצעדים שימצא לנכון ומועיל בקשר עם המשפט או עניני הנ"ל מאשר את מעשיו או מעשי ממלאי המקום בתוקף ייפוי כוח זה מראש.

21/02/2022
 תאריך
Salam-Isrheid, Advocate
 المحاميه سلام ارشييد
סלאם ארשייד, עו"ד
 עור/תס רישיון: 91319

תוכן עניינים לנספחים

מספר עמוד	סימון נספח	תוכן נספח
29	נספח ע/1	נוהל "העברות, שיבוצים והשלמות משרה בבתי הספר הערביים, תשפ"ב 2021-2022"
56	נספח ע/2	חוות דעת מקצועית של ד"ר כרים נסר
63	נספח ע/3	העתק מפניית העותרים מיום 06.08.2020
66	נספח ע/4	העתק ממכתב התזכורת של העותרים מיום 23.08.2020
68	נספח ע/5	העתק ממכתבי התזכורת של העותרים מיום 1.11.2020 ומיום 24.01.2021
71	נספח ע/6	העתק מתגובת המשיב מיום 25.01.2021
74	נספח ע/7	העתק ממכתב העותרים מיום 28.2.2021
77	נספח ע/8	העתק ממכתב התזכורת של העותרים מיום 25.4.2021
79	נספח ע/9	העתק מהמענה של המשיב מיום 06.05.2021
81	נספח ע/10	העתק ממכתב העותרים מיום 10.11.2021
83	נספח ע/11	העתק ממכתב העותרים מיום 27.01.2022

**נוהל "העברות, שיבוצים והשלמות משרה בבתי הספר הערביים,
תשפ"ב 2021-2022"**

1/ע

מדינת ישראל
משרד החינוך

אגף בכיר כח אדם בהוראה

לשכת המשנה למנהל הכללי
אגף בכיר חינוך ערבי

ירושלים, ג' אדר תשפ"א
15 פברואר 2021

סימוכין : 2000-1028-2021-0002430

העברות, שיבוצים והשלמות משרה בבתי הספר הערביים
תשפ"ב 2021-2022

רח' כנפי נשרים 15, גבעת שאול, ירושלים; 9546427 טל' 073-3935108 פקס 073-3935180 | [mail: ptzibur_ka@education.gov.il](mailto:ptzibur_ka@education.gov.il)
شارع كنفى نשרيم 15, جفعات شاول, اورشليم-القدس, 9546427 هاتف 073-3935108-073 فاكس 3935180-073 | www.edu.gov.il

1

מדינת ישראל
משרד החינוך

אגף בכיר כח אדם בהוראה

לשכת המשנה למנהל הכללי
אגף בכיר חינוך ערבי

תוכן העניינים:

3.....הקדמה

4.....מבוא והגדרות

7.....הגשת בקשה מקונת

10.....תנאי סף (תנאים הכרחיים) להגשת בקשה

12.....כללים לעבודת ועדת השיבוצים

16.....שיטת הניקוד והקריטריונים לניקוד

24.....מבחני הבקאות ומרכזי הערכה למועמדים להוראה

26.....הודעה על כוונה לשינוי לקראת תשפ"ג

רה"כנפי נשרים 15, גבעת שאול, ירושלים; 9546427 טל' 073-3935108 פקס 073-3935180 | [mail: ptzibur_ka@education.gov.il](mailto:ptzibur_ka@education.gov.il)

شارع كنفى نشرين 15, جفعات شاول, اورشليم-القدس. هاتف 9546427 فاكس 3935108-073 | www.edu.gov.il

מדינת ישראל

משרד החינוך

אגף בכיר כח אדם בהוראה

לשכת המשנה למנהל הכללי
אגף בכיר חינוך ערבי

הקדמה

יש לקרוא את המסמך כולו לפני מילוי הבקשה המקוונת.

1. הבקשות תוגשנה באמצעות טופס בקשה מקוון (באמצעות האינטרנט) אשר יפתח לשימוש לקראת השיבוצים בתשפ"ב. את הטופס ניתן למלא בכניסה **לאתר של משרד החינוך** www.education.gov.il - פורטל עובדי הוראה.
 2. האתר יפתח להגשת בקשות החל מתאריך **16.2.2021** וייסגר בתאריך **25.3.2021**. נבקשכם ליידע את כל הנוגעים בדבר ולדאוג שהבקשות אכן תוגשנה כפוף ללוח זמנים זה.
 3. בקשות להעברה, השלמת משרה ושיבוצים ניתן להגיש באמצעות הטופס המקוון **בלבד**. לצורך כניסה לטופס המקוון בפורטל עו"ה שבאתר משרד החינוך, יש צורך בסיסמה אישית. **את הסיסמאות ניתן לקבל במוקד התמיכה בנושא סיסמאות בטלפון: 073-3983960 או *6552**
 4. מומלץ ביותר לפנות אל המוקד הטלפוני לקבלת סיסמה אישית מבעוד מועד כדי להימנע מתקלות לא צפויות.
 5. בקשות אשר תגענה על גבי טופסי הבקשה הידניים, לא תטופלנה.
 6. מועמדים חדשים שלא הגישו בקשות בעבר, מתבקשים לפנות לתחום כח-אדם בהוראה במחוז הרלוונטי לשם עדכון נתונייהם האישיים. יובהר כי עדכון נתוני השכלה מותנה בהמצאת תעודות השכלה מקוריות או עם אישור נאמן למקור.
 7. על המועמדים שהגישו בקשות חלה האחריות לשמור על עותק מודפס של הבקשה אשר שוגרה במערכת. כמו כן, חלה האחריות על המועמדים לוודא את קליטת הבקשה במערכת באמצעות קבלת מספר מועמדות.
- על מנהל בית הספר מוטלת **החובה** להביא את תוכן הנוהל לידיעת כל עו"ה בבית-הספר (כולל עו"ה ממלאי מקום).

רח' כנפי נשרים 15, גבעת שאול, ירושלים; 9546427 טל' 073-3935108 פקס 073-3935180 | [mail: ptzibur_ka@education.gov.il](mailto:ptzibur_ka@education.gov.il)

شارع كنفي نשרيم 15, جفعات شاول, اورشليم-القدس, 9546427 هاتف 073-3935108 فاكس 073-3935180 | www.edu.gov.il

מדינת ישראל משרד החינוך

אגף בכיר כח אדם בהוראה

לשכת המשנה למנהל הכללי
אגף בכיר חינוך ערבי

מבוא והגדרות:

נוהל זה מהווה כלי המסייע לחברי ועדת השיבוצים בהחלטתם לעניין שיבוץ, העברה והשלמת משרה של עובדי הוראה בצורה אחידה, שוויונית והוגנת ככל הניתן. ויודגש, כי כל בקשה נדונה ומתקבלת בכפוף לצרכי המערכת.

הקריטריונים המפורטים בחוזר זה הינם קריטריונים ארציים להעברה, שיבוץ והשלמת משרה של עו"ה בבתי הספר הערביים, בין אם ההעברה היא בתוך המחוז ובין אם ההעברה היא בין מחוז למחוז.

הקריטריונים מחייבים את המחוזות הבאים: צפון, חיפה ומרכז.

הגדרות:

א. העברה:

1. העברת עו"ה מתייחסת אך ורק לעו"ה קבועים במשרד החינוך. בקשת העברה מתייחסת להעברה מסויגת (לעומת העברה יזומה המתבצעת ביוזמת המחוז בכפוף לנהלים הקיימים והמוסכמים). לא יועברו עו"ה קבועים במערכת משרד החינוך לשעות הפרונטליות שהוקצו או התפנו במוסד החינוך לשנה אחת בלבד או לתקופה קצרה מזו. ההעברה מתייחסת לשעות ההוראה פרונטליות בלבד ולא לתפקידים אחרים כגון: חינוך כיתה, ריכוז מקצוע וכיו"ב.
2. ככלל, משיקולים פדגוגיים תתבצעה העברת עו"ה עד ליום האחרון שלפני תחילת שנת הלימודים – 31.8.2021 ולא מעבר לכך. החל ממועד זה איוש המשרות יתבצע על ידי עו"ה המועמדים לשיבוץ עד תום שנה"ל לכל היותר.
3. לא תהיה העדפה להעברת עו"ה בתוך המחוז על העברת עו"ה בין המחוזות.

ב. שיבוץ – שיבוץ עו"ה מתייחס לעו"ה חדשים ו/או לעו"ה שאינם קבועים במערכת משרד החינוך והמשובצים למשרות פנויות לחלוטין או פנויות לתקופה זמנית (כלומר, מוגבלות בזמן).

ג. השלמת משרה (הגדלת משרה) – מתייחסת לעובדי הוראה קבועים במערכת ולתוספת ש"ש תקניות ופנויות שאינן מוגבלות לשנת לימודים אחת. ככל שקיימים בבית הספר מורים שביקשו השלמת משרה וקיימות שעות פרונטליות פנויות בתחום הכשרתם, תושלם משרתם גם אם השעות הפרונטליות התפנו לאחר פתיחת שנה"ל וזאת בטרם ישובצו מורים לא קבועים. יובהר כי השלמת המשרה תעשה בהתאם להיקף השעות הפנוי, והיקף השעות המבוקש.

רה' כנפי נשרים 15, גבעת שאול, ירושלים; 9546427 טל' 073-3935108 פקס 073-3935180 | [mail: ptzibur_ka@education.gov.il](mailto:ptzibur_ka@education.gov.il)

شارع كنفي نشرين 15, جفعات شاول, اورشليم-القدس, 9546427 هاتف 073-3935108 فاكس 073-3935180 | www.edu.gov.il

מדינת ישראל משרד החינוך

אגף בכיר כח אדם בהוראה

לשכת המשנה למנהל הכללי
אגף בכיר חינוך ערבי

- 1.ג. ככלל השלמות משרה תינתנה בביה"ס בו מועסק עו"ה, למעט המקצועות שלהלן: מוסיקה, אומנות, חינוך גופני, ומקצועות פרא רפואי, וייעוץ חינוכי בהם רשאי המועמד לבקש השלמת משרה בבתי ספר נוספים. עם זאת, התנאי להשלמת משרה של עובד הוראה במקצועות אלה בבית ספר נוסף (מעבר לבית הספר בו הוא מלמד) הינו רק במצב בו לא נמצאו מועמדים בעלי ההכשרה הנדרשת, לאיוש המשרה (בכל סוג של בקשה) בבית הספר הנוסף.
הערה – האמור לעיל הינו רלוונטי גם לגבי עובדי הוראה המבקשים שיבוץ במקצועות אלה.
- 2.ג. יש לציין כי בהשלמת משרה קיימת הסמכות למנהל להוסיף עד 3 ש"ש פרונטליות למורה קבוע ללא צורך בהחלטת ועדת שיבוצים. ניתן להשלים בתוספת זו פעם אחת בשנת לימודים בהתאם לכללים הבאים:
- לא קיימת חוות דעת פדגוגית שלילית על המורה -מידע יתקבל ממערכת הערכת עובדי הוראה, כח אדם בהוראה ומהמפקח הכולל.
- ההשלמה תיעשה בתחום הכשרת המורה.
- ההשלמה תיעשה עד למשרה מלאה בלבד.
- 3.ג. על אף האמור בסעיף ג' (השלמת משרה) במקרים שבהם במוסד חינוכי מתפנות שעות פרונטליות זמניות בהיקף של פחות משליש משרה, תינתן האפשרות לוועדת השיבוצים לשקול מתן תוספת שעות פרונטליות לשנה אחת בלבד לעובד קבוע במוסד החינוכי בו הוא מועסק ואשר בו מתפנות השעות הזמניות כאמור.
- 4.ג. השלמת משרה של גננת משלימה תתאפשר בכל הישובים אליהם הגישה בקשה בתוך המחוז. השיבוץ יעשה כך שהגננת תעבוד בגן אחד בלבד בכל יום עבודה בין אם המדובר ביום עבודה רגיל או ביום עבודה ארוך (כולל שעות יוח"א). לא תשובץ גננת ביותר מגן אחד בכל יום עבודה. מנהלת גן העובדת במשרה חלקית- ניתן יהיה להשלים משרתה רק בגן אותו היא מנהלת.
הערות:
- גננת משלימה המבקשת לעבוד כמנהלת גן, נדרשת להגיש בקשה להשלמת משרה. השלמת משרה מתייחסת גם לריכוז כל ימי העבודה בגן אחד כמנהלת גן.
- בקשתה של גננת משלימה להשלמת משרה תתקבל במסגרת ועדת השיבוצים רק אם סידור עבודתה (מערכת השעות השבועית) מאפשר השלמת משרתה ללא חפיפה בין שעות העבודה הקיימות לשעות הנדרשות.

רה"כ כנפי נשרים 15, גבעת שאול, ירושלים; 9546427 טל' 073-3935108 פקס 073-3935180 | [mail: ptzibur_ka@education.gov.il](mailto:ptzibur_ka@education.gov.il)

شارع كنفي نشريم 15, جفعات شاول, اورشليم-القدس, 9546427 هاتف 073-3935108 فاكس 073-3935180 | www.edu.gov.il

מדינת ישראל משרד החינוך

אגף בכיר כח אדם בהוראה

לשכת המשנה למנהל הכללי
אגף בכיר חינוך ערבי

5.ג. במצב בו התפנתה משרת מנהלת גן, תועדף השלמת משרתה של גננת משלימה, המועסקת באותו גן בהיקף של 9 ש"ש לפחות, ובמשך שלוש השנים האחרונות לפחות באותו גן, על פני מועמדות אחרות, המבקשות השלמת משרה בגן (ואשר לא הועסקו בגן בו התפנתה משרת מנהלת הגן), אף אם הניקוד שלהן גבוה משל הגננת המשלימה. הוראה זו תקפה הן לגננת משלימה בעלת היקף משרה חלקי והן לזו בעלת היקף משרה מלא ובתנאי שלא קיימת חוות דעת של הפיקוח לפיה הגננת המועסקת באותו גן איננה מתאימה להיות מנהלת גן.

6.ג. עובד הוראה בחינוך המיוחד, המועסק מתי"א, ניתן יהיה להשלים את משרתו בשעות חינוך מיוחד מתקן השעות הפרונטליות בבית הספר בו הוא מלמד. כמו כן, עו"ה המועסק בשעות חינוך המיוחד מתקן השעות הפרונטליות בית הספר, ניתן יהיה להשלים את משרתו בשעות מתי"א ככל הניתן וע"פ צרכי המערכת. על עו"ה לציין בבקשה להשלמת המשרה את שם מוסדות החינוך וסמלי המוסדות בהם הוא מלמד בפועל במועד הגשת הבקשה.

מדינת ישראל משרד החינוך

אגף בכיר כח אדם בהוראה

לשכת המשנה למנהל הכללי
אגף בכיר חינוך ערבי

הגשת בקשה מקוונת

התאריך הקובע:

התאריך להגשת הבקשה המקוונת הוא 16.2.2021 ועד לתאריך 25.3.2021 והוא התאריך הקובע לקביעת הניקוד. שינוי בנתונים אישיים לאחר התאריך 31 במרץ 2021, לא ישנה את הניקוד שנקבע, כך שהוא לא יילקח בחשבון לעניין הבקשה. לאחר מועד זה (31.3.2021) לא יתאפשר למועמד לבצע כל שינוי שהוא בטופס הבקשה, לרבות עדכון הרחבת הסמכה / השכלה.

על אף האמור לעיל, בקשות שיבוץ של בוגרי מסלול מצוינים אשר יסיימו את לימודיהם בסוף שנה"ל תשפ"א יוקלדו ע"י תחום כוח אדם בהוראה במחוז הרלוונטי ככל שאישור על לימודיהם במסלול יועבר למחוז לא יאוחר מתאריך 31.8.2021.

1. מילוי הבקשה המקוונת:

- א. יש להקפיד למלא את כל הפרטים הנדרשים בכל הסעיפים באמצעות הבקשה המקוונת דרך אתר האינטרנט.
- ב. מועמד להוראה במגזר הערבי שאינו בוגר מכללה להכשרת מורים אלא הוא בוגר אוניברסיטה בארץ או בוגר מוסד להשכלה גבוהה בחו"ל, שקבל אישור שקילות מהגף להערכת תארים ודיפלומות במשרד החינוך- חייב לפנות לתחום כח-אדם בהוראה, במחוז אליו הוא שייך ולמלא שאלון עובד הוראה לא יאוחר מ- 31.3.2021.

2. אישור קבלה:

עו"ה שהגיש את בקשתו במועד, יקבל אישור מהמערכת המקוונת על קבלת הבקשה ויונפק מספר בקשה. במידה ולא הופק מספר בקשה משמעות הדבר שבקשתו לא נקלטה במערכת. לא יתקבלו תלונות/ערעורים/בירורים בדבר אי קבלת הבקשות לאחר המועד שצוין כמועד האחרון להגשת הבקשה המקוונת.

כלל מגישי הבקשות יקבלו נתונים על מצב הניקוד שלהם כולל יעדים ומקצועות הוראה שלהם בהתאם לנתונים שנרשמו בבקשה. הנתונים יפורסמו למועמדים באתר האינטרנט פורטל עובדי הוראה החל מראשית חודש יולי 2021.

רה' כנפי נשרים 15, גבעת שאול, ירושלים; 9546427 טל' 073-3935108 פקס 073-3935180 | [mail: ptzibur_ka@education.gov.il](mailto:ptzibur_ka@education.gov.il)
شارع كنفى نشرين 15, جفعات شاول, اورشليم-القدس, 9546427 هاتف 073-3935108 فاكس 073-3935180 | www.edu.gov.il

מדינת ישראל משרד החינוך

אגף בכיר כח אדם בהוראה

לשכת המשנה למנהל הכללי
אגף בכיר חינוך ערבי

במידה וקיימת טעות בניקוד או בסיווג מקצועות ההוראה לו/להם הוכשר עו"ה או בכל נושא אחר הרלבנטי לקביעת הניקוד או הנתונים הרלוונטיים לבקשה, המועמד זכאי לערער על כך עד ליום 15.7.2021 לתחום כ"א בהוראה במחוז אליו הוא שייך, לרבות שינוי בהיקף המשרה או היעד לשיבוץ באמצעות פניה כתובה למחוז. ערעורים שישלחו אחרי התאריך לעיל לא יתקבלו ולא ניתן יהיה לתקן את הניקוד ככל שהטעות הייתה של עובד ההוראה וזאת בשל סגירת המערכת לחישוב ניקוד סופי.

ככל שמדובר בטעות של המשרד, הנושא יובא לדיון בוועדת השיבוצים. במצב זה, ככל שמצאה ועדת השיבוצים כי יש לקבל את הבקשה, השינוי ייעשה החל ממועד החלטתה של ועדת השיבוצים ולא רטרואקטיבית. כפועל יוצא מכך, המשרות הרלבנטיות לגבי אותו מועמד הן אך ורק אלה אשר יובאו לשולחנה של ועדת השיבוצים ממועד השינוי, כאמור ובכפוף להכשרתו ונתוני בקשתו.

3. הצהרת המבקש:

עו"ה שגישה בקשה מקוונת, יאשר בבקשה, במקום המיועד לכך, שאכן קרא את ההסברים דלעיל, שכל הפרטים שמילא נכונים ואין לו קרובי משפחה בבתי הספר אליהם ביקש שיבוץ או העברה בהתאם למפורט בפרק כללים לעבודת הוועדה סעיף 12, לעיל.

4. יעדים להעברה או שיבוץ:

לכל עו"ה קיימת אפשרות לבקש עד חמישה יעדים להעברה או שיבוץ בחמישה יישובים. חובה לציין שם יישוב. הבקשה תובא לדיון אך ורק לגבי בתי הספר הנמצאים באותם יישובים שצוינו בטופס הבקשה.

מוצע לעו"ה לא לציין בטופס הבקשה מקומות אשר הסיכוי לעבור אליהם הינו קלוש. בתי ספר אשר לגביהם לא הוגשו בקשות העברה או השלמת משרה או לא נמצאו בין המבקשים העברה או השלמת משרה או מבקשי שיבוץ, עו"ה מתאימים לצרכי בית הספר, ישובצו בהם עו"ה אחרים מתאימים בהתאם לשיקול דעתה של ועדת השיבוצים.

המשרד יהיה רשאי להעביר/לשבץ את המבקש לכל אחד מן היישובים ו/או בתי ספר שהוא ציין בטופס הבקשה ללא סדר עדיפות ביניהם.

5. עו"ה בבתי ספר דרוזים ו/או עבריים:

עו"ה בבתי ספר דרוזים ו/או עבריים המעוניינים לעבור לאחד מבתי-הספר הערביים חייבים להגיש את בקשתם להעברה באמצעות הבקשה המקוונת.

רה' כנפי נשרים 15, גבעת שאול, ירושלים; 9546427 טל' 073-3935108 פקס 073-3935180 | [mail: ptzibur_ka@education.gov.il](mailto:ptzibur_ka@education.gov.il)

شارع كنفي نشرين 15, جفعات شاول, اورشليم-القدس, 9546427 هاتف 073-3935108 فاكس 073-3935180 | www.edu.gov.il

מדינת ישראל משרד החינוך

אגף בכיר כח אדם בהוראה

לשכת המשנה למנהל הכללי
אגף בכיר חינוך ערבי

6. עו"ה שבקשתו התקבלה:

עו"ה אשר שובץ, הועבר או משרתו הושלמה, יוכל לצפות בהחלטה במידע האישי בפורטל עובדי הוראה. יחד עם זאת, בתחלטות מסוג העברה, לאחר קבלת החלטת הוועדה על העברתו של עובד ההוראה מגיש הבקשה, מנהל ביה"ס הקולט ייצור איתו קשר טלפוני וככל שעובד ההוראה יסרב להעברה, החלטת הוועדה על העברתו תבוטל והוא ישאר בבית הספר בו הועסק.

עו"ה אשר ועדת השיבוצים אישרה את בקשתו ולא התייצב לעבודה במשרה בה שובץ/הועבר בתוך יומיים ימים מיום ההודעה, יראו בו כמי שוויתר על המשרה. לא תתקבל טענה לפיה עו"ה לא קבל את ההודעה על החלטתה של ועדת השיבוצים בשל שינוי פרטים (כתובת, מספר טלפון/נייד). עו"ה שפרטיו שונו חייב לדאוג להמציא פרטים אלה לתחום כח אדם בהוראה במחוז לא יאוחר מחודש יוני של שנת הלימודים תשפ"א (לפני כינוסה של ועדת השיבוצים).

7. עו"ה שבקשותיהם לא אושרו:

עו"ה אשר לא אושרה לו העברה עד יום לפני תחילת שנת הלימודים חייב להמשיך ולעבוד באותו בית ספר שבו עבד בשנת הלימודים תשפ"א. אם לא יתייצב לעבודה בבית ספר זה, ייחשב כמתפטר.

עו"ה אשר לא יקבל תשובה חיובית לבקשתו עד ה- 31 באוגוסט 2021 יראה את עצמו כאילו קיבל תשובה שלילית.

לא תישלחנה תשובות שליליות על הבקשות.

מדינת ישראל משרד החינוך

אגף בכיר כח אדם בהוראה

לשכת המשנה למנהל הכללי
אגף בכיר חינוך ערבי

תנאי סף (תנאים הכרחיים) להגשת בקשה:

א. לבקשת שיבוץ

מועמדים מוסמכים בלבד, ובכלל זה מועמד שסיים חובותיו בלימודי B.Ed בהיקף של 80%, או בוגר אוניברסיטה הלומד בשנה שנייה לתעודת הוראה. יובהר כי מאחר ותוקף האישור למועמד שסיים חובותיו הינו ל-24 חודשים, ככל תוקף האישור יפוג במהלך שנה"ל לא ניתן יהיה לשבצו בוועדת שיבוצים מבלי שהמציא תעודת סיום לימודים וזכאות להסמכה טרם תחילת שנת הלימודים.

לענין מטפלים ממקצועות הבריאות (פיזיותרפיה, קלינאיות תקשורת וריפוי בעיסוק) נדרשת השכלה מלאה לרבות תעודת מקצוע של משרד הבריאות. אישור על זכאות לתעודת מקצוע ישלח לא יאוחר מה-31.8.2021.

א. עו"ה אשר אינם מועסקים או אינם עו"ה קבועים במשרד החינוך והמעוניינים בהמשך עבודתם במשרד החינוך, חייבים להגיש בקשת עבודה מדי שנה. הגשת הטופס המלא מהווה תנאי לטיפול המחוז בבקשה לעבודה או המשך עבודה.

עו"ה המועסקים ומשובצים במעמד של גמר ניסיון, ללא שתקופת עבודתם הוגבלה בזמן, ישובצו בשנת הלימודים העוקבת במחוז בו הם מועסקים. בקשתם לעבודה במחוז אחר לא תטופל. על עובדי הוראה אלו להגיש בקשה מקוונת עד לקבלת מעמד קביעות במשרד החינוך.

ב. עו"ה המועסקים במספר בעלויות, המבקשים לעבוד במשרד החינוך, יתחייבו להפסיק או לצמצם משרתם בבעלויות האחרות עד להיקף של 100% משרה בלבד בסך כל הבעלויות, לרבות משרד החינוך. חריגה מהנחייה זו תגרום לצמצום היקף משרתו של עובד ההוראה או לביטול שיבוצו במשרד החינוך.

ג. בקשת עבודה של עו"ה המועסק במוסד מוכר שאינו רשמי (בבעלות) בהיקף משרה מלאה תידון ותטופל עד 31.8.2021 לא תאושר בקשת שיבוץ של עובד הוראה המועסק בחינוך המוכר שאינו רשמי לאחר מועד זה. לצורך השיבוץ על עובד ההוראה להמציא אישור מהבעלות על היקף העסקתו בשנת הלימודים תשפ"א, כאשר סך כל העסקותיו בבעלות ובמשרד החינוך לא יעלה על היקף של משרה מלאה אחת. היה ויתברר כי סך העסקותיו בבעלות ובמשרד החינוך עולה בעל שרה אחת, תוקטן משרתו במשרד החינוך עד להיקף של משרה מלאה אחת (100% משרה) בסך כל ההעסקות.

ד. למען הסר ספק, לא ישובץ מועמד ליותר ממוסד חינוכי אחד, למעט באותם מקרים המפורטים בנוהל זה.

רה' כנפי נשרים 15, גבעת שאול, ירושלים; 9546427 טל' 073-3935108 פקס 073-3935180 | [mail: ptzibur_ka@education.gov.il](mailto:ptzibur_ka@education.gov.il)

شارع كنفي نשרيم 15, جفعات شاول, اورشليم-القدس, هاتف 9546427 فاكس 3935108-073 | www.edu.gov.il

מדינת ישראל משרד החינוך

אגף בכיר כח אדם בהוראה

לשכת המשנה למנהל הכללי
אגף בכיר חינוך ערבי

ב. להגשת בקשה להעברה מסויגת ו/או השלמת משרה:

1. עוייה קבועים ומוסמכים במשרד החינוך.
2. עוייה בלתי מוסמכים, קבועים בעלי וותק בהוראה במשרד החינוך של 10 שנים ומעלה בחינוך יסודי בלבד (עוייה בלתי מוסמכים, קבועים בעלי וותק בהוראה במשרד החינוך בהוראה בחטי"ב אינם עומדים בתנאי זה).
3. עובדי הוראה קבועים ומוסמכים המועסקים במשרד החינוך ובעלויות אחרות ובתנאי שסך היקף משרתם בכל הבעלויות לרבות משרד החינוך לא יעלה על 100% משרה.
4. העברות, שיבוצים והשלמת משרה בחטי"ב: העברות, שיבוצים והשלמת משרה בחטי"ב יחולו אך ורק על עוייה המוסמכים ללמד בחטי"ב.

ג. עובדי הוראה שהוראות הנוהל אינן חלות עליהם:

- א. מורה קבוע שמועבר ביוזמת המחוז (העברה יזומה) ממוסד למוסד.
 - ב. עוייה בגמר ניסיון שהעסקתו לא הוגבלה בזמן ולא קיבל הפסקת עבודה.
 - ג. עוייה שחוק עבודת נשים, תשי"ד-1954 חל עליה ושלא התקבל היתר לסיוס העסקתה ע"י הממונה על חוק עבודת נשים במשרד העבודה ושירותים חברתיים.
 - ד. מורים חיילים במגזר הבדואי, בוגרי תכנית חותם, מורים בעלי מוגבלויות ומועמדים מהחברה היהודית להוראת "עברית על הרצף".
 - ה. בני משפחות שכולות (כהגדרתם בחוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), תשי"ה-1950.
 - ו. גננת מוסמכת, אשר הועסקה בגן, הפועל ברישיון לפי חוק פיקוח על בתי ספר, התשכ"ט-1969 ואשר קבל הכרה לפי תקנות חינוך ממלכתי (מוסדות מוכרים), תשי"ג-1953, פעל לפחות 7 שנים (באותה ישות משפטית- אותו ח.פ.) במעמד זה והועבר לחינוך הרשמי. הוראה זו מתייחסת רק לגננת אשר הועסקה בגן כאמור במשך 7 שנים רצופות לפחות בסמוך לפני העברת הגן לחינוך הרשמי. למען הסר ספק, מעמדה של הגננת בעובר לחינוך הרשמי הוא של ניסיון בשנתיים הראשונות לאחר העברת הגן. הגננת תעבור בתקופת הניסיון הליך הערכה, ככל עובד הוראה אחר. המשך העסקתה ומעמדה של הגננת, ייקבעו בהתאם לתוצאות הליך הערכה.
- יוער כי הוראה זו מתייחסת אך ורק למי שכהנה כמנהלת גן בגן מוכר שאינו רשמי.

רח' כנפי נשרים 15, גבעת שאול, ירושלים; 9546427 טל' 073-3935108 פקס 073-3935180 | [mail: ptzibur_ka@education.gov.il](mailto:ptzibur_ka@education.gov.il)
شارع كنفى نשרيم 15, جفعات شاول, اورشليم-القدس, 9546427 هاتف 073-3935108 فاكس 073-3935180 | www.edu.gov.il

מדינת ישראל משרד החינוך

אגף בכיר כח אדם בהוראה

לשכת המשנה למנהל הכללי
אגף בכיר חינוך ערבי

כללים לעבודת וועדת השיבוצים

- 1. התאמת עובדי הוראה לצרכי בית הספר:**

משרד החינוך פועל להעביר, לשבץ ולהשלים משרה של עו"ה הזכאים לכך עפ"י התאמת צרכי בית הספר לכוחות הוראה. התאמת עו"ה לצרכי בית הספר תיקבע כמפורט להלן:

 - א. הכשרה והסמכה למקצוע הספציפי ובכלל זה – התמחות לשכבת הגיל המתאימה (עו"ה בעל הכשרה ליסודי ישובץ רק ביסודי ועו"ה בעל הכשרה לחט"ב ישובץ בחט"ב). בהעדר מועמדים בעלי הכשרה לבית הספר היסודי במקצוע הנדרש בישוב הרלבנטי, תזון הוועדה במועמדותם של עו"ה בעלי הכשרה במקצוע הנדרש לחט"ב.**
 - ב. עו"ה קבוע בעל הכשרה למקצוע מסוים לחט"ב, אשר הועסק בבי"ס יסודי ב- 3 השנים האחרונות, באותו מקצוע בו הוכשר, רשאי להגיש בקשה להעברה או השלמת משרה גם לרובד היסודי ושמו יופיע להעברה או להשלמת משרה גם לרובד היסודי. יובהר, כי כאשר עו"ה כאמור לעיל שובץ בהתאם להכשרתו בחט"ב לא יוכל לבקש בעתיד העברה או השלמת משרה ביסודי.**
 - ג. עו"ה אשר מבקש לעבוד ברובד חינוכי אחר או במקצוע אשר יש לו בו הכשרה אך לא עבד בפועל ברובד זה או במקצוע זה בעשר השנים האחרונות, לוועדה יש שיקול דעת האם להיענות לבקשה לאחר שתתקבל חוות דעת פדגוגית של המפקח וככל שמדובר בבית ספר- גם של המנהל המוסד החינוכי בו מועסק.**
 - ד. בבתי ספר יחודיים, שהוכרו על ידי הוועדה לבתי ספר יחודיים, תנתן עדיפות בשיבוץ לבעלי הכשרה ייעודית לבתי ספר אלו.**
- 2. במקרים בהם יוזם המשרד העברתו של עו"ה ממוסד חינוכי אחד למוסד חינוכי אחר ("העברה יזומה בהתאם לנוהל העברות יזומות כפי שמתפרסם מעת לעת על ידי אגף בכיר כח אדם בהוראה), יטופל מקרה זה בעדיפות עליונה. למען הסר ספק, הניקוד האישי אינו נלקח בחשבון לקביעת עובד ההוראה שיועבר בהעברה יזומה. ההעברה נעשית אך ורק, בהתאם להוראות הנוהל להעברה יזומה.**
- 3. מועמדים במעמד קבוע המבקשים העברה או השלמת משרה- תידון בקשתם לפני כלל המועמדים לשיבוץ ותינתן להם העדפה גם על פני מועמדים לשיבוץ בעלי ניקוד גבוה משלהם. בקשה להעברה או השלמת משרה**

רח' כנפי נשרים 15, גבעת שאול, ירושלים; 9546427 טל' 073-3935108 פקס 073-3935180 | [mail: ptzibur_ka@education.gov.il](mailto:ptzibur_ka@education.gov.il)

شارع كنفي نشرين 15, جفعات شاول, اورشليم-القدس, 9546427 هاتف 073-3935108 فاكس 073-3935180 | www.edu.gov.il

מדינת ישראל משרד החינוך

אגף בכיר כח אדם בהוראה

לשכת המשנה למנהל הכללי
אגף בכיר חינוך ערבי

לעו"ה אשר קיים לגביהם דוח פדגוגי שלילי על איכות עבודתם, שנמסר לעובדי ההוראה במועד בו בוצעה ההערכה בהתאם לנוהל ההערכה ואף מתועד בתיקם האישי או במערכות המשרד באחת מהשנתיים האחרונות, תידחה על הסף.

עו"ה אשר שובץ/הועבר בהתאם להחלטת ועדת השיבוצים- מועמדותו לא תידון שנית לשנה זו גם אם יתברר בהמשך כי התפנתה משרה העדיפה מזו שבה שובץ/הועבר, הן מבחינת היקפה, מיקומה וכיוצא בזה.

4. לוועדת השיבוצים המחוזית תינתן האפשרות להעדיף שיבוץ לחטיבת ביניים של מורה בעל רישיון הוראה קבוע בחטיבה העליונה (עובד בעלות) במסגרת בית ספר שש שנתי בחלקיות משרה של עד שליש משרה, על פני מועמד חדש שהגיש בקשה לשיבוץ לאותו יישוב או מוסד חינוכי אף אם הוא בעל ניקוד גבוה מזה של המועמד העובד בחטיבה העליונה במסגרת בית ספר השש שנתי. ההעסקה תהיה במסגרת שאילה והשאלה. כלומר, עו"ה יועסק במשרד החינוך כעובד מושאל ויקבל שכרו מהבעלות.
5. בגיל הרך, ובכלל זה בכיתות א'-ב', ישובצו עובדי הוראה בעלי הכשרה לגיל זה. לענין זה לא תילקח בחשבון תת-ההתמחות (אף אם מצוינת תת התמחות להתמחות בגיל הרך באישור הלימודים).
6. לוועדת השיבוצים קיים שיקול דעת בשיבוץ מועמדים ממקצועות הבריאות ומקצועות המטפלים באומנויות, חרשים, עיוורים, אוטיזם, מנתחי התנהגות וכן שפתי בהתאם לצורך המקצועי של המפקח על החינוך המיוחד במחוז.
7. למקצועות אנגלית, מתמטיקה ומדעים לכתות יי-יב' או עד גיל 21 בבית ספר לחינוך מיוחד, ישובצו רק עובדי הוראה בעלי תואר ראשון ותעודת הוראה בהתאם להוראות בעניין זה.
8. יועצים חינוכיים:
 - יועצים חינוכיים יגישו מועמדות באמצעות טופס הבקשה במערכת המקוונת.
 - הדיון באשר לאיזו המשרה המוצעת יעשה על ידי הפיקוח על הייעוץ בכל מחוז בהתאם לבקשות שהוגשו במערכת המקוונת לאותו יישוב. המועמדים יוזמנו לראיון בוועדות קבלה.
 - מכיוון שעבודת הייעוץ החינוכי מחייבת הוראה בפועל, הרי שמקביל לשיבוץ ליעוץ חינוכי במוסד החינוך, ישובץ היועץ החינוכי לשעות הוראה פרונטליות באותו מוסד חינוך בו שובץ כיועץ חינוכי.

רה' כנפי נשרים 15, גבעת שאול, ירושלים; 9546427 טל' 073-3935108 פקס 073-3935180 | [mail: ptzibur_ka@education.gov.il](mailto:ptzibur_ka@education.gov.il)

شارع كنفى نשרيم 15, جفعات شاول, اورشليم-القدس, 9546427 هاتف 073-3935108 فاكس 073-3935180 | www.edu.gov.il

מדינת ישראל משרד החינוך

אגף בכיר כח אדם בהוראה

לשכת המשנה למנהל הכללי
אגף בכיר חינוך ערבי

9. עובדי הוראה במרכזי פסגיה, עוייה במרכז ההזרחה במינהל חברה ונוער במגזר הערבי וכן עובדי הוראה במרכזי מחוננים, ישובצו מבין מי שהגיש מועמדות לשיבוץ, העברה או השלמת משרה. שיבוצם יעשה בכפוף לאישור ועדת השיבוצים במחוז, ובהתאם להמלצה מנומקת של המפקח המקצועי.
10. עוייה לא יוכל לסרב למשרה שהוצעה לו, בהיקף של שליש משרה ומעלה לתקופה של 6 חודשים ומעלה, יותר מפעמיים. מועד הסירוב, ככל שיעשה, יהיה לפני תחילת עבודתו. ככל שסירב לאחר ששובץ או שהסירוב הוא למשרה השלישית שהוצעה לו – בקשתו לא תידון כלל.
11. מועמדים מהחברה הערבית ששובצו בבתי ספר יהודיים והתחילו בעבודתם, בקשתם לא תידון בוועדת השיבוצים לאותה שנת לימודים.

12. העברה במשרה חלקית:

- א. עוייה רשאי לבקש העברה אף למשרה חלקית, ועליו להצהיר על כך בטופס הבקשה ולציין את מספר השעות הפרונטלי המינימאלי שהוא מוכן לעבוד.
- ב. עוייה אשר לא יציין את מספר הש"ש המינימאלי שבהן הוא מוכן לעבור, ייחשב כמי שמבקש לעבור למשרה מלאה בלבד.
- ג. עוייה אשר מצהיר כמתבטא בסימון בטופס הבקשה המקוון, כי אינו מוכן לעבור למשרה חלקית בפחות ממספר ש"ש אשר יצינו על ידו, חייב לדעת שאם תמצא משרה חלקית בהיקף נמוך מזה שביקש, באחד המקומות שאליהם הוא ביקש לעבור – יזכה במשרה זו עוייה אחר. זאת, אף אם עוייה האחר הוא בעל ניקוד נמוך משלו ובלבד שעוייה האחר הצהיר, כמתבטא בסימון בטופס הבקשה המקוון, על נכונותו לעבור למשרה חלקית בהיקף המוצע.
- ד. יצוין, כי מי שבקש העברה בהיקף משרה מסוים, בקשתו תידון ע"פ הנתונים העומדים לרשות ועדת השיבוצים בעת החלטתה לגבי אותה משרה. לפיכך, ככל שמסיבה מקצועית-פדגוגית תמצא ועדת השיבוצים, בשלב מאוחר יותר להחלטתה, כי קיים צורך להוסיף שעות פרונטליות להיקף משרתו של עובד ההוראה המועבר, תהא רשאית לעשות כן, והסיבות יפורטו על ידה במסגרת החלטת הועדה. זאת, למרות שבקשתו המקורית של עוייה המועבר הייתה להיקף משרה נמוך יותר ובשל כך הוחלט להעבירו על פני עוייה אחר בעל ניקוד גבוה משלו, שלא הועבר בשל בקשתו של האחרון לעבור בהיקף משרה גבוה יותר.

ככלל, עוייה המועבר על פי בקשתו למשרה חלקית לא תישמר משרתו או חלק ממנה בבית הספר הקודם שלימד. למען הסר ספק יובהר, כי עבודתו תופסק בכל בתי הספר שבהם עבד טרם העברתו ולא יתאפשר פיצול משרתו- כלומר, לא יהא רשאי לעבוד ביותר ממוסד חינוכי רשמי אחד וכן לא תתאפשר למורה המועבר בחלקיות משרה לבקש חל"ית על שאר משרתו.

רה"כ כנפי נשרים 15, גבעת שאול, ירושלים; 9546427 טל' 073-3935108 פקס 073-3935180 | [mail: ptzibur_ka@education.gov.il](mailto:ptzibur_ka@education.gov.il)

شارع كنفي نشرين 15, جفعات شاول, اورشليم-القدس, 9546427 هاتف 073-3935108 فاكس 073-3935180 | www.edu.gov.il

מדינת ישראל משרד החינוך

אגף בכיר כח אדם בהוראה

לשכת המשנה למנהל הכללי
אגף בכיר חינוך ערבי

13. קירבת משפחה:

הטיפול בבקשות העברה-

בהתאם להוראות חוזר מנכ"ל בדבר איסור העסקת קרובי משפחה, כפי שמתעדכן מזמן לזמן, אין לבקש העברה לבית ספר שבו עובד (בין בהוראה, בין בתפקיד ניהולי ובין בתפקיד אדמיניסטרטיבי) קרוב משפחה בדרגה ראשונה של מבקש ההעברה. קרוב משפחה לעניין זה פירושו בן או בת זוג לרבות ידוע בציבור, הורה, הורי הורה, בן או בת ובני זוגם, אח או אחות וילדיהם, גיס, גיסה, דוד או דודה, חותן, חותנת, חם, חמות, נכד או נכדה, לרבות קרוב כאמור שהוא שלוב [חורג] או מאומץ לרבות בני זוגם. אם יתברר שההעברה שאושרה תיצור יחסי קירבה בין עובדי הוראה בבית ספר אחד- ההעברה תתבטל בכפוף להוראות חוזר מנכ"ל בדבר איסור העסקת קרובי משפחה, כפי שמתעדכן מזמן לזמן והמשך הטיפול בבקשה ייעשה בהתאם לנוהל.

הטיפול בבקשות שיבוץ-

אין לבקש שיבוץ בבית ספר שבו עובד (בין בהוראה, בין בתפקיד ניהולי ובין בתפקיד אדמיניסטרטיבי) קרוב משפחה כמפורט להלן: קרוב משפחה לעניין זה פירושו בן או בת זוג לרבות ידוע בציבור, הורה, הורי הורה, בן או בת ובני זוגם, אח או אחות וילדיהם, גיס, גיסה, דוד או דודה, חותן, חותנת, חם, חמות, נכד או נכדה, לרבות קרוב כאמור שהוא שלוב [חורג] או מאומץ לרבות בני זוגם. אם יתברר שבוצע שיבוץ בבית ספר שבו יש למועמד קרובי משפחה כמפורט לעיל, השיבוץ יבוטל ותופסק העסקת עו"ה לאלתר גם במהלך שנת הלימודים למעט מקרים חריגים המפורטים בחוזר המנכ"ל בעניין איסור העסקת קרובי משפחה וכן במקרה בו ההחלטה על השיבוץ ועבודתו בפועל של עו"ה נעשו למעלה מ-3 חודשים מעת גילוי דבר קרבת המשפחה.

14. שיבוץ מועמדים ממלאי מקום לתקופה הקצרה משנת לימודים-

שיבוץ מועמדים למילוי מקום עד ל 4 חודשי עבודה בפועל ייעשה מבני אותו יישוב בו התפנתה המשרה. השיבוץ ייעשה לפי הניקוד של המועמדים מאותו היישוב. יובהר כי אם עובד ההוראה יאריך את חופשת המחלה/לידה, ממלא המקום ימשיך את עבודתו עד ולא יאוחר מסוף שנת הלימודים.

15. מועמדים לשיבוץ אשר השלימו את תקופת התמחות, המידע על תוצאות הערכת ההתמחות ישוקפו לוועדת השיבוצים.

מדינת ישראל משרד החינוך

אגף בכיר כח אדם בהוראה

לשכת המשנה למנהל הכללי
אגף בכיר חינוך ערבי

שיטת הניקוד והקריטריונים לניקוד:

על מנת ליצור תיעוד נכון ואבחנה בין שיבוץ מורים בעלי מחויבות לשיבוץ לבין שיבוץ מורים שאין כלפי בקשתם מחויבות, ישנו מקדם ניקוד בהתאם לסיבת שיבוץ, על פי הפירוט הבא:

א. מקדם ניקוד לצורך חישוב תעודף בשיבוצים:

- ב. א. מורה קבוע שמבקש השלמת משרה, בהתאם לנהלים הקבועים, מקבל עדיפות שנייה בשיבוץ וסימולו בניקוד הוא 7000.
- ג. מורה קבוע שפוטר בפוטור מנהליים, מקבל עדיפות שלישית בשיבוץ וסימולו בניקוד הוא – 6000.
- ד. מורה קבוע שמבקש העברה מסויגת, בהתאם לנהלים הקבועים, מקבל עדיפות רביעית בשיבוץ וסימולו בניקוד הוא 5000.
- ה. עו"ה בגמר ניסיון (שנה שנייה או שלישית), ביסודי או בחטי"ב (שהועסק לתקופה קצובה, המזכה בוותק), מקבל עדיפות חמישית במחוז בו הוא משובץ בשיבוץ וסימולו בניקוד הוא 4000.
- ו. מועמד להוראה, אשר מציג אישור על סיום החובות של לימודיו במסלול המצוינים, מקבל עדיפות שישית בשיבוץ וסימולו בניקוד הוא 3000. המקדם יינתן מיום קבלת האישור הנ"ל במשרד החינוך - תחום כוח אדם בהוראה. **הערה:** עו"ה שלא המציא אישור כאמור, לא יוכל להשתבץ. האישור יינתן עד לתאריך 31.8.21, אישורים אשר יומצאו לאחר מועד זה, מועמדותם של מועמדים אלה לא תידון בשנת הלימודים תשפ"א.
- ז. כלל המועמדים האחרים, (לרבות, עובדי הוראה בגמר ניסיון המבקשים להשתבץ במחוז אחר) יקבלו עדיפות אחרונה וסימולם בניקוד הוא 2000.

הערות

- א. עו"ה אשר חלה הפסקה בעבודתו שלא באישור משרד החינוך לתקופה של מעל ששה חודשים, ויבקש להשתבץ מחדש לעבודה, יחשב כעו"ה חדש וסימולו בניקוד יהיה 2000.
- ב. עו"ה שהועסק במעמד גמר ניסיון מבלי שהעסקתו הוגבלה בזמן ולא קבל הפסקת עבודה בתום שנה"ל תשפ"א, קיימת לו עדיפות בשיבוץ באותו מוסד בו הועסק בשנה"ל תשפ"א. במצב של היעדר תקן באותו מוסד או שינויים בצורכי ביה"ס - ישובץ במוסד חינוכי אחר במחוז בו שובץ במעמד של גמר ניסיון.
- ג. על מתמחים יחולו ההוראות המפורטות בחוזר מנכ"ל התמחות וכניסה להוראה.

רח' כנפי נשרים 15, גבעת שאול, ירושלים; 9546427 טל' 073-3935108 פקס 073-3935180 | [mail: ptzibur_ka@education.gov.il](mailto:ptzibur_ka@education.gov.il)

شارع كنفي نشرين 15, جفعات شاول, اورشليم-القدس, 9546427 هاتف 073-3935108 فاكس 073-3935180 | www.edu.gov.il

מדינת ישראל משרד החינוך

אגף בכיר כח אדם בהוראה

לשכת המשנה למנהל הכללי
אגף בכיר חינוך ערבי

ב. הקריטריונים לניקוד

לבקשות העברה והשלמות משרה:

מצב משפחתי, ותק, דרגת השכלה, מקום מגורים והמרחק של מקום העבודה הנוכחי ממקום המגורים.

לכלל בקשות השיבוץ:

ותק, דרגת השכלה, הצטיינות, מקום מגורים, מבחן בקיאות בשפה הערבית/עברית/אנגלית, מבחני בקיאות במתמטיקה או מדעים ומרכזי הערכה.

הנתונים הקובעים לצורך הניקוד הם כפי שהיו בעת הגשת הבקשה.

א. ניקוד בגין מצב משפחתי, יינתן לעובד הוראה במעמד קבוע בלבד.

ניקוד	מצב משפחתי
1	רווק/ה/נשוי/נשואה, אלמן/ה, גרושה
3	נשוי/אה גרושה/ אלמן/ה עם ילדים*
3 נקודות	מקסימום הניקוד בגין מצב משפחתי
	* המתגוררים תחת קורת גג אחת עד גיל 18.

ב. ניקוד בגין ותק:

4 נקודות בגין כל שנת עבודה בהוראה בפועל במוסדות החינוך הרשמיים- הכוונה לעובדי מדינה המקבלים שכרם ישירות ממשרד החינוך (ותק במשרד). למען הסר ספק, העסקה בשעות בודדות לא תזכה בניקוד על אף שהיא מזכה בשנת ותק לשכר. כמו כן, לא ניתן לצרף שעות בודדות לשעות שבועיות (תקן-שעות פרוטליות) לענין זה.

הערה: עובד הוראה אשר הופסקה עבודתו בשל סיבות מנהליות (צמצום) יקבל ניקוד בגין תקופת עבודתו במשרד החינוך.

כל הפסקת עבודה מסיבה אחרת לא תזכה את עו"ה בגין תקופת עבודתו בעבר. לענין זה יובהר, כי הכוונה היא למי שפוטרו בהליכים אחרים, ואושרה העסקתו מחדש על ידי הגורמים המוסמכים במשרד החינוך.

רה"כנפי נשרים 15, גבעת שאול, ירושלים; 9546427 טל' 073-3935108 פקס 073-3935180 | [mail: ptzibur_ka@education.gov.il](mailto:ptzibur_ka@education.gov.il)

شارع كنفى نשרيم 15, جفعات شاول, اورشليم-القدس, 9546427 هاتف 073-3935108 فاكس 073-3935180 | www.edu.gov.il

מדינת ישראל משרד החינוך

אגף בכיר כח אדם בהוראה

לשכת המשנה למנהל הכללי
אגף בכיר חינוך ערבי

ג. ניקוד בגין דרגת השכלה:

מספר הנקודות	דרגת עובד ההוראה	סמל
2	עו"ה מוסמך	08
3	עו"ה מוסמך בכיר	07
3	התאמה למקצועות הבריאות	04
3	עו"ה מוסמך בכיר- הסמכה לחט"ב	07
3	הנדסאי + תעודת הוראה	07
8	B.ed - הסמכה לגן/ליסודי/לחט"ב	03
8	ב.א. + תעודת הוראה לגן/ליסודי/לחט"ב	03
12	מ.א + תעודת הוראה	02
15	ד"ר + תעודת הוראה	01

הערה: דרגה בסמלים 07 ו-08 מתייחסת למורים קבועים בלבד.

ד. ניקוד בגין הישגים לימודיים (למועמדים לשיבוץ בלבד)

הערה: מועמדים חדשים שלא הגישו בעבר אף בקשת עבודה ימציאו אישור מקורי על סיום

לימודים עם ממוצע ציונים סופי:

1. עובד הוראה בעל תואר אקדמי בממוצע בין 85-90 יזכה בתוספת של 8 נקודות.
 2. עובד הוראה בעל תואר אקדמי בממוצע בין 91-95 יזכה בתוספת של 12 נקודות.
 3. עובד הוראה בעל תואר אקדמי בממוצע מעל 96 יזכה בתוספת של 15 נקודות.
- יש לציין שממוצע התואר האקדמי האחרון הוא אשר קובע.

ה. ניקוד בגין הצלחה במבחן הבקיאות בשפה ערבית (מיועד לכלל המועמדים לשיבוץ למעט מועמדים

להוראת השפה העברית והאנגלית)

- מועמדים לשיבוץ בבתי הספר במגזר הערבי בכל תחומי הדעת למעט מועמדים להוראת השפה העברית והאנגלית יקבלו תוספת ניקוד אם ייבחנו במבחן בקיאות בשפה הערבית.
- מועמדים לשיבוץ בכל תחומי הדעת למעט הוראת השפה הערבית והוראה לגן-גיל הרך, אשר יעברו מבחן בקיאות בשפה הערבית ברמת ידע בסיסי בציון 65 ומעלה, תוספת הניקוד שיקבלו

רה"ב כנפי נשרים 15, גבעת שאול, ירושלים; 9546427 טל' 073-3935108 פקס 073-3935180 | [mail: ptzibur_ka@education.gov.il](mailto:ptzibur_ka@education.gov.il)

شارع كنفى نשרيم 15, جفعات شاول, اورشليم-القدس, هاتف 9546427 فاكس 3935180-073 | www.edu.gov.il

מדינת ישראל משרד החינוך

אגף בכיר כח אדם בהוראה

לשכת המשנה למנהל הכללי
אגף בכיר חינוך ערבי

היא כמפורט להלן :

מספר הנקודות	טווח ציון
15	65-74
20	75-84
25	85-94
30	95-100

- מועמדים לשיבוץ בהוראה לגן – לגיל הרך (גן אי-בי), אשר יעברו מבחן בתחום השפה הערבית ברמת ידע בינוני בציון 75 ומעלה, תוספת הניקוד שיקבלו היא כמפורט להלן :

מספר הנקודות	טווח ציון
20	75-84
25	85-94
30	95-100

- מועמדים לשיבוץ בהוראת השפה הערבית, אשר יעברו מבחן בתחום השפה הערבית ברמת ידע מורחב בציון 80 ומעלה, תוספת הניקוד שיקבלו היא כמפורט להלן :-

מספר הנקודות	טווח ציון
20	80-84
25	85-94
30	95-100

הערה: מועמדים אשר נבחנו עד שנה"ל תשע"ד כולל במבחן בקיאות בשפה הערבית וקבלו ניקוד בגין תוצאות מבחן זה, ניקוד זה ייוקף לזכותם גם אם הם מלמדים עברית או אנגלית. למען הסר ספק, החל משנה"ל תשע"ה, מורה המלמד אנגלית או עברית יקבל ניקוד בגין מבחן בקיאות בשפה, רק אם נבחן בשפה אותה הוא מלמד (אנגלית או עברית).

רח' כנפי נשרים 15, גבעת שאול, ירושלים; 9546427 טל' 073-3935108 פקס 073-3935180 | [mail: ptzibur_ka@education.gov.il](mailto:ptzibur_ka@education.gov.il)

شارع كنفي نشرين 15, جفعات شاول, اورشليم-القدس, 9546427 هاتف 073-3935108 فاكس 073-3935180 | www.edu.gov.il

מדינת ישראל משרד החינוך

אגף בכיר כח אדם בהוראה

לשכת המשנה למנהל הכללי
אגף בכיר חינוך ערבי

לתשומת הלב :-

1. מועמד לשיבוץ אשר לא עבר את מבחן הבקיאות בשפה הערבית בציון המינימאלי הנדרש או מועמד אשר לא נבחן, לא יזכה לתוספת ניקוד בגין סעיף זה.
2. הציון האחרון במבחן הבקיאות הוא הציון הקובע ולא הגבוה מבין שניהם.
3. יצוין כי חלק מהמבחן יהיה ממוחשב, הודעה על מבנה הבחינה תוצג באתר של מטי"ח החל מתאריך 1.3.2021, המידע אודות מיקום מבחן הבקיאות בשפה הערבית או מבחן הבקיאות בשפה העברית/אנגלית כולל תאריך המבחן תישלח למועמד במהלך חודשים מרץ - אפריל 2021 באמצעות מטי"ח.

1. ניקוד בגין הצלחה במבחן ידע בסיסי בשפה האנגלית או הערבית למועמדים להוראת האנגלית או העברית בבתי הספר הערביים :

החל משנה"ל תשע"ה מועמדים חדשים (שטרם הגישו בקשה בעבר או שטרם נבחנו במבחן בערבית בעבר) להוראת השפה העברית או האנגלית בבתי הספר הערביים יקבלו תוספת ניקוד רק אם יבחנו בתחום התמחותם- עברית או אנגלית בלבד במקום מבחן הבקיאות בערבית.

- מועמדים לשיבוץ בהוראת השפה האנגלית / העברית, אשר יעברו מבחן בתחום השפה העברית/אנגלית ברמת ידע מורחב בציון 75 ומעלה, תוספת הניקוד שיקבלו היא כמפורט להלן :-

טווח ציון	מספר הנקודות
75-84	20
85-94	25
95-100	30

יודגש שוב המבחן אינו חובה ואינו מהווה תנאי להגשת בקשת עבודה.

לתשומת הלב! הציון האחרון במבחן הבקיאות הוא הציון הקובע ולא הגבוה מבין שניהם.

למען הסר ספק, מועמד להוראת השפה העברית או האנגלית לא יורשה להיבחן במבחן הבקיאות בערבית.

רה' כנפי נשרים 15, גבעת שאול, ירושלים; 9546427 טל' 073-3935108 פקס 073-3935180 | [mail: ptzibur_ka@education.gov.il](mailto:ptzibur_ka@education.gov.il)

شارع كنفي نشرين 15, جفعات شاول, اورشليم-القدس, 9546427 هاتف 073-3935108 فاكس 073-3935180 | www.edu.gov.il

מדינת ישראל משרד החינוך

אגף בכיר כח אדם בהוראה

לשכת המשנה למנהל הכללי
אגף בכיר חינוך ערבי

ז. ניקוד בגין הצלחה במבחן ידע בתחום המתמטיקה למועמדים להוראת המתמטיקה בבתי הספר היסודיים וחיטבות הביניים הערביים :

מועמדים לשיבוץ בהוראת המתמטיקה אשר יעברו מבחן בתחום המתמטיקה ברמת ידע מורחב בציון 75 ומעלה, תוספת הניקוד שיקבלו היא כמפורט להלן :-

הערה :- יתקיים מבחן למועמדים בשלב החינוך היסודי ומבחן אחר למועמדים לשלב חיטבות הביניים.

מספר הנקודות	טווח ציון
20	75-84
25	85-94
30	95-100

ח. ניקוד בגין הצלחה במבחן ידע בתחום המדעים למועמדים להוראת המדעים בבתי הספר היסודיים וחיטבות הביניים הערביים :

מועמדים לשיבוץ בהוראת המדעים אשר יעברו מבחן בתחום המדעים ברמת ידע מורחב בציון 75 ומעלה, תוספת הניקוד שיקבלו היא כמפורט להלן :-

הערה :- יתקיים מבחן למועמדים בשלב החינוך היסודי ומבחן אחר למועמדים לשלב חיטבות הביניים

מספר הנקודות	טווח ציון
20	75-84
25	85-94
30	95-100

הערה: המבחנים במתמטיקה ומדעים יהיו על פי שכבת גיל יסודי וחיטבות הביניים

ט. ניקוד בגין מרכזי הערכה (למועמדים לשיבוץ בלבד)

מועמדים לשיבוץ בבתי הספר במגזר הערבי יקבלו תוספת ניקוד בגין עמידה במבדקי מרכז הערכה . למען הסר ספק, לא תהיה חובה לעבור מרכז הערכה לצורך הגשת מועמדות לשיבוץ במערכת החינוך . עמידה במבדקי מרכז הערכה משמעותה תהיה (למי שעבר בציונים הנדרשים) תוספת ניקוד עבור מועמד לשיבוץ המעוניין בשיפור הניקוד שלו.

רח' כנפי נשרים 15, גבעת שאול, ירושלים; 9546427 טל' 073-3935108 פקס 073-3935180 | [mail: ptzibur_ka@education.gov.il](mailto:ptzibur_ka@education.gov.il)

شارع كنفى نشرين 15, جفعات شاول, اورشليم-القدس, 9546427 هاتف 073-3935108 فاكس 073-3935180 | www.edu.gov.il

מדינת ישראל משרד החינוך

אגף בכיר כח אדם בהוראה

לשכת המשנה למנהל הכללי
אגף בכיר חינוך ערבי

תוספת הניקוד תהיה כמפורט להלן:

מספר הנקודות	טווח ציון
0	1.00-4.00
5	4.01-4.50
8	4.51-5.00
11	5.01-5.50
14	5.51-6.00
17	6.01-6.50
20	6.51-7.00
25	7.01-9.00

יודגש שוב כי ההשתתפות במרכז הערכה אינה חובה ואינה מהווה תנאי להגשת בקשת עבודה.

י. ניקוד בגין מרחק:

ייתן למגישי בקשות העברה בלבד ולא למגישי בקשות שיבוץ, הניקוד על פי המרחק ממקום המגורים למקום העבודה הנוכחי יינתן בהתאם לטבלה להלן, ועל פי הנתונים הקיימים במערכת ה-GIS של משרד החינוך.

תוספת הניקוד בגין המרחק	טווח מרחק בקילומטרים בין היישובים	
0	29	0
4	59	30
6	89	60
8	119	90
10	149	120
12	179	150
15	999	180

רח' כנפי נשרים 15, גבעת שאול, ירושלים; 9546427 טל' 073-3935108 פקס 073-3935180 | [mail: ptzibur_ka@education.gov.il](mailto:ptzibur_ka@education.gov.il)

شارع كنفي نشرين 15, جفعات شاول, اورشليم-القدس, 9546427 هاتف 073-3935108 فاكس 073-3935180 | www.edu.gov.il

מדינת ישראל משרד החינוך

אגף בכיר כח אדם בהוראה

לשכת המשנה למנהל הכללי
אגף בכיר חינוך ערבי

י"א. ניקוד לעו"ה בני המקום:

עו"ה המבקש העברה – שיבוץ – השלמת משרה ליישוב מגוריו יקבל תוספת של 4 נקודות. יובהר בזאת, כי מעבר לתוספת זו אין לבן מקום עדיפות על מי שאינו בן המקום והוא בעל ניקוד כולל גבוה יותר.

י"ב. ניקוד שווה:

במקרים של ניקוד שווה ועדת השיבוצים תעניק עדיפות ע"פ הקריטריונים בסדר הקדימות שלהלן: -
ממוצע ציונים בתואר האקדמי האחרון, הכוונה לציון 85 ומעלה (ציון נמוך מ- 85 אינו משמש קריטריון לקדימות). - סעיף זה רלוונטי למבקשי שיבוץ בלבד.

- מקום מגורים (בן מקום).
- ותק במשרד החינוך.
- מועד סיום ההסמכה להוראה.
- תוצאות הערכת מתמחה (ככל שקיימת)
- ראיון עם מפקח כולל / מקצועי

הערה: עובדת הוראה בהיריון אשר עבדה בשנת הלימודים שקדמה לשנת הלימודים בה היא מבקשת להשתבץ והתקבל היתר לפיטוריה ממשרד הכלכלה, תהא בעלת עדיפות ראשונה על פני עובדי הוראה בעלי ניקוד השווה לניקוד שלה (אך לא על פני בעלי ניקוד גבוה משלה). על עובדת ההוראה להודיע על דבר הריונה לתחום כח אדם בהוראה במחוז עד 15.7.2021

רח' כנפי נשרים 15, גבעת שאול, ירושלים; 9546427 טל' 073-3935108 פקס 073-3935180 | [mail: ptzibur_ka@education.gov.il](mailto:ptzibur_ka@education.gov.il)

شارع كنفي نشرين 15, جفعات شاول, اورشليم-القدس, 9546427 هاتف 073-3935108 فاكس 073-3935180 | www.edu.gov.il

מדינת ישראל משרד החינוך

אגף בכיר כח אדם בהוראה

לשכת המשנה למנהל הכללי
אגף בכיר חינוך ערבי

מבחני בקיאות ומרכז הערכה למועמדים להוראה במגזר הערבי לשנה"ל תשפ"ב

יודגש כי אין כל חובה להבחן במבחני הבקיאות או השתתפות במרכז הערכה. מועמד שבוחר להבחן במבחני הבקיאות או להשתתף במרכזי הערכה יוכל לצבור ניקוד נוסף בהתאם למפורט בהמשך.

הרישום, למבחנים יעשה דרך מערכת ניהול מועמדים.

1. מבחני בקיאות בשפה:

מועמדים המבקשים להיבחן פעם ראשונה או לשפר ציון ממבחן קודם, במבחן הבקיאות בשפה הערבית/ עברית / אנגלית ירשמו למבחן באתר מט"ח.

פרטים באתר <https://www.easyform.co.il/?formId=fcd267db-8067-eb11-b847-ecebb895de82>

מתווה בחינות הבקיאות בשפה, מופיע בפורטל עובדי הוראה, להלן הקישור:

<https://poh.education.gov.il/MerhavMinhali/HachsharaHitmachutKnisaLehuraa/Page/s/MuamadutHuraaMigzarAravi.aspx>

המידע אודות מיקום מבחן הבקיאות בשפה הערבית או מבחן הבקיאות בשפה העברית / אנגלית כולל תאריך המבחן יישלח ע"י מט"ח במהלך חודשים מרץ – אפריל 2021.

מובהר כי עובדי הוראה בעלי הכשרה לשפה העברית והאנגלית שעברו בעבר בחינה בערבית, לא יקבלו תוספת ניקוד בגין בחינה בערבית וככל שירצו לקבל תוספת ניקוד עליהם לעבור בחינה בהתאם להכשרתם המקצועית בעברית או אנגלית.
הערה: בכל שנת לימודים ניתן להבחן במועד אחד בלבד.

2. מבחני בקיאות בהוראת המתמטיקה או המדעים:

מועמדים המעוניינים להבחן במבחן להוראת המתמטיקה או המדעים ירשמו למבחן דרך אתר מט"ח.

מתווה בחינות הבקיאות במדעים ומתמטיקה מופיע בפורטל עובדי הוראה, להלן הקישור:

<https://www.easyform.co.il/?formId=fcd267db-8067-eb11-b847-ecebb895de82>

רח' כנפי נשרים 15, גבעת שאול, ירושלים; 9546427 טל' 073-3935108 פקס 073-3935180 | [mail: ptzibur_ka@education.gov.il](mailto:ptzibur_ka@education.gov.il)

شارع كنفي نשרيم 15, جفعات شاول, اورشليم-القدس, 9546427 هاتف 073-3935108 فاكس 073-3935180 | www.edu.gov.il

מדינת ישראל משרד החינוך

אגף בכיר כח אדם בהוראה

לשכת המשנה למנהל הכללי
אגף בכיר חינוך ערבי

המידע אודות מיקום מבחן הבקיאות בשפה הערבית או מבחן הבקיאות בשפה העברית/אנגלית כולל תאריך המבחן יישלח ע"י מטי"ח במהלך חודשים מרץ-אפריל 2021.

מובהר כי עובדי הוראה בעלי הכשרה למתמטיקה או מדעים שעברו בעבר בחינה בערבית, לא יקבלו תוספת ניקוד בגין בחינה בערבית וככל שירצו לקבל תוספת ניקוד עליהם לעבור בחינה בהתאם להכשרתם המקצועית במתמטיקה או במדעים.

הערה: בכל שנת לימודים ניתן להבחן במועד אחד בלבד.

3. מרכזי הערכה:

מרכזי הערכה שיופעלו ע"י מכון קינן שפי. יכללו שילוב של מספר כלים ואירועי הערכה שונים הרלוונטים למועמדים להוראה. בתהליך ההערכה יבדקו כישורים כמו: תכונות אישיות, תפיסות חינוכיות, עבודת צוות, יחסים בין אישיים ועוד.

מרכזי הערכה כולל 5 מרכיבים

<u>התנסות בהוראה</u>	<u>דינמיקה קבוצתית</u>	<u>ראיון אישי</u>	<u>שאלון דילמות חינוכיות</u>	<u>שאלון ביוגרפי</u>
עברית וערבית	עברית	עברית	עברית וערבית	עברית וערבית

מועמדים המבקשים להשתתף במרכזי הערכה ירשמו דרך מערכת ניהול מועמדים. מרכזי הערכה יתקיימו במהלך חודשים אפריל-מאי 2021.

רה"כנפי נשרים 15, גבעת שאול, ירושלים; 9546427 טל' 073-3935108 פקס 073-3935180 | [mail: ptzibur_ka@education.gov.il](mailto:ptzibur_ka@education.gov.il)

شارع كنفي نשרيم 15, جفعات شاول, اورشليم-القدس, 9546427 هاتف 073-3935108 فاكس 073-3935180 | www.edu.gov.il

מדינת ישראל
משרד החינוך

אגף בכיר כח אדם בהוראה

לשכת המשנה למנהל הכללי
אגף בכיר חינוך ערבי

הודעה על כוונה לשינוי לקראת תשפ"ג

משרד החינוך מודיע כי לקראת שנת הלימודים תשפ"ג (2022-2023), בדיקת ההתאמה לשיבוץ במקצוע ההוראה תעשה גם על פי ההכשרה האקדמית של המועמד, ולא רק על פי תעודת ההוראה.

רח' כנפי נשרים 15, גבעת שאול, ירושלים; 9546427 טל' 073-3935108 פקס 073-3935180 | [mail: ptzibur_ka@education.gov.il](mailto:ptzibur_ka@education.gov.il)

شارع كنفي نشرين 15, جفعات شاول, اورشليم-القدس, 9546427 هاتف 073-3935108 فاكس 073-3935180 | www.edu.gov.il

חוות דעת מקצועית של ד"ר כרים נסר

2/ע

חוות דעת מקצועית

שם המומחה: כרים נסר,

מען ומקום עבודה:

אני החתום מטה נתבקשתי על ידי מרכז עדאלה ועמותת ג'וסור (גשרים) – לאנשים עם אוטיזם, לתת חוות דעת מקצועית לצורך הגשתה בעתירה שלהם בפני בית המשפט לעניינים מנהליים נגד משרד החינוך בעניין תחולת נוהל שיבוץ עובדי חוראה במערכת החינוך הרשמית הערבית על בתי הספר לחינוך מיוחד, ובכלל זה בתי הספר לאוטיזם, וכמפורט להלן.

הנני נותן חוות דעתי זו במקום עדות בבית משפט ואני מצהיר בזאת כי ידוע לי היטב, שלעניין הוראות החוק הפלילי בדבר עדות שקר בשבועה בבית המשפט, דין חוות דעתי זו כשהיא חתומה על ידי כדיו עדות בשבועה שנתתי בבית המשפט.

מטעמים של גילוי נאות יצוין כי אני מכהן כיום כחבר ועד מנהל של עמותת ג'וסור, הנמנית על העותרים בעתירה זו.

ואלה פרטי השכלתי

אני מרפא בעיסוק בהכשרתי. את התואר הראשון בריפוי בעיסוק סיימתי באוניברסיטת חיפה בשנת 1993. את התואר השני, מהחוג לריפוי בעיסוק באוניברסיטת חיפה, סיימתי בשנת 2004. את תואר הדוקטורט סיימתי באוניברסיטת חיפה בשנת 2013.

ואלה פרטי ניסיוני

אני מתמחה בניהול, פיתוח ומתן שירותים לילדים ומתבגרים עם נכויות התפתחותיות, הכוללות אוטיזם, שיתוק מוחין ומוגבלות שכלית, ומשפחותיהם. יש לי ניסיון רב שנים בתחום, ושימשתי בתפקידים טיפוליים וניהוליים במגוון רחב של מסגרות ומערכים טיפוליים וחינוכיים (בין היתר במכוניס התפתחותיים, מרכזים טיפוליים, בתי ספר ועוד). כיום, אני עובד כספק מטעם משרד הבריאות של טיפולים במקצועות הבריאות בגנים תקשורתיים לילדים על הרצף האוטיסטי במגוון יישובים במחוז חיפה.

ב-16 השנים האחרונות (2005 – 2020), כיהנתי בתפקיד מנהל ביה"ס "הלב הקדוש" לחינוך מיוחד בחיפה – מסגרת חינוך מוכר שאינו רשמי המשרת ילדים ומתבגרים עם מוגבלות שכלית התפתחותית קשה בגילאים 3-21. במסגרת תפקידי כמנהל, יזמתי בשנת 2011 פתיחת גנים תקשורתיים

(הראשונים והיחידים) בחיפה לילדים עם אוטיזם מהחברה הערבית. בהמשך, הייתי פעיל ביוזמה להקמת מסגרות המשך לגנים אלה במערכת החינוך הרשמית: פתיחת כיתה תקשורתית בביה"ס אלאחמדייה והקמת ביה"ס "אלמסאר" בחיפה. בשנת 2016, הייתי בין המייסדים של עמותת ג'וסור (גשרים) – העמותה הערבית לאנשים עם אוטיזם ואני כיום פעיל בה בהתנדבות כחבר ועד מנהל.

בתחום האקדמי, יש לי יותר מ-15 שנים ניסיון בהוראה אקדמית במוסדות אקדמיים שונים (החוג לריפוי בעיסוק והחוג להפרעות בתקשורת באוניברסיטת חיפה, החוג לחינוך באוניברסיטה העברית בירושלים והמכללה האקדמית אונו). בין הקורסים שלימדתי ניתן למצוא: סמינריון בחינוך המיוחד, סוגיות נבחרות בלקויות מורכבות, גישות התערבות בריפוי בעיסוק, עשייה מקצועית מבוססת ראיות, גישות מחקר איכותניות ועוד. כיום אני מלמד במכללה האקדמית אונו כמרצה מן החוץ, ופעיל ביוזמה להקמת החוג לריפוי בעיסוק במכללת צפת, אשר בו אשמש, לכשיפתח, כסגן ראש החוג. אני גם משמש כמבקר הצעות מחקר בתחום המוגבלות בעמותת קרן שלם.

בנוסף לכך, אני מלמד במרכזים להכשרת עובדי הוראה בחינוך המיוחד. הקורסים שאני מעביר מתמקדים באוכלוסיית התלמידים על הרצף האוטיסטי, כולל יישום גישות ודרכי עבודה פדגוגיות וטיפוליות יעילות, התמודדות עם התנהגות מאתגרת והגברת המעורבות והשותפות המקצועית עם ההורים.

המחקרים שלי עוסקים באוכלוסיית ילדים ומתבגרים עם נכויות התפתחותיות. עבודת הדוקטורט שלי התמקדה בתופעת ההשמה המוסדית של אנשים עם מוגבלות שכלית בחברה הערבית ובניית מודל להגברת מעורבות משפחתית. בנוסף, הצגתי בעשרות כנסים מדעיים בארץ ובעולם וחיברתי מספר מאמרים שפורסמו בכתבי עת בארץ ובינלאומיים (כמו כת עת ישראלי לריפוי בעיסוק; American Journal of Occupational Therapy, Research in Developmental Disabilities). המאמרים שלי עוסקים בהגברת מעורבות הורים במערכות חינוך ושיקום, הנגשה תרבותית והשמה חוץ ביתית.

וזאת חוות דעתי

בחוות דעת זו אני בוחן את השלכות הנוהל לשיבוץ עובדי הוראה במערכת החינוך הערבית על איכות ההוראה והטיפול בתלמידים הלומדים במסגרות החינוך המיוחד. אתמקד באוכלוסיית התלמידים על הרצף האוטיסטי ובביה"ס אלמסאר בחיפה כמקרה בוחן. כמו כן אסקור את המאפיינים והצרכים הייחודיים של תלמידים אלו, המחייבים ידע ומיומנויות ספציפיות גבוהות של הצוות החינוכי והטיפולי, ואענה על כיצד נוהל השיבוץ הקיים פוגע במתן שרות איכותי ומקצועי.

חשיבות בחירת עובדי הוראה איכותיים בחינוך המיוחד: האוטיזם כמקרה בוחן

אוטיזם, או לקות על הרצף האוטיסטי (Autism Spectrum Disorder) הוא השם הכולל לטווח רחב של התנהגויות הנקשרות להפרעה נוירו-ביולוגית התפתחותית המשפיעה על מהלך התפתחות המוח כבר בתקופות העוברות ולאורך כל שנות החיים. הלקות מתבטאות בקשיים עקביים בשני תחומים: החברתי תקשורת - התמדה בתקשורת חברתית ואינטראקציה חברתית והתנהגות, והתנהגותי: קיום דפוסי התנהגות מצומצמים, נוקשים וחזרתיים (רפטטיביים). שיעור הילדים המאובחנים עם אוטיזם בישראל גדל בתוך עשור ב 169%. בשנת 2018 אובחן עם אוטיזם אחד מכל 78 ילדים בישראל – אחד מכל 48 בנים ואחת מכל 222 בנות.¹

שירותי חינוך לתלמידים עם לקות על רצף האוטיזם²

- בישראל פועלות כמה מסגרות חינוך המיועדות לתלמידים עם אוטיזם והן מחולקות לשלושה סוגים:
- 1) מסגרות חינוך ייחודיות – שבהן הילדים לומדים בגני תקשורת או בבתי ספר לחינוך מיוחד המיועדים לילדים עם אוטיזם.
 - 2) כיתות תקשורת בתוך בתי ספר בחינוך הרגיל – ילדים עם אוטיזם לומדים כיתת חינוך מיוחד.
 - 3) שילוב יחידי במסגרות רגילות – הילד עם אוטיזם לומד בכיתה רגילה ומלווה במשלבת.

צרכי הלמידה וההתנהגויות האופייניים של תלמידים עם אוטיזם מהווים אתגר לצוותי הוראה וטיפול ולמערכות החינוך בכל העולם.³ קיימת תמימות דעים בנוגע לחשיבות המכרעת של ידע וכישורים ספציפיים של עובדי ההוראה בתחום האוטיזם. מורים חייבים להיות עם ידע ספציפי באוטיזם ולהראות יכולות ליישום גישות ופרקטיקות חינוכיות ייעודיות יעילות, כגון גישות התנהגותיות, למידה מובנית, שימוש בתקשורת תומכת וחלופית, סיפורים חברתיים ועוד. ברור כי על המורים מוטלת אחריות עצומה, ולכן עניין הכשרתם, בחירתם ושיבוצם בכיתות לתלמידים עם אוטיזם מקבל חשיבות קריטית.⁴

בישראל, כמו בשאר מדינות המערב, יש הכרה בכך שתוכניות הלימודים לתואר הראשון בחינוך המיוחד אינן מכשירות את הצוותים לעבודה עם אוכלוסיית הילדים על רצף האוטיזם. מכאן, החוגים לחינוך באוניברסיטאות ובמכללות המובילות בארץ מציעות תכניות לתואר שני בהתמחות באוטיזם. תכניות אלה מוצעות לצוותים חינוכיים וטיפוליים ומספקות ידע נרחב באוטיזם, בגישות התערבות

¹ Davidovitch, M. et al. (2020). Age-Specific Time Trends in Incidence Rates of Autism Spectrum Disorder Following Adaptation of DSM-5 and Other ASD-Related Regulatory Changes in Israel. *Autism Research*, vol 13

² דרומי, א. (2018). אוטיזם: מסע להבנת הרצף. ספרי ניב הוצאה לאור.

³ (e.g.) Falkmer, M., Anderson, K., Joosten, A., & Falkmer, T. (2015). Parents' perspectives on inclusive schools for children with autism spectrum conditions. *International Journal of Disability, Development and Education*, 62(1), 1–23.

⁴ C. Lord and J.P. McGee, *Educating children with autism*, National Research Council, National Academy Press, Washington, DC, 2001

יעילות ובכלים ואסטרטגיות לעבודה פדגוגית וטיפולית יעילה ומותאמת למאפיינים הייחודיים של אוכלוסייה זו.

בחירת עובדי הוראה במסגרות של תלמידים על הרצף האוטיסטי במערכת החינוך העברית

משרד החינוך מכיר בצורך בהתמחות של עובדי הוראה לעבודה עם תלמידים על הרצף האוטיסטי ומתווה מדיניות שיבוץ עובדי ההוראה המאפשרת נתן מענה לצורך זה. כך למשל בהנחיות משרד החינוך לגיוס צוות ותכנון מערכת שעות בכיתות לתלמידים עם אוטיזם רשום כי:

"מנהל בית-הספר, הפיקוח על החינוך המיוחד והמתי"א יבחרו את מחנכת הכיתה, מורה עמיתה ואת הצוות הרב-מקצועי. מחנכת הכיתה והמורה העמיתה יהיו בעלות השכלה אקדמית בתחום החינוך המיוחד ובתחום האוטיזם (במידה שהמחנכת לא עברה הרחבת הסמכה בתחום אוטיזם עליה להשלים הכשרה זו עם כניסתה לתפקיד)"⁵

בעצם, על מנת להבטיח שיבוץ עובדי הוראה איכותיים ובעלי ידע ומיומנות, מנחה משרד החינוך את הגורמים המקצועיים שמכירים את המאפיינים והצרכים הייחודיים של כל מסגרות (צוותים, תלמידים וצרכים ייחודיים) לקחת אחריות על בחירת הצוות. לרוב, מנהלי ביה"ס מראיינים מועמדים, מתייעצים עם מומחיות תחום אוטיזם ועם הפיקוח ובוחרים את הצוות המתאים ביותר. מדיניות זו אמורה לאפשר למנהלי ביה"ס להתכונן טוב יותר לפתיחת השנה: בחירת הצוותים המתאימים בעוד מועד, הכנת הצוות וגיבושו, הכנת התלמידים ומשפחותיהם ופתיחה נכונה של שנת הלימודים.

במסגרת תפקידי כמנהל ביה"ס לחינוך מיוחד מוכר שאינו רשמי (מוכש"ר) הייתי אחראי מקצועית על בחירת הצוותים החינוכיים והטיפוליים. ביצוע ראיונות קבלה למועמדים על ידי רכזי מקצוע, ועיון בהמלצות ובניסיון המקצועי, אפשרו לנו בחירה של המועמדים האיכותיים ביותר למען מתן מענה מקצועי לצרכים הייחודיים של אוכלוסיית ביה"ס.

השלכות יישום נוהל שיבוץ עובדי הוראה במערכת החינוך הערבית

הנוהל הייחודי של שיבוץ עובדי ההוראה במערכת החינוך הערבית יוצר מציאות שונה בתכליתה, ואף מנוגדת, מזו של מערכת החינוך העברית. שיבוץ עובדי ההוראה לפי "שיטת הניקוד" נעשה דווקא במטרה למנוע את מעורבותם של מנהלי ביה"ס, מנהלות המת"א, ומומחים בתחום הבריאות והפיקוח על החינוך המיוחד. עובדה זו של הוצאת הגורמים המקצועיים מתהליך בחירת ושיבוץ עובדי ההוראה והפקדתו לקריטריונים קבועים ויבשים, לא מקצועיים וספציפיים, משמעותה ויתור על **השיקולים המקצועיים** שבבחירת הצוותים לטובת שיקולים אחרים (למשל זכויות המורים הקיימים במערכת כמו ותק במשרד החינוך, מצב משפחתי, מקום מגורים ועוד).

⁵ משרד החינוך (2017). כיתות לתלמידים על רצף האוטיסטי במערכת החינוך הרגילה: רציונאל, עקרונות ותכנית פעולה. המינהל הפדגוגי: אגף חינוך מיוחד. אוהור בתאריך 27.1.2022 מהאתר: <file:///C:/Users/User/Downloads/Autism.pdf>

ברור לכל שתהליך זה משמעותו וויתור על ההקפדה לבחירת צוות בעל כשירות ומומחיות מקצועיים מותאמים. בהקשר של מסגרות חינוכיות ערביות לתלמידים על הרצף האוטוטיטי למשל, המערכת אכן תבחר מורים עם הכשרה לחינוך מיוחד, אבל לא בהכרח עם מומחיות באוטוטיזם או עם ניסיון כלשהו בתחום. הנפקות לכך היא ויתור על קידום התלמידים להשגת אוטונומיה והשתתפות עשירה ומלאה בחיים המשפחתיים והקהילתיים.

אציין מניסיוני שתי דוגמאות להשלכות השליליות של יישום נוהל השיבוץ במערכת החינוך הערבית. אלה הן שתי יוזמות להקמת מסגרות חינוכיות בחיפה לתלמידים על הרצף האוטוטיטי מהחברה הערבית: הראשונה פתיחת כיתה של תלמידים על הרצף בביה"ס לחינוך רגיל "אלאחמדייה" והשנייה הקמת ביה"ס לאוטוטיזם "אלמסאר". מדובר במסגרות המשך לילדים עם אוטיזם אשר למדו בגנים התקשורתיים אותם ניהלתי.

עם סיום הלמודים בגנים, הילדים הצטרפו מסגרת המשך חינוכית (בית ספרית). הגורמים המקצועיים בעירייה ובמשרד החינוך התגייסו ליוזמה. אני הייתי שותף לפגישות ושיחות חשיבה ותכנון משותפות עם גורמים אלה והיה רצון עז ומוטיבציה גבוהה לפתיחת מסגרות שיספקו שרות מקצועי ואיכותי. בשתי היוזמות נוהל השיבוץ מנע שיבוץ מורים מועמדים עם ניסיון וכישורים איכותיים מתאימים (אשר היה להם ניקוד נמוך של ותק במערכת החינוך הממלכתית) ו"בחר" מורים ללא ידע, ניסיון, כישורים או כלים לעבודה עם תלמידים על רצף האוטוטיזם. בשתי היוזמות, בחירת הצוותים נעשתה בסוף אוגוסט ולא אפשרה הכנה מקצועית. בשתי היוזמות ההורים היו מאוכזבים והפעילו לחצים כבירים לבחירת מורים עם ניסיון. בשתי היוזמות הגורמים המקצועיים במשרד החינוך ניסו, עם הצלחה חלקית, למצוא "דרכים יצירתיות" כדי לעקוף את הנוהל הקיים ולאפשר שיבוץ מועמדים מקצועיים.

מעבר לפגיעה המתמשכת בהתפתחות, קידום ולמוד התלמידים עצמם, בשתי היוזמות ההורים (וגם הגורמים המקצועיים) יצאו מתוסכלים, כאובים ועם פגיעה קשה באמון שלהם במערכת החינוך הרשמית. כתוצאה מכך, הורים לילדים צעירים על רצף האוטוטיזם מהחברה הערבית בחיפה מעדיפים לשבץ את ילדיהם במסגרות יהודיות בעיר, ולא במסגרות הייעודיות שנפתחו.

לכן מניסיוני שתואר לעיל, נוהל זה לא מתיישב עם מטרות חוק החינוך המיוחד לפיהן יש⁶:

1. לקדם ולפתח את כישוריו ויכולתו של הילד בעל הצרכים המיוחדים, לתקן ולשפר את תפקודו הגופני, השכלי, הנפשי וההתנהגותי, להקנות לו ידע, מיומנות והרגלים ולסגל לו התנהגות מקובלת בחברה, במטרה להקל על שילובו בה ובמעגל העבודה.

⁶ חוק חינוך מיוחד (תיקון מס' 11), התשע"ח-2018. ספר החוקים 2734. אוחזר מהאתר: https://fs.knesset.gov.il/20/law/20_lsr_504077.pdf

2. לעגן את זכותו של התלמיד עם הצרכים המיוחדים להשתתפות שוויונית ופעילה בחברה, בכל

תחומי החיים, וכן לתת מענה הולם לצרכיו המיוחדים באופן שיאפשר לו לחיות את חייו בעצמאות מרבית, בפרטיות ובכבוד, תוך מיצוי יכולותיו"

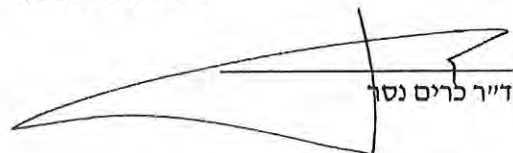
כפי שציינתי לעיל, אדגיש שוב כי על מנת לקדם תלמידים על הרצף האוטיסטי, עובדי הוראה ומטפלים חייבים להבין את הצרכים הקשורים במאפייניהם הייחודיים של התלמידים – כמו הצורך בשפה בהירה, עבודה מובנית, תבניתיות, רמזים ויזואליים או סביבה פיזית מותאמת מבחינה חושית – ולהיות עם ידע וכישורים ספציפיים בגישות ודרכי התערבות ייחודיות, ייעודיות ויעילות⁷. על כן נוהל השיבוץ הקיים, שאינו פועל לשיבוץ מורים עם הידע והכישורים הנדרשים, ובמקרים לא מעטים, אף יוצר מצב של שיבוץ מורים פחות מתאימים מאחרים, פוגע בקידום הילדים עם הצרכים המיוחדים, מחבל בפיתוח כישוריהם ומונע מהם את האפשרות למימוש זכותם להשתתפות שוויונית ופעילה בחברה.

מעבר לפגיעה בתלמידים, המשך יישום נוהל השיבוץ הנוכחי במערכת החינוך הערבית, מביא בהכרח להחלשתה אל מול מערכת החינוך העברית. להעמקת הפערים באיכות ההוראה בין שתי מערכות החינוך השלכות קשות, במיוחד בערים המעורבות. הורים של תלמידים עם מוגבלות בחברה הערבית ייטו לרשום את ילדיהם לבתי ספר יהודיים על מנת להבטיח שהם ילמדו ויטופלו על-ידי צוות מקצועי, מוכשר ומיומן יותר. צעד זה טומן בתוכו פגיעה קשה בתלמידים, אשר כתוצאה נמנע מהם ללמוד בשפת אמם, להתחנך בהתאם לערכים ואורחות החיים התרבותיים שלהם, לפתח שייכות לקהילתם ולהפוך בעתיד למשתתפים פעילים בה.

לאור זאת אני ממליץ:

- להפסיק את המשך יישום נוהל שיבוץ עובדי ההוראה במערכת החינוך המיוחד הערבית הרשמית.
- להפעיל נוהל שיבוץ אחיד ושוויוני בכל מערכת החינוך, ללא אפליה בין מערכת החינוך היהודית לערבית.
- מומלץ לבנות מנגנונים לפיקוח על תהליך בחירת עובדי הוראה, על מנת להבטיח בחירת צוות עם הכשרה, ידע וניסיון מתאימים לאוכלוסייה הייעודית.

ובאתי על החתום, היום, 22 בפברואר 2022

ד"ר כרים נסר

⁷ C. Lord and J.P. McGee, Educating children with autism, National Research Council, National Academy Press, Washington, DC, 2001

העתק מפניית העותרים מיום 06.08.2020

ע/3

6.8.2020

לכבוד,
מר עמית אדרי
מנכ"ל משרד החינוך
בפקס: 073-3933043

שלום רב,

הנדון: ביטול נוהל "העברות, שיבוצים והשלמות משרה בבתי הספר הערביים"

בשם הורי ילדים על רצף האוטיזם, העתידים לשלוח את ילדיהם בשנת הלימודים הקרובה העומדת לפתחנו, לבית הספר החדש והיחיד בחיפה לילדים אוטיסטים מהחברה הערבית, הריני לפנות אליכם בדרישה לחזול מקיום נוהל "העברות, שיבוצים והשלמות משרה בבתי הספר הערביים" (להלן: "הנוהל"), מפאת היותו נוהל מפלה ולא ענייני וכן לאפשר למנהלת בית הספר אוטונומיה במינוי עובדי הוראה בהתאם לצרכי בית הספר ולצרכי תלמידיו, והכל כפי שיפורט להלן:

1. בית הספר הנ"ל יפתח את שערו בשנה זו לתשעה ילדים נכון להיום, בכיתות א' ו-ב' בהנחלתה של גבי אומיימה קדור.
2. מזה זמן רב, ועד ההורים מצוי בדין ודברים עם עיריית חיפה ועם משרד החינוך באשר לרצונם של ההורים להעביר למוסד החדש את כל צוות המורות והסניעות אשר ליוו את ילדיהם בשנת הלימודים החולפת, וזאת בשל הקשר המיוחד שנוצר בין הצוות לבין הילדים בעלי הצרכים המיוחדים והוריהם ובעיקר, בשל מומחיות וניסיון הצוות בעבודה עם ילדים על הרצף האוטיסטי. דרישתם של ההורים להמשכיות ולמינוי צוות מנוסה אינו דבר של מה בכך, קל וחומר, כאשר ילדים על הרצף האוטיסטי מתקשים ליזום קשר חברתי עם סביבתם, נוטים לדבוק בשגרה קבועה ומסוימת ומשכך תהליך יצירת יחסי אמון בינם לבין הצוות החינוכי הוא בבחינת אתגר הן לילדים הן לצוות החינוכי.
3. למרות שיקולים כבדי משקל אלו, בקשתם של ההורים נענתה בשלילה על ידי משרד החינוך, בטענה כי הצוות החינוכי אינו עומד בשיטת הניקוד ובקריטריונים לניקוד שנקבעו בנהל "העברות, שיבוצים והשלמות משרה בבתי הספר הערביים" של משרד החינוך, ואי לכך הוחלט כי ימונה צוות אחר בהתאם לשיטת מינוי זו.
4. מיותר לציין כי במערכת החינוך העברית לא קיים נוהל מעין זה ולמנהלי בתי הספר שיקול דעת רחב ואוטונומיה בבחירה ובמינוי צוותי הוראה בהתאם לצרכי בית הספר ולצרכי תלמידיו, מבלי להידרש לשיטת ניקוד כזו או אחרת הנמדדת על ידי תוכנת מחשב.

5. אמנם, מדובר בשתי מערכות חינוך נפרדות אך אין הדבר מצדיק החלת מדיניות "נפרד אך לא שווה" בנהלים למינוי עובדי הוראה. על כן, הבחנה זו בין מערכת החינוך הערבית לבין מערכת החינוך העברית בכל הנוגע לאופן מינוי צוותי הוראה מסוג זה היא בגדר הבחנה שאינה ממין העניין ואין הצדקה עניינית בקביעת נוהל שונה ושרירותי למערכת החינוך הערבית בכלל ולמערכת החינוך המיוחדת הערבית בפרט.

6. החלת הנוהל פוגעת בצרכים החינוכיים של תלמידים בעלי צרכים מיוחדים באופן המנוגד למטרות חוק החינוך המיוחד הקבועות בסעיף 2 לחוק: "מטרת שירותי החינוך המיוחדים הן לקדם ולפתח את הלמידה, הכישרים והיכולות של התלמיד עם הצרכים המיוחדים ואת תפקודו הגופני, השכלי, הנפשי, החברתי והתנהגותי ולהקנות לו ידע, מיומנויות, כישורי חיים וכישרים חברתיים." לא בכדי, ההורים חוששים כי בחירת עובדי הוראה באופן ממוחשב, שלא על פי יכולותיהם המקצועיות וניסיונם בעבודה עם ילדים על הרצף האוטיסטי עלולה לגרום לילדיהם נזק התפתחותי רב.

7. עצם העובדה שהנוהל מייצר הבחנה לא עניינית בהליך בחירת עובדי הוראה משפיע על איכות החינוך ובהכרח מעמיק את הפערים שבין ילדים הלומדים במערכת חינוך ערבית לבין ילדים הלומדים במערכת חינוך עברית. השיקול של טובת הילד אינו שיקול תיאורטי ובפרט כאשר מדובר בילד עם צרכים מיוחדים, שהטיפול בו דורש הליך בחירה מושכל ומדוקדק של עובדי הוראה מנוסים ומקצועיים שילווחו במהלך כל שנת הלימודים.

8. ועוד, החלת הנוהל על מערכת החינוך הערבית בכלל ועל מערכת החינוך המיוחדת הערבית בפרט, נוגדת את כללי המשפט המינהלי, שכן היא כובלת את שיקול דעת המינהל בבואו לייצר התאמה בין עובדי הוראה למסגרת חינוכית ולצרכי התלמידים בה וכן היא מייצרת שרירותיות בהליך מינוי עובדי הוראה במערכת החינוך.

לאור האמור לעיל, הנכם נדרשים לפעול ללא דיחוי לביטול הנוהל המחיל, הלכה למעשה, מדיניות "נפרד אך לא שווה", ולמתן אוטונומיה למנהלי בתי הספר הערביים בכלל ולמנהלת בית הספר "עמאר" בפרט בבחירת עובדי הוראה שיעבדו בקרבם, וזאת בטרם פתיחת שנה הלימודים בספטמבר הקרוב.

נודה לתשובתכם בהקדם.

בכבוד רב,
חסן ג'בארין, עו"ד

העתקים:

אימאן מחאגינה, מפקחת על החינוך המיוחד במגזר הערבי, בדוא"ל: imanmu@education.gov.il
אילנה טרוק, ראש מינהל חינוך וצעירים, בפקס: 04-8356494

העתק ממכתב התזכורת של העותרים מיום 23.08.2020

ע/4

23.8.2020

לכבוד,

מר עמית אדרי

מנכ"ל משרד החינוך

בפקס : 073-3933043

שלום רב,

דחוף!

הנדון: תזכורת - ביטול נוהל "העברות", שיבוצים וחשלמות משרה בבתי הספר הערביים"

הריני לפנות אליכם באופן דחוף כדלקמן:

1. ביום 06.08.2020, פנינו בנושא שבכותרת הנדון לשכת מנכ"ל משרד החינוך.
2. ביום 09.08.20 התקבל מענה באמצעות הדוא"ל מטעם לשכת מנכ"ל משרד החינוך המאשר קבלת המכתב ומעביר את פנייתנו אל הגורמים המקצועיים הרלוונטיים במשרד.
3. עד כתיבת שורות אלו, טרם התקבל מענה ענייני לפנייתנו. על פי כן, ולאור העובדה ששנת הלימודים הקרובה עומדת לפתחנו, אנו דורשים לקבל את התייחסותכם בהקדם האפשרי.

לטיפולכם הדחוף, נודה.

בכבוד רב,
חסן גיבארין, ע"י

P.O. Box 8921 Haifa 31090 Israel Tel: (972)-4-950-1610 Fax: (972)-4-950-3140

חיפה 31090, ס.ב. 8921 هاتف 04-9501610 فاكس 04-9503140
חיפה 31090, ת.ד. 8921 טלפון 04-9501610 פקס 04-9503140

Email: adalah@adalah.org

<http://www.adalah.org>

**העתק ממכתבי התזכורת של העותרים מיום 1.11.2020 ומיום
24.01.2021**

5/ע

1.11.2020

לכבוד,

מר עמית אדרי

מנכ"ל משרד החינוך

בפקס: 073-3933043

שלום רב,

דחוף!

הנדון: תזכורת - ביטול נוהל "העברות", שיבוצים והשלמות משרה בבתי הספר הערביים"

סימוכין: פניותינו מיום 06.08.20; 23.8.20

הריני לפנות אליכם באופן דחוף כדלקמן:

1. ביום 06.08.2020, פנינו בנושא שבכותרת הנדון ללשכת מנכ"ל משרד החינוך.
2. ביום 09.08.20 התקבל מענה באמצעות הדוא"ל מטעם לשכת מנכ"ל משרד החינוך המאשר קבלת המכתב ומעביר את פנייתנו אל הגורמים המקצועיים הרלוונטיים במשרד.
3. ביום 23.8.20, פנינו פעם נוספת בתזכורת.
4. עד כתיבת שורות אלו, ועל אף חלוף זמן רב ממכתבינו שבסימוכין, טרם התקבל מענה ענייני לפנייתנו. על כן, אנו דורשים לקבל את התייחסותכם בהקדם האפשרי.

לטיפולכם הדחוף, נודה.

בכבוד רב,

חסן גיבארין, עו"ד

P.O. Box 8921 Haifa 31090 Israel Tel: (972)-4-950-1610 Fax: (972)-4-950-3140

חיפה 31090, ס.ב. 8921 هاتف 04-9501610 فاكس 04-9503140

חיפה 31090, ת.ד. 8921 טלפון 04-9501610 פקס 04-9503140

Email: adalah@adalah.org <http://www.adalah.org>

24.1.2021

לכבוד,
מר עמית אדרי
מנכ"ל משרד החינוך
בפקס: 073-3931170

שלום רב,

דחוף!

הנדון: תזכורת - ביטול נוהל "העברות, שיבוצים והשלמות משרה בבתי הספר הערביים"

סימוכין: פניותינו מיום 06.08.20; 23.8.20; 1.11.20

הריני לפנות אליכם באופן דחוף כדלקמן:

1. ביום 06.08.2020, פנינו בנושא שבכותרת הנדון ללשכת מנכ"ל משרד החינוך.
2. ביום 09.08.20 התקבל מענה באמצעות הדוא"ל מטעם לשכת מנכ"ל משרד החינוך המאשר קבלת המכתב ומעביר את פנייתנו אל הגורמים המקצועיים הרלוונטיים במשרד.
3. ביום 23.8.20 ו-1.11.20 פנינו שוב בתזכורות.
4. ביום 2.11.20 התקבל מענה באמצעות הדוא"ל מטעם לשכת מנכ"ל משרד החינוך המעביר את פנייתנו ללשכה המשפטית במשרד.
5. עד כתיבת שורות אלו, ועל אף חלוף זמן רב ממכתבינו שבסימוכין, טרם התקבל מענה ענייני לפנייתנו. על כן, אנו דורשים לקבל את התייחסותכם בהקדם האפשרי.

לטיפולכם הדחוף, נודה.

בכבוד רב,

חסן גיבארין, עו"ד

P.O. Box 8921 Haifa 31090 Israel Tel: (972)-4-950-1610 Fax: (972)-4-950-3140
חיפה 31090, ص.ب 8921 هاتف 04-9501610 فاكس 04-9503140
חיפה 31090, ת.ד. 8921 טלפון 04-9501610 פקס 04-9503140
Email: adalah@adalah.org <http://www.adalah.org>

העתק מתגובת המשיב מיום 25.01.2021

ע/6

מדינת ישראל

משרד החינוך

לשכת היועצת המשפטית

25.1.2021

לכבוד
עו"ד חסן גיבארין,
עדאלה, המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל
במייל: adalah@adalah.org
שלום רב,

הנדון: פניה לענין ביטול נוהל העברות, שיבוצים והשלמות משרה

ראשית, נבקש להתנצל על העיכוב במתן המענה.

לעצם הענין,

בפתח הדברים, נבקש לציין, כי נוהל השיבוצים והעברות במגזר הערבי קיים לאורך עשרות שנים ונבחן בפסיקת בתי הדין לעבודה ועל ידי מבקר המדינה, ונמצא ראוי ונכון, באשר הוא נותן מענה למציאות ייחודית ולאפיונים המייחדים את המגזר הערבי:

א. עודף מורים - באוכלוסיה הערבית יש ביקוש עצום לעבודת ההוראה לעומת היצע המשרות בשטח שהוא בהתאם לצרכים.

ב. פיזור האוכלוסין - מרבית האוכלוסיה הערבית מרוכזת במחוזות צפון, חיפה ומרכז, כאשר כמעט שאין מוביליות של אוכלוסיות אלה מישוב לישוב בהתאם להיצע העבודה. זאת בניגוד לאוכלוסיה הכללית, שקובעת את מקום מגוריה ללא תלות דוקא במקום מגורי המשפחה המורחבת.

ג. בשל מאפיינים אלו - רווחה תופעה, אשר רבו התלונות בגינה בעבר, טרם החלת הנוהל, והיא קבלת עובדים, העברתם או השלמת משרתם שלא משיקולים מקצועיים אלא משיקולים של לחץ משפחתי, קשרי הכרות וכיוצ"ב. מצב זה הפך לבלתי נסבל ככל שעלה הביקוש, וכמובן בעקבות כך רבו התביעות המשפטיות והתלונות, אשר חלקן הגדול נמצאו מוצדקות.

בשל מצב הדברים האמור, נדרש גיבושו של נוהל ייחודי, אשר מפרט קריטריונים, שרובם המוחלט מנבאי איכות ברורים, שכל אחד מהם נותן ניקוד.

מיקומו של כל עובד הוראה המגיש בקשה (לשיבוץ, העברה או השלמת משרה) נקבע בהתאם לניקוד, אשר הוא צובר בהתאם לפרמטרים שנקבעו בנוהל. ביחס לכל ישוב בו הוא חפץ להשתבץ או לעבור (ועד 5 ישובים בהם נקב בבקשתו) בהתאם להכשרתו. הבקשות הן מקוונות;

✉ רח' השלושה 2, תל אביב, 6706055 טל': 0733936650 מויל: irissh@education.gov.il

מדינת ישראל

משרד החינוך

לשכת היועצת המשפטית

המועמד רואה את הניקוד שלו ואף ניתן לו זמן לערער עליו ככל שמצא טעות בניקוד. המיקום נקבע ככל בית ספר בישובים בהם ביקש המועמד להשתבץ או לעבור אליו.

ועדת השיבוצים מורכבת מעובדי המחוז - מנהלי כח אדם בהוראה, אשר בפניהם מעלים המפקחים את הצרכים. באופן זה מובטח כי כל שיבוץ, העברה או השלמת משרה יעשו באופן אובייקטיבי ומדיד, שניתן בקלות לעמוד על מידת נכונותו, הוועדה נתונה לבקרה שוטפת.

הנוהל המלא מפורסם בפורטל עובדי הוראה:
<https://poh.education.gov.il/MerhavMinhali/HachsharaHitmachutKnisaLeharaa/Pages/MuamadutHaraaMigzarAravi.aspx>

ויודגש, שיבוץ עובדי הוראה במערכת החינוך נעשה אך ורק על ידי אנשי המקצוע במשרד החינוך.

אשר לטענתכם, כי נדרשת התייחסות מיוחדת למוסדות חינוך בהם לומדים תלמידים על הרצף האוטיסטי נציין, כי הנוהל ייחד לכך מקום וקבע, כי לועדת השיבוצים קיים שיקול דעת בשיבוץ מועמדים ממקצועות הבריאות וממקצועות המטפלים, בין היתר, באוטיות, וזאת בהתאם להמלצה מקצועית של המפקח על החינוך המיוחד במחוז (ראו הערות לסעיף 3 ס"ק ד').

כלומר, הנוהל נותן מענה לאפיונים המיוחדים הקיימים במוסדות חינוך מיוחד לענין שיבוץ עובדי הוראה. עם זאת, המענה שניתן הוא במסגרת הנוהל, על כל המשתמע מכך.

נוכח האמור לעיל, אין בידינו לקבל את טענותיכם לענין ביטול הנוהל במגזר הערבי, מכל הטעמים אשר נמנו לעיל.

ב ב ר כ ה

איריס שלו-טל, עו"ד

סגנית בכירה ליועצת המשפטית

העתק:

מר עמית אדרי, המנהל הכללי

גבי סוניה פרץ, סמנכ"לית ומנהלת אגף בכיר כח אדם בהוראה

עו"ד אילת מלקמן, היועצת המשפטית

העתק ממכתב העותרים מיום 28.2.2021

ע/7

28.2.2021

לכבוד,
עו"ד איריס שלו-טל
סגנית בכירה ליועצת המשפטית
בדוא"ל: irishh@education.gov.il

לכבוד,
מר עמית אדרי
מנכ"ל משרד החינוך
בפקס: 073-3933043

שלום רב,

הנדון: ביטול נוהל "העברות, שיבוצים והשלמות משרה בבתי הספר הערביים"

סימוכין: פניותינו מיום 06.08.20; 23.8.20; 1.11.20; 24.1.21
תשובתכם מיום: 25.1.2021

בהמשך לתשובתכם מיום 25.1.2021, בנדון ובשם הורי ילדים על רצף האוטוים אשר ילדיהם לומדים בבית הספר "אלמסאר" החדש והיחיד בחיפה לילדים אוטיסטים מהחברה הערבית, אנו מבקשים להשיבכם כדלקמן:

1. תשובתכם שלפיה אין בידיכם לקבל את טענותינו לעניין ביטול הנוהל במגזר הערבי וכי הנוהל נותן מענה לאפיונים המיוחדים הקיימים במוסדות חינוך בהם לומדים תלמידים על הרצף האוטיסטי, אין בה כדי לרפא את הפגמים החוקיים שהצבענו עליהם בפנייתנו מיום 6.8.2020.
2. ראשית, עצם זה שנוהל השיבוצים וההעברות בחברה הערבית קיים לאורך עשרות שנים אינו מאיין את העובדה כי הנחת המוצא של נוהל זה מבוססת על דעות קדומות באשר לטוהר המידות בקרב החברה הערבית. לרבים ממקבלי ההחלטות הערבים יש את היושרה המקצועית והאישית הנדרשת לעמוד בתפקיד של בחירה בעובדי הוראה. לא זו אף זו, לכללי המשפט המינהלי, מנעד רחב של כלים להתמודדות עם ניגודי עניינים ושיקולים שאינם ממין העניין, החלים על כלל עובדי הציבור במדינת ישראל, ולכן ספק אם נדרש מנגנון ייחודי בעבור אוכלוסייה מסוימת בחברה.
3. שנית, כפועל יוצא מכך, ובאמתלה של "מציאות ייחודית ואפיונים המייחדים את המגזר הערבי" ניתנה הצדקה להחלת מדיניות "נפרד אך לא שווה" בנהלים למינוי עובדי הוראה, אשר במבחן התוצאה יוצרים אפליה ומעמיקים את הפערים שבין ילדים הלומדים במערכת חינוך ערבית לבין ילדים הלומדים במערכת חינוך עברית.
4. ראיה לכך, הוא מאבקם של הורי הילדים הלומדים בכיתות א' ו-ב' בבית הספר "אלמסאר" למעבר כיתתי של כל צוות המורות והסייעות אשר ליוו את ילדיהם במסגרת החינוך הקודמת, וזאת בשל הקשר המיוחד שנוצר בין הצוות לבין הילדים והוריהם ובעיקר, בשל מומחיות וניסיון

הצוות בעבודה עם ילדים על הרצף האוטיסטי. דרישתם של ההורים להמשכיות ולמינוי צוות מנוסה נדחתה תחילה, מכיוון שלעובדות ההוראה שלימדו במשך שנים במסגרות פרטיות, לא היה ניקוד מספק למינוי וזאת בהתאם לנוהל שיבוץ המורים שקבע משרד החינוך.

5. לאחר מאבק ממושך של ההורים, הותר מינויה של עובדת הוראה אחת בלבד, אך עם זאת, בנוסף אליה מונה צוות ללא ניסיון בעבודה עם ילדים על הרצף האוטיסטי אשר תרם לרגרסיה אותה חוו הילדים בשנה זו בהתפתחותם.

6. תמונה זו מתגלה כעגומה אף יותר כאשר מתחוויר להורי הילדים כי המורות המנוסות, שמוזה זמן רב פיללו ההורים למינוי בבית הספר החדש, רואיינו בחלקן על ידי מנהל בית הספר היסודי "עופרים – לתלמידים על הקשת האוטיסטית", כחלק מתהליך הקבלה וההעסקה. כידוע, למנהלי בתי הספר במערכת החינוך העברית שיקול דעת רחב ואוטונומיה בבחירה ובמינוי צוותי הוראה בהתאם לצרכי בית הספר ולצרכי תלמידיו, מבלי להידרש לשיטת ניקוד כזו או אחרת. מינוי זה שנחסם עבור בית הספר "אלמסאר" אך הותר עבור בית הספר "עופרים" ממחיש כיצד האוטונומיה הניתנת למנהל בית הספר בהכרח משפיעה על איכות החינוך, בהכרח מעמיקה את הפערים ובמבחן התוצאה יוצרת אפליה על רקע לאום.

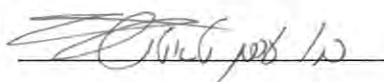
7. למותר לציין כי בתשובתכם לא התייחסתם במישרין לפניית ההורים מיום 6.8.2021 וכן מעיון מדוקדק בתשובתכם לעניין התייחסות מיוחדת בנוהל למוסדות חינוך בהם לומדים תלמידים על הרצף האוטיסטי עולה כי הנוהל ייחד לועדת שיבוצים שיקול דעת בשיבוץ מועמדים ממוקצעות הבריאות וממקצועות המטפלים, קרי, מועמדים שאינם עובדי הוראה. מכאן כי תשובה זו אינה רלוונטית לענייננו, שכן אינה עוסקת בעובדי הוראה. יתרה מכך, הנוהל אכן נותן מענה לאפיונים המיוחדים הקיימים במוסדות לחינוך מיוחד, אך אינו מבחין קטגורית בין סוגים שונים של חינוך מיוחד. רוצים לומר, כי עובדת הוראה שהוכשרה לעבודה בחינוך מיוחד אינה בהכרח הוכשרה לעבודה עם ילדים על הרצף האוטיסטי דבר שמחזק את העובדה כי מינויה צריך להיות מבוסס על יכולותיה המקצועיות בתחום ועל ניסיונה, קל וחומר, כאשר מספר עובדות ההוראה הערביות המיומנות בתחום הוא מצומצם.

8. הנה כי כן, יצירת שני מסלולים נפרדים בדבר מינוי מורים היא מפלה ועל כן היא נעדרת כל סמכות שכן אין חקיקה מפורשת המסמיכה את הרשות ביצירת מסלולים מסוג זה על רקע לאום. כידוע, פגיעה בזכויות יסוד מחייבת לפחות חקיקה ראשית מפורשת שקובעת הסדרים ראשוניים בענין.

לאור כל האמור לעיל, אנו מבקשים מכם לשיקול מחדש את הנוהל בכלל ובפרט את תחולתו על מערכת החינוך המיוחד ומוסדות החינוך האוטיסטיים, על ידי קביעת קריטריונים שוויוניים בקבלת מועמדים לתפקידי הוראה, ללא הבחנה על רקע לאום או דת בין מערכות החינוך השונות.

בכבוד רב,

נארימאן שחאדה זועבי, עו"ד

חסן ג'בארין, עו"ד

העתק ממכתב התזכורת של העותרים מיום 25.4.2021

ע/8

25.04.2021

לכבוד,
עו"ד איריס שלו-טל
סגנית בכירה ליועצת המשפטית
בדוא"ל: irissh@education.gov.il

לכבוד,
מר עמית אדרי
מנכ"ל משרד החינוך
בפקס: 073-3933043

שלום רב,

הנדון: ביטול נוהל "העברות, שיבוצים והשלמות משרה בבתי הספר הערביים"

סימוכין: פניותינו מיום 06.08.20; 23.8.20; 1.11.20; 24.1.21; 28.02.2021
תשובתכם מיום: 25.1.2021

1. ביום 28.02.2021 פנינו אליכם בעניין שבנדון, וביקשנו לשקול מחדש את נוהל "העברות, שיבוצים והשלמות משרה בבתי הספר הערביים" בכלל, ובפרט את תחולתו על מערכת החינוך המיוחדת ומוסדות החינוך האוטיסטיים, על ידי קביעת קריטריונים שוויוניים בקבלת מועמדים לתפקידי הוראה, ללא הבחנה על רקע לאום או דת בין מערכות החינוך השונות.
2. חרף חלוף הזמן, טרם התקבלה התייחסותכם למכתבנו האמור.
3. על כן, אני שבים ומבקשים את התייחסותכם בהקדם האפשרי, ותוך לא יאוחר משבוע ימים מיום קבלת מכתב זה, וזאת על מנת שנוכל לכלכל את צעדינו המשפטיים בהתאם.

בכבוד רב,

נארימאן שחאדה זועבי, עו"ד

העתק מהמענה של המשיב מיום 06.05.2021

ע/9

מדינת ישראל

משרד החינוך

לשכת היועצת המשפטית

6.5.2021

לכבוד

עו"ד נארימן שחאדה זועבי

עו"ד חסן ג'בארין

עדאלה, המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל

במייל : adalah@adalah.org

שלום רב,

הנדון : נוהל השיבוצים במגזר הערבי- מכתבכם מתאריך 28.2.2021

נבקש להגיב על פנייתכם הנוספת שבנדון כדלקמן :

המענה שניתן על ידינו בתאריך 25.1.2021 הבהיר באופן מפורט את מטרתו וחיבותו הרבה של נוהל העברות, שיבוצים והשלמות משרה במגזר הערבי, בכל הנוגע להליך שיבוצם של עובדי הוראה במוסדות החינוך הערביים ואין לנו אלא לחזור על האמור בו.

יתירה מזו, במכתב ניתנה הפנייה לסעיפים העוסקים בשיבוץ עובדי הוראה ממקצועות הבריאות והנותנים מענה לייחודיותם.

המקרה המובא במכתבכם אין בו כדי להצדיק שינוי מהנוהל הקיים ובודאי שלא לבטלו.

ב ב ר כ ה

איריס שלו-טל, עו"ד

סגנית בכירה ליועצת המשפטית

העתק :

מר עמית אדרי, המנהל הכללי

גב' סוניה פרץ, סמנכ"לית ומנהלת אגף בכיר כח אדם בהוראה

עו"ד אילת מלקמן, היועצת המשפטית

✉ רח' השלושה 2, תל אביב, 6706055 טל': 0733936650

מייל: irissh@education.gov.il

העתק ממכתב העותרים מיום 10.11.2021

10/ע

10.11.2021

לכבוד,
עו"ד איריס שלו-טל
סגנית בכירה ליועצת המשפטית
irishh@education.gov.il : בדוא"ל

לכבוד,
מר יגאל סלוביק
מנכ"ל משרד החינוך
בפקס : 073-3933043

שלום רב,

הנדון: ביטול נוהל "העברות, שיבוצים והשלמות משרה בבתי הספר הערביים"

סימוכין : פניותינו מיום 06.08.20 ; 23.8.20 ; 1.11.20 ; 24.1.21 , 28.02.2021 , 25.04.21
תשובתכם מיום : 25.1.2021 , 06.05.21

בהמשך להתכתבויותינו הקודמת בסימוכין, הרינו לפנות אליכם כדלקמן ;

1. כזכור, פנינו אליכם בעבר בבקשה לביטול נוהל "העברות, שיבוצים והשלמות משרה בבתי הספר הערביים", ובפרט להחרגת מערכת החינוך המיוחדת ומוסדות החינוך האוטונומיים מתחולתו, וזאת בשל הבעייתיות הרבה הכרוכה בהחלת נוהל זה במישור החוקתי, הערכי, והן הפרקטי כפי שפורט ארוכות במכתבינו הקודמים.
2. חרף האמור, במכתבכם האחרון מיום 06.05.2121 סירבתי לבטל את הנוהל או אף לבחון אותו מחדש.
3. עם זאת, משעמדתינו היא שגובר הנזק על התועלת בשימוש בנוהל זה, וצריך לפעול לביטולו כפי שבא במכתבינו הקודמים ; נבקש לדעת אם לקראת שנת הלימודים הקרובה נשקלים שינויים כלשהם בנוהל האמור, ובמידה וכן, באילו שינויים מדובר, ומהו מועד כניסתם לתוקף.
4. נודה לתשובתכם האדיבה בהקדם האפשרי, ותוך לא יאוחר משבועיים ימים מיום קבלת מכתב זה, וזאת בכדי שנוכל לכלכל את צעדינו המשפטיים בהתאם.

בכבוד רב,
נארימאן שחאדה זועבי, עו"ד

העתק ממכתב העותרים מיום 27.01.2022

ע/11

27.01.2022

לכבוד,
ד"ר אביחי מנדלבלט
היועץ המשפטי לממשלה
באמצעות פקס: 02-6467001

לכבוד,
גבי דלית שטאובר
מנכ"לית משרד החינוך
באמצעות דוא"ל:
mankal@education.gov.il ;
dalitst@education.gov.il

שלום רב,

הנדון: ביטול נוהל "העברות, שיבוצים והשלמות משרה בבתי הספר הערביים"

סימוכין: פניותינו מיום 06.08.20; 23.8.20; 1.11.20; 24.1.21; 28.02.2021; 25.04.2021; 10.11.2021
תגובותיכם מיום: 25.1.2021; 06.05.2021

בהמשך לפניותינו הרבות למשרד החינוך בעניין שבנדון, האחרונה מהן ביום 10.11.2021 שלא נענתה, הריני לפנות אליכם בפנייה אחרונה כדלקמן;

1. במשרד החינוך מתנהלות שיטות מינוי, העברה, והשלמת משרה של עובדי הוראה שהינן נפרדות על בסיס לאום: בעוד שבמערכת החינוך היהודית הרשמית יש למנהל בית הספר סמכות ושיקול דעת במינוי עובדי ההוראה לפי מאפייני בית הספר וצרכי תלמידיו, במערכת החינוך הערבית הרשמית אין סמכות ושיקול דעת דומים אלא המנהל כפוף לשיבוצים שנעשו באופן ממוחשב בנוהל שנקבע ע"י משרד החינוך (להלן: **הנוהל**).

2. בנוסף להיותו מפלה ולא ענייני, הנוהל מבוסס בחלקו על קריטריונים בלתי רלוונטיים לדירוג עובדי ההוראה ומתן עדיפות להם בשיבוץ, דוגמת מצב משפחתי ומרחק מבית הספר, ואינו מתחשב בקריטריונים חשובים כגון ניסיון בהוראה במוסדות חינוך פרטיים. התוצאה היא לא אחת שעובדי הוראה לא מנוסים מתמנים בבתי הספר הערביים, בעוד שעובדי ההוראה בעלי מקצועיות, ניסיון והכשרה רלוונטיים מתראיינים ומתמנים בבתי ספר יהודיים. בכך מעמיק משרד החינוך את הפערים בין מערכת החינוך הערבית לבין מערכת החינוך היהודית תוך פגיעה בזכויות התלמידים הערבים לחינוך הולם ולשוויון בחינוך.

3. פנינו רבות בעניין ולא זכינו למענה ענייני. בפניותינו הקודמות הצבענו על המקרה של בית ספר אלמסאר, בית הספר הערבי היחיד בחיפה לילדים על הרצף האוטיסטי, כמקרה הממחיש את הפגיעה אותה גורם הנוהל באוכלוסייה הערבית. לקראת פתיחתו של בית ספר זה, הורים דרשו את העברת צוות המורות המנוסות שחינכו את ילדיהם בבית ספר הלב הקדוש, בו נפתחה כיתה

P.O. Box 8921 Haifa 31090 Israel Tel: (972)-4-950-1610 Fax: (972)-4-950-3140
חיפה 31090, ס.ב 8921 هاتف 04-9501610 فاكس 04-9503140
חיפה 31090, ת.ד. 8921 טלפון 04-9501610 פקס 04-9503140
Email: adalah@adalah.org http://www.adalah.org

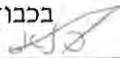
לילדים אוטיסטים לשנה אחת עד לפתיחת בית ספר אלמסאר. למרות הכשרתן וניסיון העשיר של המורות בחינוך ילדים על הרצף האוטיסטי, ולמרות הקשר המיוחד והחזק שנוצר בין המורות לילדים, בקשתם של ההורים נדחתה בטענה שהמורות לא עומדות בקריטריונים שנקבעו בנוהל. חלק מהמורות הללו שמינוין נחסם בפני בית ספר אלמסאר, רואינו ושובצו בבית הספר היהודי הרשמי "עופרים" לאחר שמנהל בית הספר התרשם מיכולותיהן. למותר לציין כי בבית ספר אלמסאר שובצו עובדי הוראה ללא ניסיון בעבודה עם ילדים על הרצף האוטיסטי.

4. בנוסף, הצבענו בפניותינו על העדר הסמכות ליצירת שני מסלולים נפרדים בדבר מינוי עובדי הוראה בהתבסס על לאום בלבד שכן אין כל הוראת חוק מפורשת המסמיכה את משרד החינוך לפגוע באופן זה בזכויות יסוד של המיעוט הערבי במדינה ובכלל זה בזכות לשוויון.

5. לאור כל האמור לעיל, ביקשנו בפניותנו האחרונה ממשרד החינוך לשקול מחדש את נוהל זה ולהודיע לנו אם נשקלים שינויים חדשים בנוהל לקראת שנת הלימודים הקרובה. עד לכתובת שורות אלו, לא התקבל אצלנו מענה.

על כן, אנו שבים ומבקשים את התייחסות משרד החינוך וכן את התייחסות והתערבות היועץ המשפטי לממשלה וזאת לא יאוחר משבועיים מיום קבלת מכתב זה אחרת נאלץ לפנות לערכאות.

בכבוד רב,

עו"ד סלאם ארשייד